

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

4 Μαρτίου 2020

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 699

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 31603/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου.

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 περ. α του ν. 4186/2013 (Α' 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» και την παρ. 2 εδάφιο ι του άρθρου 43 του ν. 4186/2013 (Α' 193), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 45 του ν. 4264/2014 (Α' 118) και με την παρ. 2(β) του άρθρου 34 του ν. 4415/2016 (Α' 159).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α υποπ. ββ του ν. 3966/2011 (Α' 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Το π.δ. 81/2019 (Α' 119) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».

4. Το π.δ. 83/2019 (Α' 121) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

5. Το π.δ. 84/2019 (Α' 123) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».

6. Την 6631/Υ1/20-07-2019 (Β' 3009) απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Σοφία Ζαχαράκη».

7. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98).

8. Τη με αριθμ. 11/27-02-2020 (ανακοίνωση στο ορθό 03-03-2020) πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

9. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού του Υ.ΠΑΙ.Θ. για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτόν, σύμφωνα με την με αριθμ. Φ.1/Γ/104/31534/Β1/ 04-03-2020 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 4337/2015 (Α' 129), της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου ορίζεται ως εξής:

Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Λυκείου

1. Κριτήρια σύνταξης του Προγράμματος Σπουδών

Ο σχεδιασμός του Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ) στα Θρησκευτικά Λυκείου λαμβάνει υπόψη:

- Τη γενική και την ειδική σκοποθεσία της Γενικής Εκπαίδευσης, σύμφωνα με το υφιστάμενο πλαίσιο, το οποίο απορρέει από το Σύνταγμα της Ελλάδας και τους βασικούς Νόμους για την Εκπαίδευση και τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ.
- Την παράδοση της κατ' άρθρο 3 του Συντάγματος επικρατούσας θρησκείας στην Ελλάδα, δηλαδή της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ως θεμελιώδους πυλώνα του θρησκευτικού γραμματισμού των μαθητών και μαθητριών, αλλά και το ευρύτερο θρησκευτικό και πολιτισμικό πλαίσιο, το οποίο την περιβάλλει.
- Τις επιστημονικές προτάσεις της επιστήμης της Θεολογίας όπως και της Θρησκευοπαιδαγωγικής, σε συνδυασμό με τα σύγχρονα πορίσματα στα επιστημονικά πεδία της Παιδαγωγικής και ειδικά της Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, της Διδακτικής και των Θεωριών Μάθησης.
- Τα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των (μετ)εφήβων μαθητών, την προγενέστερη γνώση και τα μαθησιακά επιτεύγματά τους, τις εμπειρίες που κομίζουν από το περιβάλλον, στο οποίο ζουν, και επιπλέον τις προσδοκίες και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους αναφορικά με τη διαδικασία διδασκαλίας/μάθησης του Μαθήματος των Θρησκευτικών (ΜτΘ).
- Το πλαίσιο οργάνωσης, τις παιδαγωγικές αρχές, τους εκπαιδευτικούς προσανατολισμούς καθώς και το σύστημα αξιολόγησης του Λυκείου.
- Τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό και την ανάπτυξη των περιεχομένων του ΠΣ στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου.

2. Γενικός Σκοπός της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης στο Λύκειο

Ο Γενικός Σκοπός της διδασκαλίας του Μαθήματος των Θρησκευτικών εντάσσεται αναπόσπαστα στον Γενικό Σκοπό της Ελληνικής Σχολικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Ως εκ τούτου, το Μάθημα των Θρησκευτικών, όπως και όλα τα άλλα διακριτά μαθήματα, τα οποία

ανήκουν στον κανόνα των σχολικών μαθημάτων, συμβάλλει ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να καταστούν ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες, που κατανοούν και σέβονται τις αρχές της Δημοκρατίας και των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Ειδικότερα, η διδασκαλία του Μαθήματος των Θρησκευτικών στο Λύκειο συμβάλλει:

α) Στην ανάπτυξη και καλλιέργεια της θρησκευτικής συνείδησης των Ορθόδοξων Χριστιανών μαθητών και μαθητριών, με κριτήριο τη διδασκαλία, τη ζωή και την παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

β) Στον θρησκευτικό γραμματισμό των μαθητών και μαθητριών, με επίκεντρο τη Βίβλο, τα Δόγματα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, την ηθική της διδασκαλία και γενικότερα την εν Αγίω Πνεύματι ζωή και παράδοσή της, όπως έχει διατυπωθεί στο έργο των Πατέρων της και εκφραστεί διά των μνημείων του πολιτισμού. Εν προκειμένω, ο θρησκευτικός γραμματισμός αποβλέπει και στην πρόσκτηση πληροφοριών και γνώσεων για τις θρησκείες του κόσμου σε διακριτές θεματικές ενότητες.

γ) Στην καλλιέργεια ανθρωπιστικής και Ελληνικής παιδείας, με έμφαση στα μορφωτικά αγαθά που χρειάζεται να ανακαλύψει ο μαθητής και η μαθήτρια ως απαραίτητη υποδομή για την ίδια του/της τη ζωή.

δ) Στη γνωριμία και επικοινωνία με τον «άλλον», η οποία αποβλέπει στην καλλιέργεια της ικανότητας για διάλογο και για σεβασμό απέναντι στην ετερότητα.

ε) Στην κοινωνικοποίηση, όχι ως παθητική υιοθέτηση του κοινωνικού συστήματος, αλλά ως μία διαδικασία εξατομίκευσης, η οποία θεμελιώνεται στη δημιουργική και αμοιβαία σχέση ανάμεσα στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και την κοινωνική ένταξη (Εκκλησία, παράδοση, πολιτισμός, θρησκευτικές κοινότητες, θρησκευτική πίστη, τοπικές κοινωνίες, έθνος, προσωπικές πεποιθήσεις και αντιλήψεις).

Με βάση τα παραπάνω, το Μάθημα των Θρησκευτικών αποκτά τον χαρακτήρα ενός μαθήματος Παιδείας και Ορθόδοξης Χριστιανικής Παράδοσης, όπως αυτή αποτυπώνεται στον ελληνικό πολιτισμό.

3. Η δομή του νέου Προγράμματος Σπουδών

Η ανάπτυξη του νέου ΠΣ στη Θρησκευτική Εκπαίδευση του Λυκείου, ακολουθεί ιεραρχικά την παρακάτω δομή:

1. Θεματικός προσανατολισμός της τάξης: Γενικός τίτλος.
2. Γενικές Επάρκειες: Παρουσιάζονται συνοπτικά οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα πρέπει να έχουν κατακτήσει οι μαθητές και μαθήτριες κατά το τέλος της φοίτησής τους στην εν λόγω τάξη. Η τριμερής κατηγοριοποίησή τους (γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες) βοηθά τον εκπαιδευτικό να συνειδητοποιήσει:
 - α) Τον ολιστικό χαρακτήρα της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης, καθώς και τις πολλαπλές του διαστάσεις και κλιμακώσεις: από την κατάρκτηση, την εμπέδωση και ενίσχυση της γνώσης, έως τη διεύρυνση της ζωής – προσωπικής και κοινωνικής – των μαθητών.
 - β) Την αλληλεξάρτησή τους, καθώς η ανάπτυξη μίας Επάρκειας ευνοεί την ανάπτυξη της άλλης.

γ) Την αλληλουχία και την ανέλιξή τους από τάξη σε τάξη.

3. Θεματικές Ενότητες της τάξης: Σε κάθε Διδακτική Ενότητα αναπτύσσεται ένα επιμέρους μορφωτικό περιεχόμενο που προκύπτει από το θεμελιώδες θρησκευτικό θέμα της Θεματικής Ενότητας, με βάση τις παιδαγωγικές έρευνες και γνώσεις για τη μέση εφηβεία, τη σχέση των νέων με την Ορθόδοξη Εκκλησία και το επίπεδο του θρησκευτικού τους γραμματισμού.
4. Στο Πρόγραμμα Σπουδών για κάθε Διδακτική Ενότητα περιλαμβάνονται στις ανάλογες στήλες:
 - Τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα, τα οποία περιγράφουν τί καλούνται οι μαθητές και μαθήτριες να έχουν επιτύχει στο τέλος του μαθήματος.
 - Οι Δείκτες Αξιολόγησης της μαθησιακής διαδικασίας.
 - Τα στάδια εφαρμογής της βιωματικής μεθόδου διδασκαλίας καθώς και η θεματολογία αλλά και οι δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε κάθε επιμέρους στάδιο.

4. Βιβλίο Μαθητή/Οδηγός Εκπαιδευτικού

Για την εφαρμογή του ΠΣ απαιτούνται Βιβλίο για τον μαθητή και τη μαθήτρια για κάθε τάξη του Δημοτικού και Γυμνασίου και Οδηγός Εκπαιδευτικού ώστε να υποστηρίζεται το διδακτικό έργο του/της.

Α' Τάξη Ορθόδοξη πίστη και λατρεία	Β' Τάξη Χριστιανισμός και Θρησκευόμενα	Γ' Τάξη Χριστιανισμός και σύγχρονος κόσμος
Θ.Ε. 1: ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	Θ.Ε. 1: Ο ΘΕΟΣ	Θ.Ε. 1: ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
1.1 Ο άνθρωπος ζει με τον Θεό 1.2 Η πίστη στον Τριαδικό Θεό 1.3 Η μεταμορφωτική δύναμη της προσευχής στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση 1.4 Η αγιότητα στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση 1.5 Η έννοια του προσώπου στη θεολογία της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης	1.1 Η αναζήτηση του Θεού 1.2 Η αποκάλυψη του Θεού στον κόσμο 1.3 Ο Θεός δημιουργός του κόσμου 1.4 Το μυστήριο του Τριαδικού Θεού 1.5 Σχέση ζωής με τον Θεό στην Ορθόδοξη Εκκλησία 1.6 Ιησούς Χριστός, λυτρωτής και σωτήρας 1.7 Το τέλος της ζωής στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση	1.1 Επιστήμη και θρησκεία 1.2 Ηθική της τεχνολογίας 1.3 Εφαρμογές της Γενετικής 1.4 Οικο-θεολογία
Θ.Ε. 2: ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	Θ.Ε. 2: Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	Θ.Ε. 2: Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

<p>2.1 «Εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν...»</p> <p>2.2 Θεία Ευχαριστία: Η ταυτότητα της Εκκλησίας</p> <p>2.3 Η ενότητα της εκκλησιαστικής κοινότητας</p> <p>2.4 Το περιεχόμενο της σωτηρίας στον Χριστιανισμό</p>	<p>2.1 Η παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας</p> <p>2.2 Η έκφραση της πίστης στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση</p> <p>2.3 Το χριστιανικό μήνυμα και οι πανανθρώπινες αξίες</p> <p>2.4 Η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων</p> <p>2.5 Η συγχώρηση ως υπέρβαση στον Χριστιανισμό</p> <p>2.6 Ο άλλος για τον Χριστιανό</p>	<p>2.1 Πλούτος και φτώχεια</p> <p>2.2 Η ηθική της εργασίας</p> <p>2.3 Η μοναξιά του ανθρώπου</p> <p>2.4 Η επανάσταση του Χριστιανισμού</p>
Θ.Ε. 3: ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	Θ.Ε. 3: Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΕ ΕΝΑ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ	Θ.Ε. 3: ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ
<p>3.1 Η λατρεία ως έκφραση της πίστης</p> <p>3.2 Οι γιορτές στην Ορθόδοξη Εκκλησία</p> <p>3.3 Η γλώσσα της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης</p> <p>3.4 Είσοδος και ένταξη στην Εκκλησία: Το μυστήριο του βαπτίσματος</p> <p>3.5 Το βαθύτερο νόημα του μυστηρίου του γάμου</p> <p>3.6 Μετάνοια, η υπέρβαση της αμαρτίας</p> <p>3.7 Η ιεροσύνη στην Ορθόδοξη Εκκλησία</p>	<p>3.1 Οι Χριστιανοί στον δημόσιο χώρο</p> <p>3.2 Η πρόταση της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης για την υπέρβαση των στερεοτύπων</p> <p>3.3 Η χριστιανική κοινότητα σε ένα πολυπολιτισμικό κόσμο</p> <p>3.4 Ο διάλογος ως άσκηση αγάπης στην Εκκλησία</p> <p>3.5 Χριστιανισμός και εκκοσμίκευση</p> <p>3.6 Το φαινόμενο της αθεΐας</p> <p>3.7 Το ασύμβατο του χριστιανικού ήθους με τον φανατισμό</p> <p>3.8 Ο «δούλος του Θεού» ελεύθερος από κάθε δουλεία</p>	<p>3.1 Το όραμα της ειρήνης</p> <p>3.2 Η ευθύνη για τη δικαιοσύνη</p> <p>3.3 Η κατάκτηση της ευτυχίας</p> <p>3.4 Η ελπίδα για τη μεταμόρφωση του κόσμου</p>
Θ.Ε. 4: ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Θ.Ε. 4: ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ	
<p>4.1 Χαρακτηριστικά χριστιανικού ήθους</p> <p>4.2 Η ελευθερία του ανθρώπου στην Ορθόδοξη χριστιανική ανθρωπολογία</p> <p>4.3 Η αγάπη ως πρόταση ζωής στον Χριστιανισμό</p> <p>4.4 Η διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την ισότητα</p> <p>4.5 Η θεολογική χριστιανική θεώρηση για την ευθύνη</p>	<p>4.1 Η αρχαία Ελληνική θρησκεία</p> <p>4.2 Τα αφρικανικά θρησκειώματα</p> <p>4.3 Ο Ιουδαϊσμός</p> <p>4.4 Το Ισλάμ</p> <p>4.5 Ο Ινδουισμός</p> <p>4.6 Ο Βουδισμός</p> <p>4.7 Η Κινεζική θρησκεία</p> <p>4.8 Η Ιαπωνική θρησκεία</p>	

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**Τίτλος τάξης****Ορθόδοξη πίστη και λατρεία****Γενικές
επάρκειες**

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

1. Να αντιλαμβάνονται τη λατρεία ως συστατικό στοιχείο της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και τη Θεία Ευχαριστία ως βασικό στοιχείο συγκρότησης του σώματος της Εκκλησίας.
2. Να συσχετίζουν τη μυστηριακή ενότητα στην Εκκλησία με το αίτημα της ενότητας των ανθρώπων ολόκληρου του κόσμου.
3. Να εκτιμούν τη σχέση της σωτηρίας με την αγάπη του Θεού στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση.
4. Να προσεγγίζουν το περιεχόμενο του εορτασμού στην Ορθόδοξη Εκκλησία.
5. Να αναγνωρίζουν τη σχέση της πίστης στον Τριαδικό Θεό με την ελευθερία του ανθρώπου, την ισότητα, την αγάπη, την ευθύνη και ότι αυτή η στάση ζωής πηγάζει από την εν Αγίω Πνεύματι εμπειρία της Ορθόδοξης Εκκλησίας.
6. Να αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες και στάσεις επικοινωνίας στο πλαίσιο της μαθησιακής κοινότητας.
7. Να συνειδητοποιούν τη σημασία που έχει ο διάλογος, η συνεργασία, ο σεβασμός και η αλληλεγγύη.

Θ.Ε. 1: ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ**1.1 Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΖΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ**

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και μαθήτριες να: - αναγνωρίζουν την έκφραση του βιώματος	- Αναγνώριση της έκφρασης του βιώματος στη λατρεία και στη ζωή της Εκκλησίας - Διατύπωση με	Βιώνοντας Τα θρησκευτικά βιώματα, στη ζωή των πιστών, στη λαϊκή παράδοση και στον ευρύτερο πολιτισμό. Νοηματοδοτώντας:

στη λατρεία και στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας, - διερευνούν εκφράσεις θρησκευτικού βιώματος, συλλογικού και ατομικού, στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

παραδείγματα των τρόπων έκφρασης του βιώματος στη λατρεία και στη ζωή της Εκκλησίας.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ θρησκευτικής πίστης και θρησκευτικού βιώματος.

Αναλύοντας:

Το θρησκευτικό βίωμα στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Εφαρμόζοντας:

Σύγχρονες εκφράσεις του θρησκευτικού βιώματος στον Χριστιανισμό και ο ρόλος τους στον κόσμο.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες:

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking) - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται με το παραπάνω μοτίβο θρησκευτικό πίνακα (π.χ. Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, Η θεραπεία του τυφλού ή σύγχρονο σχετικό θέμα, π.χ. εκκλησιαστική λιτανεία στο κέντρο της πόλης). Χωρισμός του πίνακα σε θεματικές περιοχές, καταγραφή διαφορετικών προσεγγίσεων.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία - Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS) - Εννοιολογικός χάρτης». Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν αποσπάσματα από λογοτεχνικά κείμενα (Οδ. Ζούλα, «Η Παναγιά του βάλτου», Ηλ. Βενέζη, «Η Θεοσκεπάστη», Ν. Καρούζου, «Η Ορθοδοξία») για την έννοια του βιώματος στον Χριστιανισμό. Με αφητηρία το υλικό, οργανώνουν «εννοιολογικό χάρτη» στον πίνακα με τις επιδράσεις του θρησκευτικού βιώματος.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«5π και 1γ (5W1H)»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες διερευνούν εμπειρίες, βιώματα και δράσεις μιας σπουδαίας θρησκευτικής προσωπικότητας μέσα από τα κείμενά του.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Χάρτης εννοιών - Ομαδοσυνεργασία»: Με αφορμή το κείμενο του π. Λίβου, «Όταν του μοιάσουμε» ή κάποιο άλλο κείμενο ή οπτικοακουστικό υλικό, οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν χάρτη εννοιών με παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, στα οποία φαίνεται ότι το βίωμα του Χριστού μπορεί να αλλάξει τον κόσμο.

1.2 ΠΙΣΤΗ ΣΤΟΝ ΤΡΙΑΔΙΚΟ ΘΕΟ

Προσδοκώμενα

Δείκτες αξιολόγησης

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και μαθήτριες να:

- ερμηνεύουν την πίστη στον Θεό ως σχέση εμπιστοσύνης,
- συσχετίζουν την ελπίδα και την αγάπη με την πίστη στον Τριαδικό Θεό.

- Ερμηνεία του φαινομένου της πίστης στον Θεό.
- Προσδιορισμός της σχέσης πίστης στον Τριαδικό Θεό με την ελπίδα και την αγάπη.

Βιώνοντας:

Εμπειρίες σχετικές με την εμπιστοσύνη σε πρόσωπα ή θεσμούς.

Νοηματοδοτώντας:

Η έννοια της χριστιανικής πίστης

Αναλύοντας:

Η πίστη στον Τριαδικό Θεό

Εφαρμόζοντας:

Σύζευξη χριστιανικής πίστης και αγάπης στον χώρο της κοινωνίας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες:

1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας

Ομαδοσυνεργασία – «Σύνδεση λέξεων»: Δίνονται καρτέλες με λέξεις που συνδέονται με την πίστη (ή γράφονται στον πίνακα) π.χ. εμπιστοσύνη, απιστία, ευπιστία, δυσπιστία, κακοπιστία, ολιγοπιστία, πείθω, πειστήριο, πεποίθηση, αυτοπεποίθηση κ.ά. (Επικουρικά, για κάποιες λέξεις δίνονται και οι σημασίες τους από λεξικό). Σε ένα φύλλο χαρτιού Α4 ή Α3, οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν στο κέντρο τη λέξη πίστη με κεφαλαία, και γύρω της επιχειρούν να βάλουν τις υπόλοιπες λέξεις εξηγώντας τη σχέση τους με την πίστη.

2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Σύγκριση κειμένων – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Μελέτη πηγών/παραθεμάτων/κειμένων που περιγράφουν το γεγονός της πίστης, την ποιότητα, το είδος, τη γέννηση, την αμφιβολία, την πίστη, τις δυνατότητες που γεννά η πίστη, την πίστη ως οικοδόμηση προσωπικής σχέσης, την πίστη ως εμπιστοσύνη (π.χ. Γεν 22, 1-3· 9-12, Ψαλμ 139, 1-5, 7-10· 23-24, Μτ 14, 28-33, Μκ 9, 23-24, Α Κορ 13,2, Εβρ 11,1 κ.α.). Σύγκριση με κείμενα που παρουσιάζουν την πίστη ως ιδεολογία.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Συντάσσουν σειρά θέσεων»: Περνώντας από το «πιστεύω ότι ο Θεός είναι Τριαδικός» στο «πιστεύω στον Τριαδικό Θεό». Οι μαθητές/μαθήτριες κατασκευάζουν δύο πίνακες με τα χαρακτηριστικά των δύο αυτών τρόπων κατανόησης της χριστιανικής πίστης και τις προεκτάσεις τους στις κοινωνικές μας σχέσεις.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Μελέτη περίπτωσης» – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS): Με βάση τους λόγους και το παράδειγμα ζωής του αγίου Πορφύριου, οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν πώς η πίστη συνδέεται με την αγάπη.

1.3 Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - περιγράφουν την προσευχή ως βαθύτερη ανάγκη επικοινωνίας με τον Θεό, - αναγνωρίζουν τη μεταμορφωτική δυναμική της προσευχής σύμφωνα με την Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση. 	<ul style="list-style-type: none"> - Περιγραφή της προσευχής ως τρόπου επικοινωνίας των ανθρώπων με τον Θεό. -Αναγνώριση της προσευχής ως υπαρξιακής ανάγκης του ανθρώπου για επικοινωνία με τον Θεό. 	<p>Βιώνοντας: Προσωπικές εμπειρίες επικοινωνίας με όσους αγαπάμε, έχουμε ανάγκη.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η προσευχή ως σχέση και επικοινωνία με τον Θεό στην Ορθόδοξη πίστη.</p> <p>Αναλύοντας: Τρόποι και είδη προσευχής (ευχαριστία, αίτηση, μετάνοια, δοξολογία / κοινή-ατομική, τυπική-αυθόρμητη, αδιάλειπτη προσευχή).</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η προσευχή ως μεταμορφωτική δύναμη στην Ορθόδοξη παράδοση.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα». Γράφεται στον πίνακα η φράση «Όταν θέλω να μοιραστώ κάτι προσωπικό με έναν άνθρωπο που αγαπώ/επιθυμώ/έχω ανάγκη, φοβάμαι /διακινδυνεύω (ότι)...» και καλούνται οι μαθητές/μαθήτριες να τη συμπληρώσουν.</p> <p>2^η δραστηριότητα- Νοηματοδοτώντας «Αφήγηση ιστοριών». Επιλέγονται και διαβάζονται σύντομες ιστορίες ή κείμενα (π.χ. Ι. Χρυσόστομος), με τη βοήθεια των οποίων οι μαθητές/μαθήτριες απαντούν στο ερώτημα «ποιος είναι ο ρόλος και η σημασία της προσευχής στην επικοινωνία και τη σχέση με το Θεό;».</p>

Εναλλακτικά:

Ομαδοσυνεργασία – «Μελέτη περίπτωσης». Με αφορμή ένα κομποσκοίνι και ένα κείμενο οι μαθητές/μαθήτριες προσεγγίζουν την προσευχή ως μια διαρκή επικοινωνία με το Θεό και εννοιολογούν τον όρο «αδιάλειπτη» προσευχή. Παρέχεται πληροφοριακό υλικό (π.χ. λ. «κομποσκοίνι» κ.ά.).

3^η δραστηριότητα- Αναλύοντας

«Πέντε π και ένα γ (5W1H)» – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS). Με αφορμή την προσευχή του Ιησού, όπως μαρτυρείται στην Καινή Διαθήκη (με χαρακτηριστικό παράδειγμα την προσευχή στον κήπο της Γεθσημανή ή την αρχιερατική προσευχή, Μτ 26, 36-46, Λκ 22,42-44, βλ. και Σχολικό Βιβλίο Β΄ Γυμνασίου, ΔΕ 19), που διαβάζεται στην ολομέλεια, προκαλείται συζήτηση ανά δύο με βάση τις ερωτήσεις του μοτίβου: Ποιος, Ποιο/Τι, Πότε, Πού, Πώς, Γιατί; (π.χ. Γιατί προσεύχονται οι άνθρωποι; Πώς και πότε; Ποια ανάγκη/ποιες ανάγκες προκαλεί την επικοινωνία με τον Θεό;).

Εναλλακτικά:

Ομαδοσυνεργασία–«Χάρτης εννοιών». Δίνεται η λέξη «προσευχή» και οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να δημιουργήσουν σε ένα μεγάλο φύλλο χαρτί ένα χάρτη εννοιών για τους τρόπους και τα είδη της προσευχής, που γνωρίζουν στην Ορθόδοξη παράδοση ή που έχουν επισημάνει στα κείμενα που ήδη έχουν επεξεργαστεί. Στο τέλος, αναρτώνται στην αίθουσα και, αν υπάρχουν ελλείψεις, συμπληρώνονται.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) – Συνδέοντας, Επεκτείνοντας, Προκαλώντας».] Διαβάζεται απόσπασμα από το λογοτεχνικό έργο του Λ. Τολστόι, Οι τρεις ερημίτες. Ένας μαθητής αναλαμβάνει τον ρόλο του επισκόπου και δέχεται ερωτήσεις από τους συμμαθητές/τις συμμαθήτριές του σχετικά με τις σκέψεις και τα συναισθήματά του.

1.4 Η ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Προσδοκώμενα
Μαθησιακά
Αποτελέσματα

Δείκτες αξιολόγησης

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Οι μαθητές και μαθήτριες να:

- επισημαίνουν την ερμηνεία της αγιότητας στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση
- εντοπίζουν την ποικιλία των χαρακτηριστικών της στη ζωή και στο έργο αγίων της Εκκλησίας,

- Παρουσίαση της διδασκαλίας του Χριστιανισμού για την αγιότητα.
- Διάκριση της ποικιλίας χαρακτηριστικών στοιχείων αγιότητας.

Βιώνοντας:

Ο ιδανικός άνθρωπος, ο ήρωας, ο άγιος.

Νοηματοδοτώντας:

Χαρακτηριστικά και ποικίλες μορφές αγιότητας.

Αναλύοντας:

Η αγιότητα στον Χριστιανισμό.

Εφαρμόζοντας:

Αγιότητα και Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Σύνταξη κειμένου – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν μια αγγελία σε εφημερίδα με τίτλο «Άνθρωπον ζητώ» περιγράφοντας τα στοιχεία του χαρακτήρα που θα ήθελαν να έχει.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Μελέτη περίπτωσης»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν τον βίο ενός αγίου/μιας αγίας, μάρτυρα, οσίου/οσίας, ποιμένα, διακόνισσας κ.λπ.. Τους δίνονται ερωτήσεις: Ποιο είναι το βασικό στοιχείο της ζωής του συγκεκριμένου αγίου; Τι σε παραξενεύει περισσότερο; Τι θαυμάζεις περισσότερο; Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

Ομαδοσυνεργασία – «Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Δίνεται θεολογικό κείμενο όπου αναλύεται το «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις» - «Εἶς ἅγιος...». Οι μαθητές/μαθήτριες το επεξεργάζονται ομαδοσυνεργατικά ακολουθώντας τις ερωτήσεις του μοτίβου (Ποιο προσφέρεται; Πού γίνεται; Πότε γίνεται; Ποιος λέει τη φράση, ποιος απαντάει και ποιοι είναι οι ἅγιοι; Πώς εξηγείται; Γιατί είναι σημαντικό;).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Έντεχνος συλλογισμός – Artful thinking:

Με αφορμή ένα κείμενο και ένα βίντεο που ξεναγεί στο εσωτερικό ενός ναού με αιογραφίες ή ψηφιακής παρουσίασης με εικόνες αγίων ή τρισδιάστατη περιήγηση μέσω διαδικτύου σε ναό, οι μαθητές/μαθήτριες προσπαθούν να απαντήσουν στις ερωτήσεις: Τι βλέπεις - Τι σκέφτεσαι γι' αυτό που βλέπεις - Τι είναι αυτό που σε κάνει να αναρωτιέσαι;

1.5 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωρίζουν τη θρησκευτική ταυτότητα ως παράγοντα που επηρεάζει τις προσωπικές επιλογές, - εξετάζουν όψεις της θεολογικής σημασίας του προσώπου, κατά την Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση, στο πλαίσιο των διαπροσωπικών σχέσεών τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - Σύνδεση της θρησκευτικής ταυτότητας με την ιδιοπροσωπία. - Ανάλυση της έννοιας του προσώπου όπως προκύπτει από τη θεολογία της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης. - Διατύπωση κριτηρίων αξιολόγησης των σχέσεων με τους άλλους με βάση τη θεολογική σημασία του προσώπου. 	<p>Βιώνοντας: Χαρίσματα που έχουν οι μαθητές ως μοναδικές και ανεπανάληπτες προσωπικότητες.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η έννοια του προσώπου στη χριστιανική θεολογία και ανθρωπολογία.</p> <p>Αναλύοντας: Το άνοιγμα του προσώπου προς τον άλλον.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Οι προσωπικότητες ως σύνολο ιδιαίτερων ψυχολογικών και πνευματικών χαρακτηριστικών στην Ορθόδοξη παράδοση</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Το χέρι μου στο χαρτί». Στο περίγραμμα του χεριού του/της κάθε μαθητής/μαθήτρια γράφει κάτι για τον εαυτό του/της (χάρισμα, δεξιότητα, επίτευγμα, κ.λπ.) που του/της αρέσει. Σε δεύτερο περίγραμμα χεριού γράφει κάποιο χαρακτηριστικό του που δεν του/της αρέσει και που θα ήθελε να το αλλάξει. Συζήτηση κοινών στοιχείων, ιδιαίτερων χαρισμάτων και διαφορών.</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας Ομαδοσυνεργασία – «Σύνταξη κειμένου σε ρόλο». Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα υποδύεται τον λεξικογράφο που πρέπει να καταγράψει τον ορισμό της λ. πρόσωπο με την ορθόδοξη σημασία του. Τίθενται στη διάθεση κάθε ομάδας κείμενα αγιογραφικά (Γεν 1, 26-27. 2, 7. 3, 1-19) και θεολογικά, που θα τη βοηθήσει να συντάξει τον ορισμό. Στο τέλος, δίνεται ο ορισμός της λ. πρόσωπο με την ετυμολογία της από λεξικό (π.χ. Μπαμπινιώτης, 2002).</p> <p>3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας «Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Η αρχή, η μέση και το τέλος». Προβάλλεται ένας πίνακας, σκίτσο ή φωτογραφία από το διαδίκτυο με θέμα την υποκρισία, και γράφεται στον πίνακα η φράση:</p>

«Η συνάντηση με τον άλλο: έξοδος από τον εαυτό. Απειλή ή ευκαιρία;». Οι μαθητές/μαθήτριες αποφασίζουν αν η εικόνα που τους δίνεται είναι η αρχή, η μέση ή το τέλος μιας ιστορίας και προσπαθούν να φανταστούν τι προηγήθηκε ή/και τι έπεται.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

Διαβάζεται στην τάξη και ερμηνεύεται ο περίπατος του Ιησού πάνω στα νερά της λίμνης (Μτ 14, 22-33) και τίθεται το ερώτημα κατά πόσον η θρησκευτική πίστη ενός ανθρώπου επηρεάζει την ταυτότητά του και την προσέγγιση του άλλου.

Θ.Ε. 2: ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

2.1 «Εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν...»

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διατυπώνουν συλλογισμούς για την Εκκλησία με βάση το σχετικό άρθρο του Συμβόλου της Πίστεως, - εντοπίζουν κοινοτικά στοιχεία στους τρόπους έκφρασης (σύμβολα, εικόνες) και λειτουργίας της Εκκλησίας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Προσδιορισμός της έννοιας «Εκκλησία» και του περιεχομένου της με βάση την ερμηνεία του άρθρου της Πίστεως «Εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν...». - Συσχέτιση συμβόλων και εικόνων με τον κοινοτικό τρόπο λειτουργίας της Εκκλησίας. 	<p>Βιώνοντας: Η Ορθόδοξη Εκκλησία και τα εκκλησιαστικά σύμβολα.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η Εκκλησία ως λατρευτική κοινότητα. Χαρακτηριστικά της πρώτης Εκκλησίας.</p> <p>Αναλύοντας: Η Εκκλησία στο Σύμβολο της Πίστεως.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας</p> <p>Ομαδοσυνεργασία–«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Συνδέοντας, Επεκτείνοντας, Προκαλώντας»: Προβάλλονται φωτογραφίες με σύμβολα της εκκλησίας (ναυς, άμπελος, άγκυρα, το χριστόγραμμα, η λέξη ΙΧΘΥΣ, ο καλός ποιμήν, κ.ά.) και δίδονται σχετικά αγιογραφικά (π.χ. Ιω 10, 11·</p>

14-15· Ιω 15, 5, Εβρ 6, 18β19) ή άλλα κείμενα (Σχολικό Βιβλίο Γ' Γυμνασίου, ΔΕ 10). Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να αντιστοιχίσουν τα κείμενα με τα σύμβολα απαντώντας στις ερωτήσεις του προτεινόμενου μοτίβου.

2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking): Ακούγοντας/διαβάζοντας 2Χ2 (παραλλαγή του 10Χ2)»: Οι μαθητές/μαθήτριες ακούν (ή διαβάζουν) τον ειρμό: «Τὸ στερέωμα, τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων, στερέωσον Κύριε τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ἐκτίσω, τῷ τιμίῳ σου αἵματι, ἢ τις φράσεις του ευαγγελίου « οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμόν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Μτ 18, 19-20) και «Καί ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Μτ 28, 20). Στη συνέχεια, σημειώνουν δύο λέξεις που συνδέονται με το νόημα του ειρμού/της φράσης. Ακολουθεί ερμηνεία (Κυπριανός Καρθαγένης, Ware, 2001) και σύντομη συζήτηση. Επαναλαμβάνεται η διαδικασία.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

Ομαδοσυνεργασία – «Χάρτης εννοιών»: Με τη βοήθεια βιβλικών χωρίων (Κολ 1,18, Εφ 5,25-27, Μκ 16, 15, Εβρ 3,1, Εφ 2,20 κ.ά.) και θεολογικών κειμένων και της εικόνας της Πεντηκοστής, οι μαθητές/μαθήτριες κατασκευάζουν έναν χάρτη εννοιών, για τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην Εκκλησία μέσα στο Σύμβολο της Πίστεως («Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική») εξηγώντας σύντομα κάτω από κάθε όρο τη σημασία του.

Εναλλακτικά:

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Ερμηνεία και αιτιολόγηση»: Δίνεται/Προβάλλεται η βυζαντινή εικόνα της Πεντηκοστής και το άρθρο 9 του Συμβόλου της Πίστεως. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να συνδυάσουν εικόνα και κείμενο, και να δώσουν μια αιτιολογημένη ερμηνεία και των δύο (Επικουρικά θα μπορούσαν να δοθούν και κάποια σχετικά βιβλικά χωρία, π.χ. Κολ 1,18, Εφ 5,25-27, Μκ 16, 15, Εβρ 3,1, Εφ 2,20).

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ομαδοσυνεργασία-Καθοδηγούμενη ιστοξερεύνηση και δημιουργία WebQuest» με θέμα: Το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας σήμερα ή «Αποστολή»-Βοήθησε κι εσύ να αλλάξει η ζωή μας (Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών).

2.2 ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ: Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διακρίνουν τη Θεία Ευχαριστία ως βασικό στοιχείο συγκρότησης του σώματος της Εκκλησίας, - ερμηνεύουν τη Θεία Ευχαριστία ως σταυρική θυσία του Χριστού - εξετάζουν τη σχέση Ευχαριστίας και σύγχρονου κόσμου. 	<ul style="list-style-type: none"> - Σύνδεση της Θείας Ευχαριστίας με τη μυστηριακή σύναξη του Σώματος της Εκκλησίας. - Συσχέτιση της Θείας Ευχαριστίας με τη θυσία, του Χριστού και τη μεταμόρφωση του κόσμου. 	<p>Βιώνοντας: Επίπεδα έκφρασης της θείας Ευχαριστίας στην ιστορία και στην καθημερινότητα.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Θεία Ευχαριστία, η ουσία της Εκκλησίας</p> <p>Αναλύοντας: Η Εκκλησία ως ευχαριστιακή σύναξη.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Ο ευχαριστιακός τρόπος ζωής της Ορθόδοξης Εκκλησίας.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα»: Δημιουργούνται τέσσερις στήλες στον πίνακα, όπου καταγράφονται οι απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών σε κάθε ένα από τα παρακάτω ερωτήματα: Για ποιο λόγο οι άνθρωποι λένε «ευχαριστώ» σε κάποιον; Με ποιους τρόπους εκφράζουν την ευχαριστία τους οι άνθρωποι στους ανθρώπους; Για ποιο λόγο οι άνθρωποι λένε «ευχαριστώ» στον Θεό; Με ποιους τρόπους εκφράζουν την ευχαριστία τους οι άνθρωποι στον Θεό;</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Σύγκριση κειμένων»: Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν αποσπάσματα από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη (π.χ. Γεν 4, 3-4, Αρ 15, 1-3, Λευίτ 14, 1-7, Ψαλμ 69, 31-32· Ψαλμ 51, 19, Μτ 9, 13, Ρωμ 12, 1, Εβρ 9, 14. 26-28· 10, 5-14. 26· 13, 15-16, Εφ 2, 13· 5,2) και τη Θεία Λειτουργία σχετικά με το νόημα της θυσίας προς τον Θεό και της θυσίας του Θεανθρώπου Χριστού στον σταυρό (σε σύνδεση με τη Θεία Ευχαριστία). Εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές. [Σημείωση: Αντί να δοθούν αποσπάσματα του κειμένου της Θείας Ευχαριστίας, μπορούν να προβληθούν αποσπάσματα από βιντεοσκοπημένη Θ. Λειτουργία με υπότιτλους στη νέα ελληνική.]</p> <p>3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας Ομαδοσυνεργασία–«Παραγωγή κάρτας γνώσεων»: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και</p>

μελετούν καινοδιαθηκικά χωρία (π.χ. Λκ 22, 17-20, Α Κορ 10, 16· 11, 28) και θεολογικά κείμενα με θέμα την ευχαριστιακή στάση/διάθεση του ανθρώπου απέναντι στον Θεό διαχρονικά. Στη συνέχεια, σε ένα φύλλο χαρτί γράφουν (στο κέντρο) τις λέξεις «Ευχαριστία-Θεία Ευχαριστία» και καλούνται να σημειώσουν και να συνδέσουν με την κεντρική έννοια ή/και μεταξύ τους τις πληροφορίες των κειμένων. Τους δίνονται επιπλέον τρεις χρονικοί άξονες [Πριν την Πτώση/ Εποχή του Χριστού (Μυστικός Δείπνος)/Πρώτοι χριστιανικοί χρόνοι/Σήμερα], προκειμένου να ομαδοποιήσουν καλύτερα το υλικό τους. Τα βασικά συμπεράσματα κοινοποιούνται στην ολομέλεια.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ιδεοθύελλα» Γράφεται στον πίνακα η φράση: «Θεία Ευχαριστία=μεταμόρφωση του ανθρώπου και του κόσμου». Οι μαθητές/μαθήτριες αναστοχάζονται όσα διάβασαν, άκουσαν, είδαν, ερεύνησαν κατά τη διάρκεια του δώρου και εκφράζουν με σύντομες φράσεις τα χαρακτηριστικά του ευχαριστιακού τρόπου ζωής, τις αλλαγές που συντελούνται στον άνθρωπο μέσα στη Θεία Ευχαριστία (π.χ. ευχαριστία, ευγνωμοσύνη, εμπιστοσύνη προς τον Θεό, αγάπη, αλληλεγγύη, προσφορά, «άνοιγμα» προς όλους και όλα, πνεύμα θυσίας, υπομονής, καρτερικότητας, κ.λπ.). Η δραστηριότητα λειτουργεί και ως αναστοχασμός.

2.3 Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να αναδεικνύουν διαστάσεις της ενότητας στη ζωή της χριστιανικής κοινότητας, - συνδυάζουν τη μυστηριακή ενότητα στην 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάδειξη των διαστάσεων της ενότητας στη ζωή της Εκκλησίας και των μελών της. - Τεκμηρίωση της επίτευξης της ενότητας μέσω των μυστηρίων 	<p>Βιώνοντας: Μοναξιά/αποξένωση και συντροφικότητα.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η ενότητα στην εκκλησιαστική κοινότητα μέσα από το Βάπτισμα και τη Θεία Ευχαριστία.</p> <p>Αναλύοντας: Προκλήσεις και δυσκολίες ενότητας</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η ενότητα ως πρόταση υπέρβασης του ατομισμού στην εκκλησιαστική κοινότητα.</p>

Εκκλησία με το αίτημα της ενότητας των ανθρώπων ολόκληρου του κόσμου.

στην εκκλησιαστική κοινότητα.

- Ανάλυση του οράματος της ενότητας των ανθρώπων.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Προβάλλονται (ή αξιοποιούνται οι φωτογραφίες του βιβλίου) διάφορες φωτογραφίες (μιας συναυλίας, ενός ποδοσφαιρικού αγώνα εθνικής ομάδας, μιας χαρούμενης οικογένειας γύρω από τραπέζι, κάποιων φίλων, κ.λπ.). Οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν μια φωτογραφία και εκφράζουν εάν έχουν εμπειρίες από παρόμοιες καταστάσεις (με ερωτήματα όπως: πώς νιώθετε, τι σημασία έχει για σας η ομάδα, ο τραγουδιστής, η οικογένεια, οι φίλοι...). Στη συνέχεια, επεξεργάζονται φωτογραφίες με ανθρώπους μόνους, αποξενωμένους, περιθωριοποιημένους, και επαναλαμβάνεται η διαδικασία.

2^η Δραστηριότητα- Νοηματοδοτώντας

«Συντάσσουν σειρά θέσεων» - «Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Δίνονται δύο σύντομες ευχές, μία από τη Θεία Λειτουργία και μία από την Ακολουθία του Βαπτίσματος [π.χ. «Τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος αἰτήσάμενοι, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα», από τη Θ. Λειτουργία, και «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (ἢ «...Γράψον αὐτόν ἐν βίβλῳ ζωῆς σου καὶ ἔνωσον αὐτόν τῇ ποιμνῇ τῆς κληρονομίας σου») από την Ακολουθία του Βαπτίσματος] και το χωρίο Γαλ 3, 26-29. Οι μαθητές/μαθήτριες ανά δύο, αφού μελετήσουν τα κείμενα, συντάσσουν σειρά θέσεων με θέμα: «Η ενότητα της εκκλησιαστικής κοινότητας».

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

Ομαδοσυνεργασία – «Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Γράφεται στον πίνακα η φράση «Ἴνα πάντες ἔν ὦσιν» (μτφρ., ώστε να είναι όλοι ένα) και διαβάζεται το ευρύτερο χωρίο Ιω 17, 20-23. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να το διερευνήσουν σύμφωνα με τις ερωτήσεις του μοτίβου [Ποιος το είπε; (Σε ποιον;) Ποιο είναι το αίτημα; Πότε; Πού; Γιατί το είπε; Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα (επισημάνση των δυσκολιών);].

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ιδεοθύελλα». Γράφεται στον πίνακα η λέξη «ατομισμός» και οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να εκφράσουν τις σκέψεις τους μονολεκτικά ή με σύντομες φράσεις που καταγράφονται στον πίνακα. Στη συνέχεια, καλούνται να συνθέσουν και να δημιουργήσουν ένα πόστερ με συνθήματα κατά του ατομισμού με επιχειρήματα από όσα έμαθαν για την εκκλησιαστική ενότητα.

2.4 ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εντοπίζουν το περιεχόμενο της σωτηρίας στον Χριστιανισμό, - συσχετίζουν τη σωτηρία με την αγάπη του Θεού στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση, 	<ul style="list-style-type: none"> - Κατανόηση του περιεχομένου της σωτηρίας στον Χριστιανισμό. - Σύνδεση της αγάπης του Θεού με τη σωτηρία των ανθρώπων στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση. 	<p>Βιώνοντας: Ιστορίες «σωτηρίας» από την ιστορία και την καθημερινή ζωή.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Απαντήσεις της Ορθόδοξης χριστιανικής πίστης για τη σωτηρία.</p> <p>Αναλύοντας: Η σωτηρία στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η χρήση της έννοιας «σωτηρία» στον κόσμο και την καθημερινότητα.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας Ομαδοσυνεργασία –«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι». Προβολή έργου τέχνης ή φωτογραφίας με θέμα την καταστροφή, τον κίνδυνο, τη σωτηρία.</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Επεξεργασία κειμένων και δημιουργία αφίσας»: Μοιράζονται στις ομάδες των μαθητών/μαθητριών χαρακτηριστικά κείμενα σχετικά με τη σωτηρία στην ορθόδοξη χριστιανική πίστη, (π.χ. Ψαλμ 62,2, Ιω 10, 9, Πραξ 13,23, Ρωμ 4, 25· 10, 4. 10, Β Θεσ 2, 14). Οι μαθητές/μαθήτριες, αφού τα επεξεργασθούν, φτιάχνουν μια αφίσα με θέμα: «Η σωτηρία στην Ορθόδοξη παράδοση».</p> <p>3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας Ομαδοσυνεργασία – «Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Συνδέοντας, Επεκτείνοντας, Προκαλώντας». Δίνονται/Προβάλλονται εικόνες της μέλλουσας κρίσης, ανατολικές και δυτικές. Συζητούνται θέματα όπως: συλλογική σωτηρία, ατομική σωτηρία, σωτηρία με την πίστη, σωτηρία με τα έργα, σώζει ο νόμος, σώζει η χάρη.</p> <p>4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας</p>

«Σκέψου, Συζήτησε, Γράψε, Μοιράσου (TWPS)». Με αφορμή άρθρα από τον σύγχρονο τύπο (έντυπο και ηλεκτρονικό που αναφέρονται στη «σωτηρία» από πολιτικές, οικονομικές, φυσικές κ.λπ. καταστροφές οι μαθητές/μαθήτριες συμπληρώνουν σε αυτοκόλλητα χαρτάκια τη φράση: «Σωτηρία είναι/σημαίνει...».

Θ.Ε. 3: ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

3.1 Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΩΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διακρίνουν τη λατρεία ως συστατικό στοιχείο της θρησκευτικότητας, - αναγνωρίζουν βασικά χαρακτηριστικά της λατρείας της Ορθόδοξης Εκκλησίας και την βαθύτερη έννοια της εικόνας στην Ορθόδοξη παράδοση - συνδέουν τους λατρευτικούς κύκλους της Ορθόδοξης λατρείας με την καθημερινότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> - Κατανόηση της σχέσης λατρείας και θρησκευτικότητας. - Χρήση βασικών όρων της ορθόδοξης λατρευτικής γλώσσας. - Συσχέτιση της επίδρασης της εκκλησιαστικής λατρείας στη ζωή και την καθημερινότητα. 	<p>Βιώνοντας: Σύγχρονα πρότυπα και στοιχεία λατρείας προς αυτά.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η λατρεία ως αναπόσπαστο στοιχείο της θρησκείας. Με τη λατρεία εκφράζουμε την πίστη.</p> <p>Αναλύοντας: Οι λατρευτικοί κύκλοι της Ορθόδοξης Εκκλησίας και η «λειτουργία μετά τη Λειτουργία».</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η σημασία της θείας Λειτουργίας για τα προβλήματα του ανθρώπου και του κόσμου.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες: 1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα» με τη φράση: «Σύγχρονα πρότυπα των νέων». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να ονομάσουν τα πρότυπα που έχουν οι νέοι σήμερα, τα οποία σημειώνονται στον πίνακα. Στη συνέχεια, αναφέρουν τους τρόπους με τους οποίους συνήθως εκφράζεται ο θαυμασμός τους προς αυτά.</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Ομαδοσυνεργασία - Ασκήσεις συνάρτησης»: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε 3 ή 6 ομάδες που</p>

αντιστοιχούν με τον ημερήσιο, εβδομαδιαίο και ετήσιο λατρευτικό κύκλο και αποτυπώνουν σε διάγραμμα τα σημεία ορόσημα της καθημερινότητας και της ζωής τους και παράλληλα με άλλο χρώμα σημειώνουν τους μεγάλους σταθμούς της λατρείας. (Επικουρικά δίνονται αποσπάσματα από το Σχολικό Βιβλίο της Α΄ Λυκείου, ΔΕ 7 και 15). Οι μαθητές/μαθήτριες συζητούν πώς η λατρεία είναι αναπόσπαστο στοιχείο της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην καθημερινότητά του πιστού/της πιστής.

3^ο Δραστηριότητα-Αναλύοντας

Οι λατρευτικοί κύκλοι της Ορθόδοξης Εκκλησίας και η «λειτουργία μετά τη Λειτουργία». - Ομαδοσυνεργασία – «Λειτουργικά αινίγματα (παραλλαγή του «βιβλικά αινίγματα - κουίζ»)»: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα παίρνει 4 χαρτιά: Ένα που γράφει «Όρθρος», ένα που γράφει «Εσπερινός», ένα που γράφει «Απόδειπνο» κι ένα που γράφει «Θεία Λειτουργία». Στη συνέχεια δίνονται μικρά αποσπάσματα από 5 χαρακτηριστικές προσευχές –κείμενο και, αν χρειάζεται, μετάφραση– από κάθε ακολουθία, γραμμένες σε μικρά ορθογώνια χαρτάκια (π.χ. «Φως ιλαρόν», «Άγιε άγγελε», Δοξολογία, «Σοι παρακατατιθέμεθα» ή «Είδομεν το φως το αληθινόν» κ.λπ.). Οι μαθητές/μαθήτριες πρέπει να βρουν σε ποια ακολουθία αντιστοιχεί η κάθε προσευχή. Ακολουθεί συζήτηση για τις βασικές προσευχές του ημερήσιου λατρευτικού κύκλου της Εκκλησίας με ερωταποκρίσεις και προσφορά της νέας γνώσης, όταν κρίνεται απαραίτητο. Τονίζεται το περιεχόμενο των προσευχών (π.χ. ευχαριστία προς τον Θεό για όσα δίνει στους ανθρώπους στο ξεκίνημα της μέρας, έκφραση εμπιστοσύνης και παράκλησης κ.λπ.). Τονίζεται η διαρκής αναφορά στο τέλος της ζωής, στο αίτημα για «καλή απολογία». Τέλος, διαπιστώνεται ότι στη λατρεία συνδέεται το παρελθόν, το παρόν (οι ανάγκες, η απόγνωση, η δοξολογία) και το μέλλον (Φουντούλης, 1993). Η Θεία Λειτουργία δεν τελειώνει στο «Δί' ευχών...», αλλά συνεχίζεται μέσα στον κόσμο («λειτουργία μετά τη Λειτουργία», βλ. Σχολικό Βιβλίο της Α΄ Λυκείου, ΔΕ 15, σ. 87).

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking): Ακούγοντας/Διαβάζοντας 5X2 (παραλλαγή του 10x2)»: Διαβάζεται (είτε από τους μαθητές/τις μαθήτριες ατομικά είτε από τον εκπαιδευτικό σε ολομέλεια) η ευχή του Μ. Βασιλείου «Μνήσθητι, Κύριε, ...» (Σχολικό Βιβλίο Α΄ Λυκείου, ΔΕ 15, σ. 85). Οι μαθητές/μαθήτριες σημειώνουν πέντε ομάδες ανθρώπων που αναφέρονται στην ευχή και δικαιολογούν στην ολομέλεια γιατί τους έκαναν εντύπωση. Επαναλαμβάνεται η διαδικασία άλλη μια φορά και οι μαθητές/μαθήτριες σημειώνουν άλλες πέντε ομάδες ανθρώπων. Στο τέλος, προσθέτουν και άλλες ομάδες ανθρώπων που θεωρούν ότι λείπουν.

3.2 ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εξηγούν το περιεχόμενο του εορτασμού στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τις ποικίλες διαστάσεις των θρησκευτικών γιορτών, - να αναγνωρίζουν την ευσέβεια του ελληνικού λαού προς τη Θεοτόκο - αξιολογούν τις ποικίλες εορταστικές εκφράσεις της λαϊκής θρησκευτικότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ερμηνεία της αργίας και η θεολογική διάσταση της γιορτής στην Ορθόδοξη Εκκλησία. - Εμβάθυνση στις ποικίλες διαστάσεις των γιορτών της Ορθόδοξης Εκκλησίας. - Αξιολόγηση των εκφράσεων της λαϊκής θρησκευτικότητας με κριτήριο το θεολογικό νόημα της γιορτής. 	<p>Βιώνοντας: Η σημασία της γιορτής στην προσωπική και κοινωνική ζωή των πιστών.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Ο εορτασμός σε εβδομαδιαία και ετήσια βάση στην Ορθόδοξη Εκκλησία.</p> <p>Αναλύοντας: Οι γιορτές στην Ορθόδοξη Εκκλησία και η ευσέβεια του ελληνικού λαού προς τη Θεοτόκο.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Προσέγγιση της λαϊκής θρησκευτικότητας.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα». Γράφεται στον πίνακα η λέξη «γιορτή». Καλούνται οι μαθητές/μαθήτριες να εκφράσουν μονολεκτικά, συναισθήματα και σκέψεις, τα οποία καταγράφονται στον πίνακα.</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας Ομαδοσυνεργασία – «Κατασκευή Ημερολογίου». Κατασκευή ετήσιου ημερολογίου τοίχου. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει από 2 μήνες, στους οποίους επισημαίνει τις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές, με βάση ένα θρησκευτικό ημερολόγιο που τους παρέχεται (σε φωτοτυπία, μόνον οι μήνες που ενδιαφέρουν κάθε ομάδα). Ακολουθεί συζήτηση με άξονα τις ερωτήσεις: Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις γιορτές του ημερολογίου σας; Ποιους τιμά η Εκκλησία στις γιορτές; (Χριστό, Θεοτόκο, Αγίους/Αγίες, θαυμαστά γεγονότα). Για ποιο λόγο νομίζετε ότι το ημερολόγιο είναι γεμάτο με γιορτές; Επικουρικά μπορεί να δοθεί ένα κείμενο για το θεολογικό νόημα της γιορτής και τον καθαγιασμό του χρόνου.</p> <p>Εναλλακτικά: Ομαδοσυνεργασία – «Χάρτης εννοιών»: Δίνονται καρτέλες με διάφορες χριστιανικές γιορτές. Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες καλούνται να δημιουργήσουν χάρτη εννοιών σχετικά με το είδος τους (Χριστολογικές, Θεομητορικές, Αγίων, σταθερές, κινητές) και τη θέση τους στον λειτουργικό χρόνο.</p>

Παρουσιάζουν στην ολομέλεια καθώς και απόψεις για την επίδραση των γιορτών στη ζωή τους, στο περιβάλλον τους και στην καθημερινή ζωή στην Ελλάδα.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

Ομαδοσυνεργασία – «Ιστοεξερεύνηση». Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και αναζητούν πληροφορίες για τις γιορτές στην Ορθόδοξη Εκκλησία (Χριστολογικές, Θεομητορικές, Αγίων). Ακολουθεί σύντομη παρουσίαση στην ολομέλεια (ή και ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου).

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ανάλυση Διαστάσεων: “Το πανηγύρι”»: Γίνεται προβολή παρουσίασης (π.χ. PowerPoint), προετοιμασμένης από τον/την εκπαιδευτικό, με εικόνες από ένα θρησκευτικό πανηγύρι (πρόγραμμα της πανηγύρεως από έναν ναό, λιτανεία της εικόνας, χοροί, τραγούδια κ.τ.λ.). Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται καταρχήν να διακρίνουν σε δύο στήλες τα λαϊκά στοιχεία και τα θρησκευτικά στοιχεία της πανηγύρεως. Στη συνέχεια, επιχειρούν ανάλυση των διαστάσεων της (ουσιαστική, χωρική, χρονική, ποσοτική, ποιοτική).

3.3 Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εντοπίζουν θρησκευτικούς όρους και θρησκευτικά νοήματα που χρησιμοποιούνται στην επικοινωνία και στην καθημερινότητα, - αποκωδικοποιούν σύμβολα και εικόνες της 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση θρησκευτικών όρων και νοημάτων στην καθημερινή ζωή. - Ερμηνεία συμβόλων και εικόνων της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης. - Ανάπτυξη επιχειρημάτων για θέματα γλώσσας που σχετίζονται με τα κείμενα και τη λατρεία στην 	<p>Βιώνοντας: Γλώσσα και σύμβολα στην καθημερινότητά.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η χρήση κατά περίπτωση της γλώσσας, των όρων και των κωδίκων της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης στην καθημερινή ζωή.</p> <p>Αναλύοντας: Η χρήση της χριστιανικής θρησκευτικής γλώσσας σε γραπτά και πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Ερμηνεία σύγχρονων συμβόλων με θρησκευτικό περιεχόμενο και χρήση θρησκευτικών</p>

Ορθόδοξης χριστιανικής
θρησκευτικής
παράδοσης,
- διατυπώνουν
συλλογισμούς για τα
θέματα της γλώσσας στα
κείμενα και στη λατρεία
στην Ορθόδοξη
Εκκλησία.

Ορθόδοξη Εκκλησία.

κωδίκων επικοινωνίας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα» με τη λέξη «γλώσσα και σύμβολα» Οι ιδέες των μαθητών/μαθητριών καταγράφονται στον πίνακα σε δύο στήλες:. Βοηθητικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και σχετικές επί του θέματος εικόνες και φωτογραφίες.

2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία - Παραγωγή κάρτας γνώσεων»: Δίνονται στους μαθητές/στις μαθήτριες εκφράσεις από τον καθημερινό λόγο που είναι δανεισμένες από τη θρησκευτική γλώσσα: π.χ. σωτήρας, αγρόν ηγόρασε, αντί του μάννα χολήν, άξιος ο μισθός του, από καταβολής κόσμου, από τον Άννα στον Καϊάφα, άρον-άρον, άρρητα ρήματα, ας όψεται, άσωτος υιός, διά το θεαθήναι τοις ανθρώποις, διά τον φόβον των Ιουδαίων, δόξα σοι ο Θεός, είπα και ελάλησα, εκ τού πονηρού, επί ξύλου κρεμάμενος, να βάλω τον δάκτυλον εις τον τύπον των ήλων, (Ζητείται η ερμηνεία τους στη σύγχρονη γλώσσα και η ερμηνεία τους στο βιβλικό/θεολογικό πλαίσιο. Ακολουθεί παρουσίαση στην ολομέλεια.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Έντεχνος συλλογισμός: Παιχνίδι επεξεργασίας»: Οι μαθητές/μαθήτριες παρατηρούν ένα έργο σύγχρονης βυζαντινής ζωγραφικής (π.χ. η παραβολή του σπορέως του) ή προβάλλεται μια βυζαντινή εικόνα ή ένας θρησκευτικός πίνακας ζωγραφικής (π.χ. της παραβολής του Σπλαχνικού πατέρα, του Καλού Σαμαρείτη) που χωρίζεται σε επιμέρους ενότητες και (προαιρετικά) δίνεται το αντίστοιχο κείμενο. Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες καλούνται να παρατηρήσουν, να επεξεργαστούν και να ερμηνεύσουν από μία επιμέρους ενότητα. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να αναδειχθούν η πολυσημία, η σημασία και η επικαιρότητα της θεολογικής (εικαστικής) γλώσσας, καθώς και οι παράγοντες που την επηρεάζουν.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Επικαιροποίηση κειμένων»: Δίνουμε στους μαθητές/στις μαθήτριες ένα κείμενο βιβλικό ή θεολογικό (π.χ. Α΄ Κορ. 13, 1-13 ή με οποιοδήποτε άλλο θέμα). Τους ζητούμε να το μεταφέρουν σε έκφραση και περιεχόμενο προσαρμοσμένα στα τωρινά δεδομένα. Μπορούν

να ξεκλειδώσουν το νόημά του, ξεπερνώντας το ανοίκειο της γλώσσας; Μπορούν να γράψουν τις βασικές του ιδέες στη δική τους γλώσσα;

3.4 ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διατυπώνουν συλλογισμούς για τις προϋποθέσεις εισόδου – ένταξης στην Εκκλησία, - διακρίνουν εκφράσεις /εκδηλώσεις /τελετές ένταξης στον Χριστιανισμό 	<ul style="list-style-type: none"> - Διατύπωση συλλογισμών με θεολογικά κριτήρια για τις προϋποθέσεις εισόδου – ένταξης στην Εκκλησία. - Αναγνώριση προϋποθέσεων και στοιχείων τρόπου ένταξης στον Ορθόδοξη Εκκλησία 	<p>Βιώνοντας: Είσοδος και ένταξη στο σώμα της Εκκλησίας.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Προϋποθέσεις και στοιχεία εισόδου – ένταξης στην Ορθόδοξη Εκκλησία.</p> <p>Αναλύοντας: Η θεολογία του μυστηρίου του βαπτίσματος στην Ορθόδοξη Εκκλησία.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η ένταξη στην Εκκλησία του Χριστού.</p>
		<p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p>
		<p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διατυπώσουν λέξεις/φράσεις που τους έρχονται στον νου με τις λέξεις «είσοδος» και «ένταξη».</p>
		<p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Υπογράμμιση κειμένου». Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν και υπογραμμίζουν λέξεις -κλειδιά σε κείμενα που αναφέρονται στο μυστήριο και στην Ορθόδοξη ακολουθία του Βαπτίσματος και του χρίσματος (Σχολικό Βιβλίο Α΄ Λυκείου, ΔΕ 21) και σηματοδοτούν την έναρξη της καινούριας ζωής στην Εκκλησία.</p>
		<p>3 Δραστηριότητα-Αναλύοντας Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν κείμενα (Σχολικό Βιβλίο Α΄ Λυκείου, ΔΕ 21, Schmemmann 1984, κ.λπ.),</p>

παρατηρούν σχετικές εικόνες και συμπληρώνουν φύλλο εργασίας σχετικά με τα βασικά μέρη, τη σημασία και τους συμβολισμούς του χριστιανικού βαπτίσματος, που σηματοδοτούν την έναρξη της καινούριας ζωής στην Εκκλησία.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ομαδοσυνεργασία: Λεύκωμα με ευχές και αφιερώσεις»: Ένας συμμαθητής/μία συμμαθήτρια σε καλεί σε μία τελετή Βάπτισης. Οργανώνετε ένα λεύκωμα με αφιερώσεις και ευχές κατάλληλες για την περίπτωση.

3.5 ΤΟ ΒΑΘΥΤΕΡΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διατυπώνουν συλλογισμούς για τις προϋποθέσεις του μυστηρίου του γάμου - αναγνωρίζουν το βαθύτερο νόημα του μυστηρίου του Γάμου στην Ορθόδοξη Εκκλησία - αξιολογούν με θρησκευτικά κριτήρια τις αντιλήψεις για τον γάμο στον σύγχρονο κόσμο. 	<ul style="list-style-type: none"> - Παρουσίαση των θέσεων της Ορθόδοξης Εκκλησίας για τον γάμο. - Αναγνώριση του συμβολισμού των τελουμένων στο Μυστήριο του Γάμου 	<p>Βιώνοντας: Απόψεις των νέων για τον γάμο.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας για το μυστήριο του γάμου.</p> <p>Αναλύοντας: Η θεολογία του μυστηρίου του γάμου.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Αντιλήψεις για τον γάμο στη σύγχρονη εποχή.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα» με τη λέξη «γάμος»: Ο/Η εκπαιδευτικός τις γράφει στον πίνακα μαζί με τις απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών. Στη συνέχεια, με τη βοήθειά τους τις ομαδοποιεί.</p> <p>2 Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας</p>

Ομαδοσυνεργασία - Επεξεργασία κειμένου με καθοδηγητικές ερωτήσεις». Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες ερευνούν τη θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας για το γάμο. Κείμενα της χριστιανικής παράδοσης: 1. Δημιουργία της γυναίκας (Γεν 1, 27· 2, 18· 2, 23-24· 3,12). 2. Απόσπασμα από το Άσμα Ασμάτων (6, 8-9· 8, 6-7). Κείμενα αγίου Ι. Χρυσόστομου για τον έρωτα (ΕΠΕ, 21 και ΡΓ 62). 3. Απόσπασμα από την Ακολουθία του Γάμου (Εφεσ 5, 20-33) και κείμενα για τους συμβολισμούς του (Σχολικό Βιβλίο Α΄ Λυκείου, ΔΕ 25) 4. Σχέσεις δύο φύλων Α΄ Τιμ. 2, 13· Γαλ 3, 28 και Εφ. 5, 21.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Σκέψου, Συζήτησε ανά 2 και ανά 4, Μοιράσου (TPSS)»: Με βάση τη φράση «Εις σάρκαν μίαν» οι μαθητές αναπτύσσουν σειρά θέσεων και επιχειρηματολογούν στην ολομέλεια της τάξης. Θέματα που τίθενται για τη συζήτηση μπορεί να είναι: Τί απαντά ο Χριστιανισμός σε ποικίλα ζητήματα που ανακύπτουν στη συζυγία; Τί θεωρούν ότι κρατάει μια σχέση ισχυρή ώστε να μπορέσει να πραγματώσει το «Εις σάρκαν μίαν»;

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ομαδοσυνεργασία – Χάρτης εννοιών»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες, αφού μελετήσουν τα κείμενα που παρατίθενται πιο πάνω, δημιουργούν έναν χάρτη εννοιών με τις λέξεις: άνδρας, γυναίκα, σχέσεις δύο φύλων, γάμος. Οι μαθητές/μαθήτριες κατά την έρευνά τους μπορούν να συνδυάσουν τα κείμενα με εικονιστικό υλικό.

3.6 ΜΕΤΑΝΟΙΑ, Η ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και μαθήτριες να: - ερμηνεύουν την αμαρτία σύμφωνα με τη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας	- Ανάλυση των επιπτώσεων της αμαρτίας σε διάφορα επίπεδα (κοινωνικό - προσωπικό - οικολογίας). - Αναγνώριση της Μετάνοιας ως αντίδοτο	Βιώνοντας: Αστοχίες και αποτυχίες στην καθημερινότητα. Νοηματοδοτώντας: Θεολογική κατανόηση της έννοιας της αμαρτίας στο βιβλικό πλαίσιο και στην πατερική παράδοση. Αναλύοντας:

για τη σχέση Θεού, ανθρώπου και κόσμου, της αμαρτίας.

- αναγνωρίζουν τη Μετάνοια ως αντίδοτο της αμαρτίας στον Χριστιανισμό και τη σημασία του μυστηρίου της μετάνοιας.

Η μετάνοια ως αντίδοτο της αμαρτίας στον Χριστιανισμό.

Εφαρμόζοντας:

Η αμαρτία σε σχέση με την ανθρώπινη ελευθερία και η σύσταση και σημασία του μυστηρίου της μετάνοιας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διατυπώσουν λέξεις/φράσεις που τους έρχονται στον νου με τη λέξη μετάνοια και να εκφράσουν το αντίθετό της.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking) - Δημιουργικές ερωτήσεις»: Προβάλλεται εικόνα/πίνακας με θέμα το προπατορικό αμάρτημα (πχ. ψηφιδωτά Παλέρμο, William Blake, God judging Adam, Κ. Κονταρίνη, Σκηνές από τη Γένεση κ.λπ.) και οι μαθητές/μαθήτριες απαντούν σε ερωτήματα (Γιατί;... Για ποιους λόγους;...Αν υποθέσουμε ότι;...Τί θα συνέβαινε αν;...Τί θα άλλαζε αν;) σχετικά με τη διακοπή της σχέσης με τον Θεό και τη δυνατότητα επιλογής καλού/κακού από τον άνθρωπο.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Σκέψου-Συζήτησε-Μοιράσου (TPS)». Ανά δύο οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν το περιστατικό με τον Ζακχαίο (Λκ 19, 1-10) ή την παραβολή του Ασώτου (Λκ 15, 11- 32), σε συνδυασμό με θεολογικό κείμενο για τη μετάνοια (π.χ. Bloom, 2008). Στη συνέχεια συμπληρώνουν: Αμαρτία=..., Μετάνοια=..., Ο Χριστός/σπλαχνικός πατέρας αντιμετωπίζει τους αμαρτωλούς με... κ.λπ.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Διδακτικός διάλογος» (εξελικτικός με ερωτήματα): π.χ. Αναστοχαστείτε την αφήγηση της Γενέσεως για την πτώση. Γιατί ο Θεός επέτρεψε στον άνθρωπο να αμαρτήσει; Γιατί δεν έβαλε φύλακα άγγελο στο δέντρο του καλού και του κακού, όπως έκανε αργότερα στο δέντρο της ζωής; Γιατί αρκέστηκε σε μια απλή προειδοποίηση;

3.7 Η ΙΕΡΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

7766

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Τεύχος Β' 699/04.03.2020

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εκτιμούν τη σημασία της Ιεροσύνης (γενικής και ειδικής) στον Χριστιανισμό, - διερευνούν τη θέση και τη σχέση κλήρου και λαού στην Ορθόδοξη Εκκλησία. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση της χριστιανικής θεώρησης και της σημασίας της Ιεροσύνης. - Αποτίμηση με θεολογικούς όρους της θέσης και της σχέσης κλήρου και λαού στην Ορθόδοξη Εκκλησία. 	<p>Βιώνοντας: Ο ρόλος του ιερέα στην εκκλησιαστική κοινότητα</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η ιεροσύνη στον Χριστιανισμό.</p> <p>Αναπλαισιώνοντας: Η ιδιαίτερη αποστολή του κλήρου και ο ρόλος των λαϊκών στην Ορθόδοξη Εκκλησία.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Οι ιερείς στον σύγχρονο κόσμο.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου (TPS) - Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking)-Δίνω τίτλο». Δίνονται εικόνες ή προβάλλεται ολιγόλεπτο video σχετικό με το ρόλο του ιερέα στην κοινωνία.</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες.) Η κάθε ομάδα μελετά διαφορετικές πηγές με θέματα όπως: «Σύσταση, αποστολική διαδοχή, βαθμοί της ιεροσύνης» (Σχολικό Βιβλίο Α΄ Λυκείου, ΔΕ 26), «Ιεροσύνη και διακονία» (Ζιλλέ, 1992), «Η ιεροσύνη των γυναικών» (Ματσούκας, 2005), «Ο ρόλος των λαϊκών» (Σχολικό Βιβλίο Α΄ Λυκείου, ΔΕ 20, Νέλλας, 2002). Εικονιστικό υλικό μπορεί να λειτουργήσει βοηθητικά στην έρευνα των μαθητών/μαθητριών. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα παρουσιάζει τα συμπεράσματα της έρευνάς της μέσα από ένα σύντομο κείμενο, ακολουθούν οι ερωτήσεις-τοποθετήσεις των άλλων ομάδων και σχετική συζήτηση.</p> <p>3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας «Ομαδοσυνεργασία – Μαρκάρισμα κειμένου – Βάζοντας τίτλους». Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες μελετούν κείμενα με θέμα τη γενική και ειδική Ιεροσύνη και τον ρόλο των λαϊκών στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Υπογραμμίζουν βασικά σημεία, δίνουν ένα δικό τους τίτλο και παρουσιάζουν με σύντομο τρόπο στην ολομέλεια. Ακολουθεί συζήτηση με θέμα: «Η συλλειτουργία κληρικών και λαϊκών στην</p>

Εκκλησία» ή «Ο ρόλος των λαϊκών στην Εκκλησία».

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σύνταξη επιστολής»: Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν επιστολή προς τον τοπικό επίσκοπο με θέμα την ανάγκη της μεγαλύτερης συμμετοχής των λαϊκών στις αποφάσεις της Εκκλησίας ή άλλα θέματα που τους απασχολούν.

Εναλλακτικά:

«Ομαδοσυνεργασία - Μελέτη περίπτωσης»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν περιπτώσεις ιερών που με τη ζωή και τη δράση τους αφήνουν ένα θετικό χνάρι στην κοινωνία γύρω τους.

Θ.Ε. 4: ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

4.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΗΘΟΥΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εντοπίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του χριστιανικού ήθους (πρόσωπο - αγάπη - ελευθερία), - εξετάζουν τη σύνδεση διδασκαλίας και ήθους στον Χριστιανισμό, - διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ ήθους, ηθικισμού 	<ul style="list-style-type: none"> - Διατύπωση βασικών χαρακτηριστικών του χριστιανικού ήθους. - Σύνδεση διδασκαλίας και ήθους στον Χριστιανισμό. - Σύγκριση ήθους, ηθικισμού και ηθικολογίας. 	<p>Βιώνοντας: Ήθος, ηθικισμός, ηθικολογία, ηθική υποκρισία.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Ηθικές προκλήσεις του καιρού μας, διάσταση θεωρίας και πράξης. Η χριστιανική διδασκαλία.</p> <p>Αναλύοντας: Σχέση πεποιθήσεων και ήθους</p> <p>Εφαρμόζοντας: Βασικές αρχές του χριστιανικού ήθους (αγάπη - ελευθερία), σύνδεση με τη θεολογική διδασκαλία και με την κοινωνική πραγματικότητα.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες: 1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Κείμενο χωρίζεται σε μέρη – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)». Δίνονται οι λέξεις «ηθική,</p>

και ηθικολογίας.

ηθικιστής/ηθικίστρια, ηθικολογία, ήθος, υποκριτής-υποκρισία» και τα χωρία Μτ 7, 21 και Μτ 23, 1-28. Ζητείται από τους μαθητές/τις μαθήτριες να χωρίσουν σε μέρη τα χωρία και να τα αντιστοιχίσουν με τις λέξεις που τους δόθηκαν. [Προαιρετικά: δίνονται και οι ορισμοί των λέξεων από κάποιο λεξικό].

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Μελέτη περίπτωσης – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Διαβάζονται στην τάξη πατερικά κείμενα (π.χ. Γρ. Νύσσης) με θέμα τη διάσπαση λόγων και έργων. Οι μαθητές/μαθήτριες ερευνούν τα κίνητρα, αναλύουν την πολυπλοκότητα ηθικών ζητημάτων και εξερευνούν τη σχέση κινήτρων και αποτελεσμάτων.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Μελέτη περίπτωσης»: Δίνεται ο βίος ενός αγίου/μιας αγίας (π.χ. Ιωάννη του Χρυσοστόμου) και χωρία από την Κ. Δ. (π.χ. Α Ιω 3, 17-18· 4, 20 και Ιακ 2, 14-18). Οι μαθητές/μαθήτριες επιχειρούν να αντιστοιχίσουν τα χωρία της Κ.Δ. με συγκεκριμένα σημεία του βίου του αγίου/της αγίας. Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Συμπλήρωση κειμένου»: Δίνεται στους μαθητές/στις μαθήτριες το χωρίο Ρωμ 12, 9-10. 13-21, με κενά για συμπλήρωση. Η προσπάθειά τους συγκρίνεται με το πρωτότυπο και αξιολογείται. Ακολουθεί συζήτηση με θέμα: «Οι σίχοι του χωρίου είναι ηθικές εντολές ή δείκτες ελευθερίας;»

4.2 Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και μαθήτριες να: - αναγνωρίζουν τη σημασία της οντολογικής ελευθερίας του ανθρώπου στη	- Έκφραση επιχειρημάτων περί της ελευθερίας ως θεμελιώδους γνωρίσματος του Χριστιανισμού. - Αναφορά της σχέσης	Βιώνοντας: Το αίτημα της ελευθερίας σε διάφορες καταστάσεις. Νοηματοδοτώντας: Η αναίρεση της ελευθερίας και οι συνέπειές της. Αναλύοντας:

χριστιανική
ανθρωπολογία,
- εντοπίζουν τη σχέση
πίστης στον Θεό και της
ελευθερίας.

πίστης και ελευθερίας.

Το αυτεξούσιο του προσώπου ως εγγύηση ελευθερίας του και βάση της χριστιανικής ανθρωπολογίας.

Εφαρμόζοντας:

Η σημασία της ελευθερίας ως προσωπική επιλογή και ως κοινωνική κατάσταση.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός» (Artful Thinking)- Δημιουργικές Ερωτήσεις». Με αφορμή μια φωτογραφία ή έναν πίνακα ζωγραφικής (π.χ. κάγκελα φυλακής ή η έξοδος του Μεσολογγίου), οι μαθητές/μαθήτριες θέτουν ερωτήματα σχετικά με την ελευθερία: Γιατί...; Για ποιους λόγους...; Για ποιο σκοπό...; Τί θα γινόταν αν...;

2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο». Διαβάζονται κείμενα με περιστατικό φυλάκισης ή σχετικά με την ψυχολογική κατάσταση ενός φυλακισμένου (π.χ. Πραξ 16, 16-23). Οι μαθητές/μαθήτριες εκφράζουν μία σκέψη και ένα συναίσθημα που τους προκάλεσαν τα κείμενα και απαντούν στο ερώτημα κατά πόσο η ελευθερία είναι αγαθό και δικαίωμα για κάθε άνθρωπο.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

Δίνονται βιβλικά, πατερικά και θεολογικά κείμενα με θέμα το αυτεξούσιο του ανθρώπου (π.χ. Γεν 1,26, Μάξιμος Ομολογητής, Διάλογος με Πύρρο, MPG 91:304C ή Ιωάννης Δαμασκηνός, Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως, MPG 94:920B και 924B ή Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 14, 25, PG35,892A, K. Ware, 1991). Οι μαθητές/μαθήτριες κατανοούν και αναλύουν με καθοδηγητικές ερωτήσεις το αυτεξούσιο ως βασικό γνώρισμα της ανθρώπινης φύσης σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Εφημερίδα τοίχου». Ζητείται από τους μαθητές/μαθήτριες με αφορμή ένα θεολογικό κείμενο να αναστοχαστούν όσα μελέτησαν για τη νοηματοδότηση της ελευθερίας στη σχέση με τον Θεό και να συμπληρώσουν τη φράση: «Ελευθερία είναι...». Δημιουργούν ένα πόστερ με τις σκέψεις και τις απόψεις τους (με αυτοκόλλητα χαρτάκια στον τοίχο ή ψηφιακά στον Η/Υ).

4.3 Η ΑΓΑΠΗ ΩΣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΖΩΗΣ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - προσδιορίζουν την αγάπη ως υπέρβαση του εγωισμού και πρόταση ζωής στον Χριστιανισμό, - αναδεικνύουν διαστάσεις της χριστιανικής αγάπης ως θεμελιώδους αξίας για τον σύγχρονο κόσμο. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση της σχέσης αγάπης και εγωισμού με θεολογικούς όρους στον Χριστιανισμό. - Παρουσίαση της διδασκαλίας του Χριστιανισμού για την αγάπη και της επίδρασής της στις αξίες του σύγχρονου κόσμου. 	<p>Βιώνοντας: Τρόποι έκφρασης της αγάπης.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Αγάπη και εγωισμός με βάση τη χριστιανική θεολογία.</p> <p>Αναλύοντας: Η χριστιανική αγάπη ως υπέρβαση του εγωισμού και πρόταση ζωής στον Χριστιανισμό</p> <p>Εφαρμόζοντας: Προσωπικές απόψεις και συγκεκριμένα πρότυπα αγάπης.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα». Οι μαθητές κατγράφουν στον πίνακα όσες λέξεις τους έρχονται στο μυαλό με τη λέξη «αγάπη». Κατόπιν κατηγοριοποιούμε στον πίνακα.</p> <p>2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Ομαδοσυνεργασία – Επεξεργασία κειμένων με καθοδηγητικές ερωτήσεις». Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται πατερικά ή σύγχρονα θεολογικά κείμενα [π.χ. Αββά Δωροθέου, [(Το παράδειγμα του κύκλου) Διδασκαλία 6, 9PG 881696BD, Μαξίμου Ομολογητού, Κεφάλαια περί αγάπης, 2, 9, PG90, 985CD, Κεφάλαια διάφορα 1, 26, PG 90, 1189A), αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, 2008, Bloom, 2011] με καθοδηγητικές ερωτήσεις (πηγή της αγάπης, ιδιοτελής-ανιδιοτελής αγάπη, πλησίον-Θεός κ.λπ.).</p> <p>- Εναλλακτικά: «Μετασχηματισμός βιβλικού κειμένου». Δίνεται ο ύμνος της αγάπης (Α Κορ 13, 1- 13). Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να το αναπλάσουν γλωσσικά (π.χ. σύντομη απόδοση περιεχομένου), χωρίς ν' αλλάξουν το περιεχόμενό του.</p>

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Παραγωγή κάρτας γνώσεων». Δίνονται θεολογικά κείμενα. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να γράψουν στη μέση μιας λευκής σελίδας τη λέξη «αγάπη» και γύρω της να σημειώσουν τους τρόπους έκφρασής της χρησιμοποιώντας τα κείμενα. Στο τέλος, οι εργασίες τους αναρτώνται στον πίνακα ανακοινώσεων ή στον τοίχο της αίθουσας όπου αναρτώνται εργασίες.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking)-Βάζοντας τίτλους»: Δίνονται διάφορες φωτογραφίες σχετικά με την προσφορά αγάπης και οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να βάλουν τίτλους. Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης και εξηγούν αναδεικνύοντας τις διαστάσεις της αγάπης με χριστιανικά κριτήρια.

4.4 Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - επισημαίνουν στοιχεία της χριστιανικής διδασκαλίας για την ισότητα, - αναγνωρίζουν τις θέσεις του Χριστιανισμού για την εξάλειψη της ανισότητας και των διακρίσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση της χριστιανικής διδασκαλίας για την ισότητα. - Έκφραση επιχειρημάτων έναντι των ανισοτήτων με βάση τη χριστιανική διδασκαλία. 	<p>Βιώνοντας: Ισότητα και ανισότητα στην ανθρώπινη κοινωνία.</p> <p>Νοηματοδοτώντας Η ισότητα στον Χριστιανισμό και στο κοινωνικό γίνεσθαι.</p> <p>Αναλύοντας: Η Ορθόδοξη Εκκλησία και σύγχρονα ζητήματα ισότητας</p> <p>Εφαρμόζοντας: Προσωπική τοποθέτηση για την ευθύνη των πιστών σε ζητήματα ισότητας και ανισότητας.</p>
		<p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p>
		<p>1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας</p> <p>«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking) - Δημιουργικές ερωτήσεις»: Παρουσιάζονται στους μαθητές/στις μαθήτριες φωτογραφίες με θέμα την ανισότητα. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να</p>

καταρτίσουν έναν κατάλογο με ερωτημάτων γύρω από το θέμα των φωτογραφιών (π.χ. ποια είναι τα σημαντικότερα ζητήματα ανισοτήτων, ποιες ομάδες τα αντιμετωπίζουν, για ποιους λόγους, τι θα συνέβαινε αν..., κ.λπ.). Από αυτές επιλέγουν τις πιο πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες και επιχειρούν να τις απαντήσουν σύντομα.

2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Σύνταξη κειμένου (ημερολογίου)». Δίνονται χωρία από την Καινή Διαθήκη [π.χ. Ιω 8, 1-11 (Ιησούς και μοιχαλίδα) και Μκ 10, 13-16 (Ιησούς και παιδιά)]. Οι μαθητές/μαθήτριες, αφού τα μελετήσουν, γράφουν «μια σελίδα από το ημερολόγιο της αμαρτωλής γυναίκας» ή «του παιδιού που προσπάθησε να πλησιάσει τον Χριστό».

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Αξιολογική επιλογή βιβλικών κειμένων». Δίνονται φωτογραφίες ανθρώπων που ανήκουν σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να συνδέσουν κάθε φωτογραφία με κάποιο βιβλικό χωρίο από αυτά που μελέτησαν προηγουμένως. Στη συνέχεια, συζητούν στην ολομέλεια γιατί έκανε ο καθένας/η καθεμία αυτήν την επιλογή και τι μήνυμα δίνει στον σύγχρονο άνθρωπο.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Θετικό-αρνητικό». Τοποθέτηση με επιχειρήματα πάνω σε προτάσεις (π.χ. οι άνθρωποι πρέπει να απολαμβάνουν ομότιμα την αξία τους ως «κατ' εικόνα και ομοίωσιν» του Θεού/Η διαφορετικότητα (διαφορά χαρισμάτων) δικαιολογεί τις διακρίσεις και διαιρέσεις μεταξύ των ανθρώπων/Η ισότητα ταυτίζεται με τη δικαιοσύνη/Δεν μπορεί να είμαστε ίσοι αφού είμαστε διαφορετικοί, κ.ά.).

4.5 Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και μαθήτριες να: - ερμηνεύουν τη χριστιανική αντίληψη της	- Ερμηνεία των θέσεων του Χριστιανισμού για την ανάληψη ευθύνης του πιστού για την	Βιώνοντας: Δικαιώματα και ευθύνες. Νοηματοδοτώντας:

ευθύνης (Θεός – άνθρωπος – κόσμος),
- συνδυάζουν την ευθύνη που προσδίδει ο χριστιανισμός με την αντιμετώπιση προβλημάτων του σύγχρονου κόσμου.

αντιμετώπιση προβλημάτων του σύγχρονου κόσμου.
-Αναγνώριση της αλληλεπιδραστικής σχέσης της χριστιανικής ταυτότητας και της ανάληψης ευθύνης για κοινωνικά και ατομικά ζητήματα.

Η ευθύνη των Χριστιανών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του σύγχρονου κόσμου.

Αναλύοντας:

Η χριστιανική αντίληψη της ευθύνης (Θεός-άνθρωπος-κόσμος).

Εφαρμόζοντας:

Ατομική και συλλογική ευθύνη. Η ευθύνη στον Χριστιανισμό.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η Δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διατυπώσουν λέξεις/φράσεις που τους έρχονται στον νου με τη λέξη ευθύνη.

2^η Δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Μελέτη περίπτωσης». Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει να μελετήσει τον βίο ή/και κυρίως τη δράση κάποιου προσώπου από την παράδοση της Εκκλησίας. Στο τέλος, παρουσιάζει σύντομα στην ολομέλεια πώς η πίστη οδήγησε το συγκεκριμένο πρόσωπο στην ευθύνη της δράσης.

3^η Δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία Σύνταξη σειράς θέσεων». Δίνονται βιβλικά χωρία (π.χ. Γεν 2, 15, Μτ 5, 14-16, 20, 26-28, 28, 18-20) και σύγχρονα θεολογικά κείμενα σχετικά με το νόημα της ευθύνης στη χριστιανική διδασκαλία. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται σε ομάδες να συντάξουν σειρά θέσεων για τη χριστιανική διδασκαλία σχετικά με την ευθύνη του ανθρώπου.

4^η Δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ιδεοθύελλα». Πώς συμμετέχω σε δράσεις αλληλεγγύης της ενορίας; Ανταλλαγή ιδεών για μια δημιουργικότερη συμμετοχή στη ζωή της εκκλησιαστικής μας κοινότητας.

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Τίτλος τάξης

Χριστιανισμός και Θρησκεύματα

Γενικές

Επάρκειες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

1. Να αντιλαμβάνονται την αναζήτηση του Θεού ως καθολική ανάγκη του ανθρώπου.
2. Να αποτιμούν τις απαντήσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας σε κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν στη σχέση του ανθρώπου με τον Τριαδικό Θεό, τον κόσμο και τον συνάνθρωπο.
3. Να εξετάζουν με χριστιανικά κριτήρια κοινωνικά και ηθικά ζητήματα.
4. Να διαπιστώνουν την ανάγκη για συνύπαρξη, αλληλογνωριμία, καταλλαγή και συνεργασία μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικές ή χωρίς θρησκευτικές πεποιθήσεις σύμφωνα με την χριστιανική ορθόδοξη διδασκαλία.
5. Να αναφέρονται με στοιχεία στα θρησκευόμενα του κόσμου.
6. Να αναπτύσσουν επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες στο πλαίσιο της μαθησιακής κοινότητας σε επίπεδο θρησκευτικό, υπαρξιακό, αξιακό και ηθικό.

Θ.Ε. 1: Ο ΘΕΟΣ

1.1 Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό Υλικό (ισχύει για όλες τις ενότητες της τάξης)
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να: <ul style="list-style-type: none"> - προσδιορίζουν τα κίνητρα της αναζήτησης του Θεού, - διερευνούν την καθολικότητα της θρησκευτικής αναζήτησης 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση του γεγονότος ότι η άνθρωπος είναι φύση θρησκευτική σε σχέση με τα κίνητρα και την καθολικότητα της πνευματικής και θρησκευτικής αναζήτησης. - Διατύπωση 	<p>Βιώνοντας: Έκφραση εμπειρίας των μαθητών για την αναζήτηση νοήματος στη ζωή.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Θεμελιώδη υπαρξιακά ερωτήματα και η απάντηση της θρησκείας. Διαπίστωση της καθολικότητας του θρησκευτικού φαινομένου.</p> <p>Αναλύοντας: Η ανάπτυξη της θρησκευτικότητας.</p> <p>Εφαρμόζοντας:</p>	<p>Παραγωγή νέου, πρωτότυπου και συμβατού με το παρόν ΠΣ εκπαιδευτικού υλικού, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης φιλοσοφίας και μεθοδολογίας του, με βάση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • βιβλικά, πατερικά και ιστορικά κείμενα από την Ορθόδοξη εκκλησιαστική παράδοση, • αξιοποίηση θεολογικών, λογοτεχνικών, λαογραφικών, ιστορικών, φιλοσοφικών, κοινωνιολογικών, ψυχολογικών και

συλλογισμών για την ανάπτυξη της θρησκευτικότητας.

Διατύπωση επιχειρημάτων σε υπαρξιακά ερωτήματα με χρήση και κατάλληλης ορολογίας

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διατυπώσουν λέξεις/φράσεις που τους έρχονται στον νου με τη λέξη Θεός.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας:

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) - Αντιλαμβάνομαι, Γνωρίζω, Φροντίζω» - «Σκέψου, Συζήτησε ανά 2 και ανά 4, Μοιράσου (TPSS)». Δίνονται ή προβάλλονται εικόνες με ανθρώπους που λατρεύουν τον Θεό στην εκκλησία. Οι μαθητές/μαθήτριες εφαρμόζουν την τεχνική με βάση τις ερωτήσεις: Τι σκέφτονται, ποια αισθήματα έχουν (οι εικονιζόμενοι/εικονιζόμενες); Γιατί το κάνουν;

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας:

«Ομαδοσυνεργασία: Εννοιολογικός χάρτης». Δίνονται κείμενα σχετικά με τις έννοιες: θρησκευτικότητα, θρησκεία, εκκλησία (π.χ. Γιαννουλάτος, 2004, Κλεμάν, 2004). Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται, αφού τα μελετήσουν, να σχεδιάσουν έναν εννοιολογικό χάρτη, στον οποίο θα αποτυπώσουν σύντομα τη σημασία των εννοιών και τον τρόπο σύνδεσής τους.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

Κάθε μαθητής/μαθήτρια παίρνει μία κάρτα ρόλου (π.χ. ενός χριστιανού που εκκλησιάζεται, ενός χριστιανού που δεν εκκλησιάζεται). Ζητείται να σκεφτούν με βάση τον ρόλο που ανέλαβαν και όσα έχουν προηγηθεί στο μάθημα και να επιχειρηματολογήσουν για το εξής θέμα: «Τι δίνει

άλλων επιστημονικών κειμένων και δοκιμίων,

- αξιοποίηση ποιητικών, καλλιτεχνικών, μουσικών έργων και βυζαντινών ύμνων
- αξιοποίηση ιστορικών μνημείων και έργων τέχνης, καθώς και ποικίλου εικαστικού και φωτογραφικού υλικού,
- αξιοποίηση αποσπασμάτων και αναφορών από τον Τύπο,
- αξιοποίηση των ΤΠΕ και εν γένει των πολυμεσικών εκπαιδευτικών εργαλείων (εικόνα, ήχος, διαδίκτυο),
- αξιοποίηση των σύγχρονων και κατάλληλων για κάθε θεματική ενότητα στρατηγικών μάθησης.

Στο ίδιο πλαίσιο είναι επίσης δυνατό να αξιοποιηθούν κατάλληλα επεξεργασμένα ή προσαρμοσμένα:

- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από παλαιότερα εγκεκριμένα διδακτικά υλικά (βιβλία και λογισμικά) του ΥΠΠΕΘ/Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από το Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων Φωτόδεντρο: <http://photodentro.edu.gr/lor>
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από το Οπτικοακουστικό Αρχείο της ΕΡΤ: <https://archive.ert.gr/>
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από Συλλογές Πολιτισμικών Φορέων.

νόημα στη ζωή μου;». Αφού σκεφτούν και γράψουν για τρία λεπτά τα επιχειρήματά τους ζητείται να σηκωθούν δύο και να εκφράσουν με τη σειρά τις απόψεις τους και να διαλεχθούν. Δίνεται συγκεκριμένος χρόνος για την αντιγνωμία του ζευγαριού και ακολουθεί συζήτηση με την ολομέλεια. Μπορεί να επαναληφθεί με άλλο ζευγάρι. Αν δεν υπάρχει χρόνος μπορεί να δημιουργηθούν από την αρχή ζευγάρια και να διαλεχθούν ταυτόχρονα. Αφού λήξει ο χρόνος ερωτώνται όλοι α) πώς ένιωσαν; β) ποια γνώμη είχε βαρύτητα και γιατί; και γ) ποιο είναι το νόημα της ζωής για αυτούς/αυτές και αν επηρεάστηκαν από όσα άκουσαν και έζησαν στις «αντιγνωμίες»

1.2 Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωρίζουν το νόημα που δίνει ο Χριστιανισμός στην αποκάλυψη του Τριαδικού Θεού, - αξιολογούν τη σημασία που έχει η πίστη στην αποκάλυψη του Θεού στη ζωή των Χριστιανών. 	<ul style="list-style-type: none"> - Παρουσίαση του νοήματος της αποκάλυψης του Θεού στον Χριστιανισμό. - Αξιολόγηση των θέσεων των Χριστιανών για την αποκάλυψη του Θεού και του νοήματος που της αποδίδουν στην προσωπική τους ζωή. 	<p>Βιώνοντας: Αποκαλύψεις στη ζωή των ανθρώπων.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η αποκάλυψη του Θεού στον Χριστιανισμό.</p> <p>Αναλύοντας: Το νόημα της Αποκάλυψης στον Χριστιανισμό.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η σημασία που έχουν στη ζωή των πιστών οι πεποιθήσεις τους για την αποκάλυψη.</p>

Προτεινόμενες Δραστηριότητες**1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας**

Αναζήτηση στο διαδίκτυο της λέξης «αποκαλύψεις» ή συζήτηση: Αναφορά στους τίτλους των δημοφιλέστερων αποτελεσμάτων και καταγραφή συνηθισμένων χρήσεων του όρου στην καθημερινή ζωή.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία - 5π και 1γ (5W1H)»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν χωρία με θέμα την αποκάλυψη του Θεού στον Χριστιανισμό (Εξ. 3, 1-14, Μτ.17,1, Λκ. 9,29-31, Μτ. 17,4-9). Ακολουθεί η επεξεργασία των κειμένων με την τεχνική «5π και 1γ» (5W1H): Ποιο/τι, ποιος, πού, πότε, πώς και γιατί. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανοούν γιατί ο Χριστιανισμός ονομάζεται «αποκαλυπτική θρησκεία».

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομοδοσυνεργασία - Σήμανση και υπογράμμιση κειμένου»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται σύγχρονα κείμενα (π.χ. Ματσούκας, 1985, Γαλίτης, 2006) σχετικά με το νόημα της Αποκάλυψης στον Χριστιανισμό. Επίσης, μπορούν να αναγνωρίσουν στοιχεία των κειμένων σε σχετικές εικόνες (π.χ. 1) Θωμά Βαθά, *Η Αποκάλυψη του Ιωάννη*, 2) Αντρέι Ρουμπλιόφ, *Η Φιλοξενία του Αβραάμ*, 3) Φορητή εικόνα με θέμα από την Αποκάλυψη του Ιωάννη).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Επ' αυτού θα είχα να πω»: Διαβάζουν το χωρίο από Αποκ. 22, 20-21 και συζητούν: «Τι μπορεί να σημαίνει για τους Χριστιανούς ότι ο "Κύριος έρχεται σύντομα"».

1.3 Ο ΘΕΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να: - αναλύουν τη χριστιανική διδασκαλία για τη δημιουργία του κόσμου,	- Εκτίμηση της σημασίας της χριστιανικής διδασκαλίας για τη δημιουργία του κόσμου.	Βιώνοντας: Αντιλήψεις για τη δημιουργία και την προέλευση του κόσμου. Νοηματοδοτώντας: Η δημιουργία του κόσμου εκ του μηδενός και η δημιουργία του ανθρώπου «κατ' εικόνα

- προσδιορίζουν την ευθύνη του Χριστιανού απέναντι στον κόσμο ως δημιούργημα του Θεού.

- Ερμηνεία της χριστιανικής θέσης για τη δημιουργία του ανθρώπου «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» Θεού.

- Συσχέτιση της δημιουργίας του ανθρώπου και του κόσμου με την ευθύνη του Χριστιανού απέναντι στον άλλον και τον κόσμο.

και καθ' ομοίωσιν» Θεού.

Αναλύοντας:

Οι αντιλήψεις για την προέλευση του κόσμου ως παράγοντας πίστης προς τον Θεό. Συνθέσεις και αντιθέσεις στο ζήτημα της δημιουργίας.

Εφαρμόζοντας:

Η ευθύνη του ανθρώπου έναντι της δημιουργίας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking) - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Οι μαθητές/μαθήτριες εργάζονται σε ομάδες πάνω σε ψηφιακή ή συμβατική εικόνα/χάρτη με το κοσμοείδωλο της εποχής της Παλαιάς Διαθήκης. Συσχετίζουν τα εικονιζόμενα με φράσεις που εντοπίζουν στο κείμενο της Γένεσης για τη δημιουργία (1, 1-31).

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία - Δουλεύοντας με κείμενο»: Αναζήτηση του νοήματος της αναφοράς «εκ του μηδενός» και «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» Θεού των χωρίων 1,26-28 και 2,4-9 και 15-25 της Γένεσης, σε πατερικό ή και σύγχρονο θεολογικό κείμενο (π.χ. Ιωάννης Δαμασκηνός, Γουέαρ 1982).

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Αντιγνωμίες ή ανοικτή συζήτηση με θέμα»: Σχέση επιστήμης και θρησκείας. «Τα επιστημονικά επιτεύγματα για την κατανόηση της αρχής και της ιστορικής εξέλιξης της δημιουργίας επηρεάζουν την πίστη;» (Σχολικό Βιβλίο Β' Λυκείου, ΔΕ 24) και ρήση: Μεγάλου Βασιλείου: «Δεν μειώνεται ο θαυμασμός μας για τα έργα του Θεού, αν βρεθεί ο τρόπος με τον οποίο έγινε κάποιο από τα θαυμαστά αυτά έργα» (PG 29, 25).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σιωπηρό ερέθισμα με κείμενο»: «Ο Θεός έβαλε τον άνθρωπο στον Παράδεισο για να εργάζεται και να τον φυλάσσει» (πρβλ. Γεν. 2,15). Τι σημαίνει αυτό στη σημερινή συνάφεια. Έκφραση προσωπικών απόψεων που συζητούνται.

1.4 ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ ΘΕΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναγνωρίζουν τον Θεό ως Θεό της αγάπης, δημιουργό και συντηρητή του κόσμου και θεμέλιο της ανθρωπίνης ύπαρξης, - αναλύουν το τριαδικό δόγμα με έμφαση στις σχέσεις των προσώπων της Αγ. Τριάδας - αναζητούν την παρουσία του Θεού στην ιστορία 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της περί Θεού διδασκαλίας του Χριστιανισμού. - Αξιολόγηση της σημασίας για τον άνθρωπο της παρουσίας του Θεού στην ιστορία 	<p>Βιώνοντας: Απόδειξη αγάπης: Ο Θεός μέσα στην Ιστορία</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Οι ενέργειες και η ουσία του Θεού</p> <p>Αναλύοντας: Το Σύμβολο της Πίστεως: Ο Τριαδικός Θεός</p> <p>Εφαρμόζοντας: Σχέσεις κοινωνίας</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Χιονοστιβάδα (με μορφή TWPS)»: Άμεση ή έμμεση παρουσία του Θεού στην Ιστορία του ανθρώπου. Καταγράφονται στο τέλος με τίτλο: Ο Θεός αγάπη εστί (Α' Ιωάν. 4,16).</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Κάνοντας θεολογία με τα παιδιά»: Χωρίζονται σε ομάδες και δίνεται Φύλλο εργασίας με θέμα «Η γνώση του Θεού» και ερώτηση: Τι σημαίνει ότι ο Θεός είναι απρόσιτος στην ουσία του και μεθεκτός στις ενέργειές του; Όλες οι ομάδες θα πρέπει να διαβάσουν το απόσπασμα από το βιβλίο Δρίτσα-Μόσχου-Παπαλεξανδρόπουλου, σσ. 38-41 και να παρουσιάσουν σε προφορικό λόγο τα συμπεράσματά τους. Γίνεται συζήτηση με ερωτήσεις εμπέδωσης.</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Ομαδοσυνεργασία-Δραματοποίηση»: Οι ομάδες γίνονται όλες συνέδριοι σε Θεολογικό συνέδριο και πρέπει να εξηγήσουν με ένα εύληπτο τρόπο το δόγμα της Αγίας Τριάδας με βάση το Σύμβολο της Πίστεως. Δίνονται σε όλες τις ομάδες το Σύμβολο της Πίστεως και απόσπασμα από το βιβλίο Δρίτσα-Μόσχου-Παπαλεξανδρόπουλου, σσ. 41-42. Στο τέλος σηκώνονται οι συνέδριοι και παρουσιάζουν όπως σε ένα επιστημονικό συνέδριο</p>

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ανάλυση Διαστάσεων»: Οι σχέσεις αγάπης των τριών προσώπων της Αγίας Τριάδας αποτελούν πρότυπο ζωής σήμερα;

1.5 ΣΧΕΣΗ ΖΩΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διατυπώνουν συλλογισμούς για τη σχέση της ζωής με τον Θεό στον Χριστιανισμό, - αναλύουν πώς οι θρησκευτικές πεποιθήσεις επηρεάζουν τις απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα της ζωής. 	<ul style="list-style-type: none"> - Συσχέτιση ζωής με τον Θεό στον Χριστιανισμό. - Αξιολόγηση προτάσεων απάντησης του Χριστιανισμού στα μεγάλα ερωτήματα της ζωής. 	<p>Βιώνοντας: Θέματα σεβασμού ή περιφρόνησης της ζωής.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Θρησκευτικές πεποιθήσεις που δίνουν απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα της ζωής.</p> <p>Αναλύοντας: Οι θέσεις και οι στάσεις του Χριστιανισμού για την αξία της ζωής και τη σχέση της ζωής με τον Θεό.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Κριτήρια για την αντιμετώπιση συγκεκριμένου ζητήματος σεβασμού/περιφρόνησης της ζωής.</p>
		<p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας</p> <p>«Κύκλος συνείδησης»: Διαβάζεται μία περίπτωση ευθανασίας (επιλεγμένη ή κατασκευασμένη από τον εκπαιδευτικό) ή προβάλλεται απόσπασμα από σχετική ταινία (<i>Η θάλασσα μέσα μου</i> και <i>Million Dollar Baby</i>). Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε δύο ομάδες και σχηματίζουν δύο ομόκεντρους κύκλους γύρω από τον/την εκπαιδευτικό. Όσοι βρίσκονται στον εσωτερικό κύκλο παριστάνουν αυτόν που πρέπει να πάρει την απόφαση για την ευθανασία. Όσοι βρίσκονται στον εξωτερικό κύκλο εκφράζουν τη φωνή της συνείδησής του. Κατόπιν, οι κύκλοι αντιστρέφονται.</p>

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία – Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Διαβάζεται στην ολομέλεια το ποίημα του Γ. Δροσίνη, «Μήπως». Οι μαθητές/μαθήτριες ανά θρανίο προσπαθούν να διατυπώσουν τα βαθύτερα ερωτήματα που θέτει ο ποιητής. Μετά την ανακοίνωση των απαντήσεών τους στην ολομέλεια, προκαλείται σύντομη συζήτηση με συμμετοχή του/της εκπαιδευτικού για τις απαντήσεις που δίνει η Ορθόδοξη Εκκλησία στα μεγάλα ερωτήματα της ζωής.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Μελέτη περίπτωσης». Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και καθεμία από αυτές μελετά τις θέσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας (Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος, 1998) στο θέμα της ευθανασίας (Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2002, Σχολικό Βιβλίο Γ' Λυκείου, ΔΕ 16).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σύνταξη άρθρου σε εφημερίδα»: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και μελετούν περίπτωση ηθικού διλήμματος σχετικά με τη ζωή ή τον θάνατο (μεταμόσχευση οργάνων: Χατζηνικολάου, 2010). Με αφορμή το κείμενο η κάθε ομάδα συντάσσει ένα άρθρο σε εφημερίδα, στο οποίο παρουσιάζει τα κριτήρια της δωρεάς οργάνων. Στο τέλος η κάθε ομάδα διαβάζει το άρθρο της στην ολομέλεια και, εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, το δημοσιεύει στη σχολική εφημερίδα ή σε εκπαιδευτικό ιστολόγιο.

1.6 ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ, ΛΥΤΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να: <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωρίζουν τον Ιησού Χριστό ως πηγή λύτρωσης στον Χριστιανισμό, - διερευνούν την επίδραση 	<ul style="list-style-type: none"> - Παρουσίαση της διδασκαλίας του Χριστιανισμού για τη λύτρωση. - Ερμηνεία της λύτρωσης ως πηγής ελπίδας και 	Βιώνοντας: Η λύτρωση στη θρησκεία και στην καθημερινή ζωή. Νοηματοδοτώντας: Προσεγγίσεις του Χριστιανισμού για τη λύτρωση και συσχέτισή τους με τις προσδοκίες των ανθρώπων στην καθημερινή τους ζωή. Αναλύοντας:

της προσμονής της
λύτρωσης στη ζωή των
Χριστιανών.

σωτηρίας στον
Χριστιανισμό.

Η λύτρωση στον Χριστιανισμό.

Αξιολογώντας:

Διαφορετικές εκφάνσεις της προσδοκίας των πιστών για λύτρωση.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking) - Βλέπω-Ισχυρίζομαι-Αναρωτιέμαι»: Οι μαθητές επεξεργάζονται με το παραπάνω μοτίβο την εικόνα του «Χριστού Λυτρωτή» στο Ρίο ντε Τζανέιρο και προβληματίζονται για τις προβληματικές καταστάσεις σε σύγχρονες πόλεις (π.χ. στο Ρίο ντε Τζανέιρο). Ελεύθερη συζήτηση για τη λύτρωση στη θρησκεία και στην καθημερινή ζωή.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Παραγωγή κάρτας γνώσεων» με ομαδοσυνεργασία: Η προσμονή της λύτρωσης. Αναζήτηση αιτίων, στόχων, ιδιαιτεροτήτων: λύτρωση από το κακό; τον θάνατο; τα εγκόσμια; την καταπίεση; την ύπαρξη; τον εαυτό; τον Θεό; Παρουσίαση της κάρτας σε πόστερ ή Power Point και στοχασμός: Πώς προσεγγίζει ο Χριστιανισμός τη λύτρωση.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία – Σύγκριση κειμένων» και συζήτηση με θέμα: «Η προσμονή και το έργο του Μεσσία-Λυτρωτή Χριστού». Οι μαθητές/μαθήτριες ερευνούν βιβλικό χωρίο (Ιεζ. 37, 1-14) και σύγχρονο θεολογικό κείμενο για τον Χριστό ως «Λυτρωτή και Σωτήρα» (Αντωνόπουλος, 2008), και εντοπίζουν τον υπαρξιακό, κοινωνικό και οικουμενικό χαρακτήρα της λύτρωσης στον Χριστιανισμό.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Graffiti»: Μηνύματα - συνθήματα - εικαστικά διαφορετικές εκφάνσεις της προσδοκίας για λύτρωση, με αφορμή τον ύμνο «Χριστός ανέστη» και το ποίημα «Η παρηγοριά» του Τ. Παπατσώνη.

Εναλλακτικά:

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking) - Βάζω τίτλους»: Οι μαθητές/μαθήτριες βάζουν τίτλους σε εικόνες με θέμα προσδοκίες λύτρωσης (πίνακες του Φίκου). Έκφραση επιχειρημάτων για τον τίτλο τους και τελική επιλογή τίτλου σε ολομέλεια.

1.7 ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - σχετίζουν τον θάνατο με την είσοδο του κακού στον κόσμο, ως παρά φύση πραγματικότητα - ερμηνεύουν τον θάνατο και την Ανάσταση στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση. 	<ul style="list-style-type: none"> - Σύνδεση του θανάτου με την αμαρτία και το κακό, σύμφωνα με την Ορθόδοξη χριστιανική διδασκαλία. - Ερμηνεία του θανάτου υπό το πρίσμα της Ανάστασης σύμφωνα με τη χριστιανική πίστη και διδασκαλία. 	<p>Βιώνοντας: Σύνδεση του θανάτου με το κακό.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Θάνατος και Ανάσταση.</p> <p>Αναλύοντας: Ο θάνατος στη θεολογική και θρησκευτική γλώσσα.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Ο θάνατος ως στοιχείο της ζωής.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας Ομαδοσυνεργασία – «Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Δίνονται εικόνες από έργα τέχνης με θέμα τον θάνατο (π.χ. <i>Επιτάφιος θρήνος</i>, G. Klimt, <i>Death and life</i>, Van Gogh, <i>Pieta</i>, Δ. Θεοτοκόπουλος, <i>Η ταφή του Κόμη Οργκάθ</i>), τις οποίες οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται, παρουσιάζοντας στην τάξη.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) - Παιχνίδι επεξεργασίας». Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται σε ομάδες την εικόνα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Μονή Σταυρονικήτα). Η εικόνα χωρίζεται σε 4 μέρη: Παναγία, Χριστός, Απόστολοι, Άγγελοι. Κάθε ομάδα μαθητών/μαθητριών αναλαμβάνει ένα μέρος της εικόνας και καλείται σταδιακά να το περιγράψει (τι βλέπουν), να το επεξεργαστεί (τι αισθάνονται οι ίδιοι/ίδιες, τι ο θεατής...) και να το ερμηνεύσει (γιατί...). Τέλος, σε ολομέλεια επεξεργάζονται τα ερμηνευτικά ερωτήματα για το σύνολο της εικόνας. Π.χ. Γιατί η εικόνα και η γιορτή ονομάζεται «κοίμηση»; Γιατί οι Χριστιανοί γιορτάζουν τον θάνατο της Παναγίας; Ποιοι οι συμβολισμοί στην εικόνα; κ.ά.</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας Ομαδοσυνεργασία – «Επεξεργασία κειμένου με καθοδηγητικές ερωτήσεις». Δίνεται σε κάθε</p>

ομάδα ένα κείμενο σχετικό με τον θάνατο ή την Ανάσταση κατ' επιλογή (Σχολικό βιβλίο Θρησκευτικών Β' Λυκείου, ΔΕ 38, Σμέμαν, 2003, Παπαθανασίου, 2007, Νικόλαος, Μητρ. Μεσογαίας, 2015). Οι μαθητές/μαθήτριες με φύλλο εργασίας και συγκεκριμένες ερωτήσεις τα επεξεργάζονται σε συνάφεια με τα υμνολογικά κείμενα (π.χ. Χριστός Ανέστη, Εγκώμια Επιταφίου Θρήνου, Ευλογητάρια Εξόδιου Ακολουθίας) και παρουσιάζουν σύντομα στην ολομέλεια τις κεντρικές έννοιες, καταγράφοντας τη δική τους ματιά και ερμηνεία ή τυχόν προβληματισμούς.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Παιχνίδι ρόλων»- «Η πάνω και η κάτω γειτονιά». Προσομοίωση του θανάτου ως χωρισμού και περάσματος. Οι μαθητές/μαθήτριες, αφού διαβάσουν το κείμενο που δίνεται (Παπαθανασίου, 2007), χωρίζονται σε δύο ομάδες. Οι μεν είναι στην «πάνω γειτονιά» και κρατούν ένα κεράκι. Οι δε είναι στην «κάτω γειτονιά» και κρατούν ένα μαντίλι. Ξεχωριστά ο/η κάθε μαθητής/μαθήτρια της κάτω γειτονιάς πηγαίνει στην πάνω, λέγοντας δυο λόγια στους συμμαθητές/στις συμμαθήτριές τους που μένουν κάτω, και στους συμμαθητές/στις συμμαθήτριες τους προς τους οποίους/στις οποίες πηγαίνουν. Στη συνέχεια αλλάζουν γειτονιά και ξαναρχίζουν την ίδια πορεία. Στο τέλος γίνεται συζήτηση με θέμα τον χωρισμό και το πέρασμα από τη μία κατάσταση στην άλλη.

Θ.Ε. 2. Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

2.1 Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωρίζουν τη σημασία της παράδοσης στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας, - εκτιμούν τη σημασία που έχει για τον Χριστιανό η θρησκευτική του παράδοση, 	<ul style="list-style-type: none"> - Αποτίμηση της σημασίας της παράδοσης στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας. - Προσδιορισμός της θρησκευτικής παράδοσης και της σημασίας της για τον Χριστιανό. - Τεκμηρίωση της ανάγκης 	<p>Βιώνοντας: Μορφές και τύποι θρησκευτικών παραδόσεων από την ιστορία και τη ζωή.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Ορθόδοξη θρησκευτική παράδοση και ιστορία/πολιτισμός του ανθρώπου.</p> <p>Αναλύοντας: Στοιχεία της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και η σημασία της για την Εκκλησία και τον ελληνικό πολιτισμό.</p> <p>Εφαρμόζοντας:</p>

- διαπιστώνουν τις δυνατότητες και τα όρια ανανέωσης της θρησκευτικής παράδοσης.
- ανανέωσης των θρησκευτικών παραδόσεων, χωρίς να αλλοιώνεται το περιεχόμενο της πίστης.

Θρησκευτικές παραδόσεις και στάσεις ζωής στην προσωπική και κοινωνική ζωή των νέων ανθρώπων.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα» με τη λέξη «παράδοση». Οι ιδέες των μαθητών/μαθητριών καταγράφονται στον πίνακα σε δύο στήλες: θρησκευτικές - λαϊκές παραδόσεις. Βοηθητικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και σχετικές επί του θέματος εικόνες και φωτογραφίες.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία-Εννοιολογικός χάρτης»: Οι μαθητές/μαθήτριες με αφορμή το ποίημα «Στην Εκκλησιά» του Κ. Καβάφη και τη βοήθεια σχετικών με το θέμα εικόνων/φωτογραφιών, δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη με τις λέξεις «ορθόδοξη παράδοση», «ορθόδοξος πολιτισμός» (ή «θρησκευτικά ήθη και έθιμα»), δίνουν επιπλέον παραδείγματα και αποδίδουν σύντομα το νόημά τους.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου (TPS)»: Δίνονται κείμενα από το βιβλίο των Δρίτσα-Μόσχου-Παπαλεξανδρόπουλου, ΔΕ 13) που αφορούν στην έννοια και τη σημασία της χριστιανικής παράδοσης. Οι μαθητές σημειώνουν δύο βασικά στοιχεία της, υπογραμμίζουν τη σχέση παράδοσης και «παραδόσεων» και παρουσιάζουν στην ολομέλεια.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ομαδοσυνεργασία»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες διαβάζουν ένα κείμενο με θέμα την ανανέωση της χριστιανικής παράδοσης (Παπαθανασίου, 2008), καθώς και λεζάντες από σχετικές εικόνες. Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός δίνει επιγραμματικά μερικές από τις πτυχές της εκκλησιαστικής ζωής (π.χ. γλώσσα της λατρείας, εκκλησιαστική μουσική, τεχνοτροπία της αγιογραφίας, εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, ενδυμασία του κλήρου, τέλεση μυστηρίων, χριστιανικές γιορτές, κατηχητικός λόγος της Εκκλησίας κ.ά.). Οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν ένα από τα παραπάνω ζητήματα και συντάσσουν σειρά θέσεων με επιχειρήματα ή ένα «κείμενο με έμπνευση» με θέμα: «Παράδοση: συντήρηση, ανανέωση ή σύνθεση;». Η κάθε ομάδα ανακοινώνει τα επιχειρήματά της και ακολουθεί συζήτηση.

2.2 Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- ανακαλύπτουν μορφές έκφρασης της θρησκευτικής πίστης στην τέχνη,
- αξιολογούν την ποικιλία των τρόπων έκφρασης του θρησκευτικού συναισθήματος στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση,

Δείκτες Αξιολόγησης

- Αποτύπωση μορφών έκφρασης της πίστης και του θρησκευτικού βιώματος στην τέχνη.
- Αξιολόγηση με παραδείγματα διάφορων τρόπων έκφρασης της πίστης στην Ορθόδοξη Εκκλησία και την Ελληνική παράδοση.

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Μορφές έκφρασης της πίστης και των θρησκευτικών βιωμάτων.

Νοηματοδοτώντας:

Θρησκευτικό συναίσθημα και ποικίλες μορφές έκφρασης.

Αναλύοντας:

Χριστιανισμός, πίστη και τέχνη.

Εφαρμόζοντας:

Αξιολόγηση των ποικίλων θρησκευτικών εκφράσεων που εντοπίζονται στο περιβάλλον των μαθητών.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Πολυτροπικό κείμενο με έμπνευση/Στο σκοινί της μπουγάδας (παραλλαγή)»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να εκφράσουν ελεύθερα την πίστη και τα θρησκευτικά τους βιώματα δημιουργώντας σκίτσα, ζωγραφιές ή γράφοντας στίχους. Σε όσους μαθητές/όσες μαθήτριες δυσκολεύονται να εκφραστούν με αυτούς τους τρόπους μπορούν να δοθούν πολύχρωμα αυτοκόλλητα χαρτάκια, πάνω στα οποία να γράψουν έναν τρόπο έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων ή των βιωμάτων ή των συναισθημάτων των δικών τους ή του περίγυρού τους. Στη συνέχεια τα κολλούν στον πίνακα και τα διαβάζουν στην ολομέλεια.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας»: Οι μαθητές/μαθήτριες παρατηρούν έργα τέχνης/κείμενα/φωτογραφίες πιστών από την Ορθόδοξη Εκκλησία σε ηλεκτρονικό υλικό (ΙΕΠ) ή άλλη πηγή. Οι μαθητές/μαθήτριες καταγράφουν όψεις της έκφρασης της πίστης και εκφράζουν τις σκέψεις τους σύμφωνα με το παραπάνω μοτίβο.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία: Παίρνοντας απόσταση»: Κριτική προσέγγιση υλικού που μοιράζεται,

αναφορικά με ποικίλους τρόπους έκφρασης της Ορθόδοξης πίστης, π.χ. στα πανηγύρια, στη λαϊκή τέχνη, μικροτεχνία, κεντητική, κειμήλια που βρίσκονται σε μονές, σε ποιήματα, σε έργα τέχνης (Μποκόρος, 2013), κ.λπ. Αντί αυτών ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προβάλλει/μοιράσει εικόνες εκθεμάτων από ένα Εκκλ/κό Μουσείο, π.χ. της Ι. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

- Εναλλακτικά:

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful thinking): Εκτίμηση, υποστήριξη, διερώτηση»: Οι μαθητές/μαθήτριες με αφορμή εικονιστικό υλικό εμβαθύνουν στις ποικίλες εκφράσεις της εκκλησιαστικής τέχνης: αγιογραφία, αρχιτεκτονική, διακοσμητική, υμνολογία, ποίηση, λογοτεχνία, μουσική, κινηματογράφος, σύγχρονο τραγούδι, graffiti με θρησκευτικές αναφορές. Διερωτώνται για τη σημασία των ποικίλων εικονισμών, αντιλαμβάνονται ζητήματα συνάφειας ως προς τη σχέση Ορθόδοξου πολιτισμού στην ιστορική του διαδρομή και τέχνης.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Επ' αυτού θα είχα να πω»: Με ποιον τρόπο διαφέρει η θρησκευτική έκφραση τριών γενεών στην οικογένειά σου; (Γενιά των παππούδων, των γονιών και η δική σου γενιά).

2.3 ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- συνδέουν την οικουμενικότητα του χριστιανικού μηνύματος με τις πανανθρώπινες αξίες,
- διακρίνουν τις δυνατότητες συμβολής της οικουμενικότητας σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας στην

Δείκτες Αξιολόγησης

- Σύндεση του χριστιανικού μηνύματος με τις πανανθρώπινες αξίες.
- Συσχέτιση μεταξύ οικουμενικότητας και παγκοσμιοποίησης.

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Οικουμενικότητα και παγκοσμιοποίηση στην καθημερινή ζωή.

Νοηματοδοτώντας:

Οι χριστιανικές αξίες στη σύγχρονη πραγματικότητα και η θέση τους στο οικουμενικό τοπίο.

Αναλύοντας:

Ο χριστιανός ως σύγχρονος πολίτης της οικουμένης.

Αξιολογώντας:

Η οικουμενικότητα του χριστιανικού μηνύματος.

παγκοσμιοποίηση,

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Τροχιά της μάθησης»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται ποικίλο υλικό με σκοπό να παρουσιάσουν τα χαρακτηριστικά (ή να εντοπίσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές) της «παγκοσμιοποίησης» και της «οικουμενικότητας». Ειδικότερα ερευνούν μία προσευχή του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου, εικόνες με έργα αφρικανικής μικρογλυπτικής με θέμα τη Σταύρωση του Χριστού, ένα ποίημα με τίτλο «Μαύρος Χριστός» (*Πάντα τα Έθνη*, τεύχ. 3), κείμενα που περιγράφουν την έννοια της παγκοσμιοποίησης και τις συνέπειές της (Γιαννουλάτος, 2000, Ζηζιούλας, 2003) καθώς και απόσπασμα σχετικό με την οικουμενικότητα (Μπέγζος, 2005).

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία - Σύγκριση κειμένου με έναν μετασχηματισμό του»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν τα καινοδιαθηκικά χωρία Mt 5, 13-16 και Ιω 13, 35 και στη συνέχεια η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να τα συγκρίνει με ένα σύγχρονο κείμενο (σχολικό βιβλίο Β΄ Λυκείου, ΔΕ26, Παπαθανασίου, 2007) και να εντοπίσουν με ποιους τρόπους οι μαθητές του Χριστού υπήρξαν στην ιστορία «το αλάτι της γης».

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία – Graffiti ή Ψηφιακή αφίσα»: Με αφορμή καινοδιαθηκικά χωρία (π.χ. Mt 5,13-16, Ιω 13, 35), πατερικά κείμενα (π.χ. του Ιω. Χρυσοστόμου) και κάποιο σύντομο σύγχρονο θεολογικό κείμενο (π.χ. Μήνυμα της Συνόδου της Ορθόδοξης Εκκλησίας) με θέμα την αποστολή του Χριστιανού στον σύγχρονο κόσμο, οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες δημιουργούν σε χαρτόνι ένα graffiti (ή μια ψηφιακή αφίσα) με μηνύματα και εικόνες.

Εναλλακτικά:

«Ομαδοσυνεργασία - Μελέτη περίπτωσης με καθοδηγούμενη ιστοεξερεύνηση»: Διερεύνηση των στόχων καθενός από τους διεθνείς οργανισμούς που προάγουν τη συνεργασία των Χριστιανών στην Οικουμένη, όπως ΠΣΕ, WSCF, Σύνδεσμος - Παγκόσμια Αδελφότητα Ορθοδόξων Νεολαίων, Διαβαλκανική Ομοσπονδία Ορθοδόξων Νεολαίων, Διορθόδοξο Κέντρο Πορευθέντες, κ.ά.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Δίνεται η φράση του Χριστού: «Υμείς έστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου» (Mt 5, 14) και καλούνται οι μαθητές/μαθήτριες να δώσουν μια προσωπική ερμηνεία του στίχου για τη θέση του Χριστιανού μέσα στον κόσμο, απαντώντας σε ερωτήσεις του τύπου: α) Ποιο φως εννοείται; (φως), Τι χαρακτηριστικά έχει αυτό το «φως»; β) Ποιος μπορεί πραγματικά να γίνει το

φως; γ) Πού καλείται να «λάμψει» το «φως»; δ) Πότε μπορεί να συμβεί αυτό; ε) Γιατί να συμβεί αυτό; στ) Πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό;

2.4 Η ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να::

- εντοπίζουν τη σχέση της χριστιανικής παράδοσης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ατομικών και κοινωνικών),
- αναλύουν ζητήματα ευθύνης των Χριστιανών για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δείκτες Αξιολόγησης

- Αναγνώριση της σχέσης Χριστιανισμού και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Ανάλυση της ευθύνης των Χριστιανών για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Ανθρώπινα δικαιώματα και καθημερινότητα.

Νοηματοδοτώντας:

Η σχέση του Χριστιανισμού με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αναλύοντας:

Η συμβολή του Χριστιανισμού στην ιδέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και οι υποχρεώσεις του Χριστιανού

Εφαρμόζοντας:

Προσωπική τοποθέτηση έναντι της προάσπισης αλλά και της καταπάτησης των δικαιωμάτων.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Παραγωγή κάρτας γνώσεων». Με αφορμή ένα βίντεο από το εκπαιδευτικό πακέτο η «Νεολαία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (π.χ. Η ιστορία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εκπαιδευτικό φιλμ) ή απόσπασμα από την Οικουμενική διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή από υλικό κάποιας οργάνωσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (π.χ. Praxis, «Στείλε τον φίλο μου στο σχολείο» κ.ά.), οι μαθητές/μαθήτριες με ομαδοσυνεργασία επισημαίνουν, αναλύουν, καταχωρίζουν ενδεικτικά ανθρώπινα δικαιώματα.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Σκέψου, Συζήτησε ανά 2 και ανά 4, Μοιράσου (TPSS)»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται

βιβλικά κείμενα (π.χ. Λουκ. 6, 31, Κολ. 3, 11, Γαλ. 3, 28, Ιακ. 1, 4-6, Ησ. 26, 9) και τα συνδέουν με σύγχρονα δικαιώματα (αδελφοσύνη, κοινωνική δικαιοσύνη, ισότητα, ελευθερία).

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Θεματική προσέγγιση – Ομαδοσυνεργασία» Τίθεται το θέμα-ερώτημα: Ο σύγχρονος (δυτικός) πολιτισμός μπορεί να ερμηνευθεί χωρίς τη συμβολή του Χριστιανισμού αναφορικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου; Οι μαθητές/μαθήτριες ανά δύο προσεγγίζουν το θέμα μελετώντας σχετικά κείμενα (π.χ. Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 1948, Μαντζαρίδης, 2015, Ζορμπάς, 2000).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

Ομαδοσυνεργασία - «Σύνταξη επιστολής (διαμαρτυρίας)». Οι μαθητές/μαθήτριες, αφού μελετήσουν κείμενα (π.χ. Ζουμπουλάκης, 2015 κ.ά.) ή υλικό από το Διαδίκτυο, που αποτυπώνουν την παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο, συντάσσουν επιστολή διαμαρτυρίας με επιχειρήματα και αποφασίζουν ποιος θα είναι ο παραλήπτης της.

2.5 Η ΣΥΓΧΩΡΗΣΗ ΩΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εξετάζουν τη θρησκευτική νοηματοδότηση της συγχώρησης, - προσδιορίζουν το περιεχόμενο της συγχώρησης στον Χριστιανισμό και τα 	<ul style="list-style-type: none"> - Προσδιορισμός του θρησκευτικού περιεχομένου της συγχώρησης και της χριστιανικής διδασκαλίας για τη συγχώρηση. - Ανάλυση των αιτίων που δυσχεραίνουν τη συγχώρηση. 	<p>Βιώνοντας: Απόψεις των νέων για τη συγχώρηση.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Το θρησκευτικό περιεχόμενο της συγχώρησης.</p> <p>Αναλύοντας: Η συγχώρηση στον Χριστιανισμό. Αίτια που δυσχεραίνουν τη συγχώρηση και την έκφραση αγάπης στη ζωή των πιστών. Η αγάπη ως βάση για τη συγχώρηση.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Εκτίμηση των θέσεων του Χριστιανισμού για τη συγχώρηση.</p>

αίτια που
δυσχεραίνουν την
έκφρασή της.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου (TPS)»: Οι μαθητές/μαθήτριες ανά ζεύγη επιχειρούν να δώσουν τον ορισμό της λέξης συγχώρηση και απαντούν σε ερωτήσεις, όπως: Πόσο σημαντική είναι η συγχώρηση σε μια σχέση (φιλική, επαγγελματική, οικογενειακή, ερωτική) και γιατί; Πόσο συχνά εμφανίζονται οι λέξεις συγγνώμη, συγχώρηση, μετάνιωσα, στο λεξιλόγιο των σύγχρονων ανθρώπων;

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful thinking)»: Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»: Οι μαθητές/μαθήτριες παρατηρούν πίνακα με θέμα «Ο Χριστός και η μοιχαλίδα» (π.χ. πίνακας του Lucas Cranach). Ακολουθεί κριτική επεξεργασία με βάση το προτεινόμενο μοτίβο και συζήτηση για το περιεχόμενο της συγχώρησης.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν χωρία και κείμενα με θέμα τη συγχώρηση στον Χριστιανισμό (Ιω. 8, 1-11, στίχους από τον 50ο Ψαλμό και το Τριώδιο, κείμενο π. Δ. Στανιλόαε) εντοπίζουν το νόημα της συγχώρησης και δημιουργούν εφημερίδα τοίχου με θέμα: «Η συγχώρηση στην Ορθόδοξη Εκκλησία». Στη συνέχεια συνεχίζουν με «Μελέτη περίπτωσης»: Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν κείμενο κάποιου κρατούμενου στη φυλακή (π.χ. επιστολή κρατούμενου προς τον π. Γερβάσιο Ραπτόπουλο). Στη συνέχεια, καλούνται να περιγράψουν τα βιώματα, τις σκέψεις και τα συναισθήματα του προσώπου αυτού, προσπαθώντας να ανακαλύψουν τα αίτια που δυσχεραίνουν τη συγχώρηση και να συνδέσουν την αγάπη με τη συγχώρηση.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σύνταξη επιστολής»: Ένας πιστός/Μια πιστή γράφει επιστολή σε κάποιον που τον αδίκησε ή σε κάποιον που αδίκησε.

2.6 Ο ΑΛΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ

Προσδοκώμενα
Μαθησιακά
Αποτελέσματα

Δείκτες Αξιολόγησης

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- αξιολογούν θέσεις και στάσεις στον Χριστιανισμό σε ζητήματα ετερότητας,
- αναγνωρίζουν την ευθύνη του Χριστιανού απέναντι στην περιθωριοποίηση και απόρριψη του άλλου στο περιβάλλον τους,

- Παρουσίαση των θέσεων και των στάσεων στον Χριστιανισμό σε ζητήματα ετερότητας.
- Ανάλυση της ευθύνης του Χριστιανού για την περιθωριοποίηση και απόρριψη του άλλου.

Βιώνοντας:

Μορφές ετερότητας από τη σύγχρονη πραγματικότητα και στάσεις απέναντι σε αυτήν.

Νοηματοδοτώντας:

Τα αίτια της περιθωριοποίησης λόγω θρησκευτικής ή άλλης ετερότητας. Στάσεις του Χριστιανισμού απέναντι στην ετερότητα.

Αναλύοντας:

Προτάσεις με χριστιανικά κριτήρια τρόπων αποδοχής της ετερότητας.

Εφαρμόζοντας:

Ευθύνη του χριστιανού για τα κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν από την ετερότητα.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα» με βάση την ερώτηση: Διαβάζεται το ποίημα «Άξιον εστί» του Οδυσσέα Ελύτη και οι μαθητές/μαθήτριες απαντούν στο ερώτημα: «Ποιον θεωρείτε διαφορετικό;». Καταγράφονται στον πίνακα οι απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών και ομαδοποιούνται.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Παραγωγή κάρτας γνώσεων»: Δίνονται σύντομες φράσεις από την Καινή και την Παλαιά Διαθήκη με θέμα την ετερότητα. Στη συνέχεια οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν τη λέξη «περιθωριοποίηση» σε χαρτί μεγάλου μεγέθους (A3) και καλούνται σε ομάδες να καταγράψουν τις μορφές και τα αίτια της, ενώνοντάς τα με γραμμές που δείχνουν τη σύνδεσή τους. Η κάρτα ολοκληρώνεται με την αντιστοίχιση των βιβλικών φράσεων σε όσα έχουν γράψει.

Σχετικά χωρία από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη που προτείνονται:

1. Ιω. 13, 34, 8, 7
2. Εβρ. 13, 1-3
3. Γαλ. 6, 2
4. Μτ. 5, 45, 10, 31 και 12, 35
5. Ακ. 6, 27-28
6. Ρωμ. 2, 1, 13, 10 και 15, 2
7. Γαλ. 5, 14
8. Α΄ Κορ. 16, 14
9. Δευτ. 10, 19

10. Παρ. 3, 34, 11, 12 και 21,12

- Εναλλακτικά:

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Παρουσιάζονται φωτογραφίες περιθωριοποιημένων ανθρώπων. Οι μαθητές/μαθήτριες τις επεξεργάζονται με το προτεινόμενο μοτίβο. Στη συνέχεια, διαβάζεται με την τεχνική της «αφήγησης» το ευαγγελικό απόσπασμα Mt 25, 31- 40. Ακολουθεί συζήτηση με θέμα: «Τι προτείνει ο Χριστός για τα πρόσωπα που είδατε στις προηγούμενες φωτογραφίες;».

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Επεξεργασία κειμένων»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται κείμενα με θέσεις και στάσεις της Εκκλησίας απέναντι στη μοναδικότητα του ανθρώπινου προσώπου και τον σεβασμό της ετερότητας (Γιαγκάζογλου, 2016, Μητρ. Σισανίου και Σιατίστης Παύλος, 2013, Μητρ. Δημητριάδος Ιγνάτιος, 2015). Ακολουθεί συζήτηση με ερωτήματα που αναδύονται από την επεξεργασία των κειμένων.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful thinking): Συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας». Οι μαθητές/μαθήτριες με αφορμή την «Κραυγή» του Νορβηγού ζωγράφου Έντβαρντ Μουνχ επιχειρούν να συνδέσουν τον πίνακα με όσα επεξεργάστηκαν για την ετερότητα, να τα επεκτείνουν και να απαντήσουν σε ερωτήματα, όπως π.χ. ποια είναι η ευθύνη για την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν από την ετερότητα;».

Θ.Ε. 3. Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΕ ΕΝΑ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

3.1 ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να: - εξετάζουν την επίδραση των θρησκευτικών πεποιθήσεων	- Εξέταση των επιδράσεων των θρησκευτικών πεποιθήσεων στην ιδιότητα του πολίτη στην	Βιώνοντας: Ο παράλληλος ρόλος πιστού και πολίτη και η ενεργός συμμετοχή των πιστών στην πολιτική. Νοηματοδοτώντας:

στην ιδιότητα του πολίτη,
- αξιολογούν τις θέσεις του Χριστιανισμού για την πολιτική, την εξουσία, και τον ρόλο του Χριστιανού στον δημόσιο χώρο,

Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο.
- Αξιολόγηση των χριστιανικών θέσεων για την πολιτική και τον ρόλο του Χριστιανού στον δημόσιο χώρο.

Αρχές και αξίες από τον Χριστιανισμό που μπορούν να εμπνεύσουν στην άσκηση εξουσίας.

Αναλύοντας:

Η ευθύνη και ο αγώνας του Χριστιανού ως πολίτη για τη μεταμόρφωση του κόσμου.

Εφαρμόζοντας:

Αξιολογικές κρίσεις για την ευθύνη του Χριστιανού ως πολίτη του κόσμου.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Κατευθυνόμενος διάλογος»: Ο/Η εκπαιδευτικός ξεκινά διάλογο με τους μαθητές/τις μαθήτριες με αφορμή το κείμενο του Κονιδάρη (1998). Ενδεικτικές ερωτήσεις: Μπορούν οι χριστιανοί να συμμετέχουν στον πολιτικό βίο; Η Εκκλησία πρέπει να έχει πολιτικές θέσεις και δράσεις; Αν ναι, ποια είναι τα όρια; Η Εκκλησία μπορεί να ταυτίζεται με έναν πολιτικό σχηματισμό; Οι πολιτικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιούν την Εκκλησία για να πετύχουν ψηφοθηρικούς σκοπούς;

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking) Βλέπω-Ισχυρίζομαι-Αναρωτιέμαι - Δημιουργικές Ερωτήσεις»: Οι μαθητές/μαθήτριες παρατηρούν βυζαντινή εικόνα (Καθεδρικού Monreale) ή/και πίνακα του Νιπτήρα (N. Μπουονισιένια) ή/και πίνακα με θέμα «Ο Ιησούς πλένει τα πόδια του Πέτρου» (S. Koder ή F.M. Brown). Ο/Η εκπαιδευτικός θέτει ερωτήματα σχετικά με το έργο τέχνης σύμφωνα με το παραπάνω μοτίβο. Αφού καταγράψει κάθε μαθητής/μαθήτρια τις απαντήσεις του/της, γίνεται φωναχτή ανάγνωση του αντίστοιχου καινοδιαθηκικού κείμενου (Ιω. 13, 4-9 και 12-17). Ακολουθεί σύντομος σχολιασμός στο θέμα «Η εξουσία ως διακονία». Αντίστοιχη εργασία με το ίδιο θέμα μπορεί να γίνει με τις βυζαντινές εικόνες «Η μαστίγωση» (Μονή Αγ. Νικολάου, Μετέωρα) και «Η απόνιψις του Πιλάτου» (Θεοφάνης ο Κρης), καθώς και με το χωρίο Ιω. 19, 10-11.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Επεξεργασία κειμένου με δημιουργικές ερωτήσεις»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν κείμενο σύγχρονου θεολόγου σχετικά με την ευθύνη του Χριστιανού πολίτη για τη μεταμόρφωση του κόσμου (Κλεμάν, 1985, ή Αργυρόπουλος, 2015). Ενδεικτικές ερωτήσεις επεξεργασίας: Ποια μπορεί να είναι η τελική μεταμόρφωση του κόσμου που επαγγέλλονται οι Χριστιανοί/Χριστιανές; Τι θα μπορούσαν να μεταμορφώσουν με τον αγώνα τους οι Χριστιανοί/Χριστιανές από τον σύγχρονο κόσμο; Να αναφέρετε παραδείγματα από την καθημερινή ζωή. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα όρια

του αγώνα των Χριστιανών για μεταμόρφωση του κόσμου;

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Θετικό-Αρνητικό»: Διαβάζονται από τον/την εκπαιδευτικό θέσεις ή ερωτήσεις σχετικά με την ευθύνη του Χριστιανού ως πολίτη του κόσμου. Οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση και επιχειρηματολογούν (π.χ. :

- Είσαι στην υπηρεσία του Χίτλερ. Μαθαίνεις για ένα σχέδιο δολοφονίας του. Ενθαρρύνεις την πρωτοβουλία και παίρνεις ενεργό ρόλο.
- Η πατρίδα είναι σε δεινή οικονομική κατάσταση. Η φορολογία είναι αυξημένη για όλους. Εσύ βρίσκεις τρόπο να πληρώσεις πολύ λιγότερα από αυτά που σου αντιστοιχούν.
- Το να τηρείς και να συμμορφώνεσαι με τους νόμους σημαίνει φιλοπατρία.
- Ξέρω πως υπάρχουν φτωχές χώρες, αλλά δεν πρόκειται να σώσω εγώ τον κόσμο.
- Αγοράζω συγκεκριμένα ρούχα και προϊόντα, παρόλο που γνωρίζω ότι έχουν παραχθεί σε εργοστάσια, όπου οι συνθήκες εργασίας είναι απάνθρωπες και η αμοιβή είναι εξευτελιστικά χαμηλή.
- «Δεν υπάρχει κοινωνία, αλλά μόνο άτομα» (Μ. Θάτσερ) κ.λπ.

3.2 Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διερευνούν αίτια και συνέπειες των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στον χώρο της θρησκείας, - διακρίνουν προτάσεις της Ορθόδοξης χριστιανικής 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση στερεοτύπων του θρησκευτικού χώρου και των αιτίων που τα προκαλούν. - Αναγνώριση τρόπων υπέρβασης των στερεοτύπων από την Ορθόδοξη Εκκλησία. 	<p>Βιώνοντας: Στερεότυπα και προκαταλήψεις στην καθημερινότητα των μαθητών.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η ύπαρξη στερεοτύπων και προκαταλήψεων στον χώρο της θρησκείας, τα αίτια και οι συνέπειές τους.</p> <p>Αναλύοντας: Προτάσεις κριτικής στάσης από την παράδοση της Εκκλησίας απέναντι στα στερεότυπα και στις προκαταλήψεις. Σύγχρονα θεολογικά ρεύματα και θρησκευτικά πρόσωπα, που</p>

παράδοσης για την υπέρβαση των στερεοτύπων, - ασκούν κριτική σε απόψεις και στάσεις που στηρίζονται σε θρησκευτικά στερεότυπα.

- Κριτική ανάλυση των στερεοτυπικών αντιλήψεων και στάσεων που στηρίζονται στη θρησκευτική ταυτότητα.

συνδέονται με αγώνες για την υπέρβασή τους.

Εφαρμόζοντας:

Απόψεις και στάσεις απέναντι σε θρησκευτικά στερεότυπα.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Χάρτης εννοιών»: Οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη για τα στερεότυπα. Συζήτηση: Για ποιες ομάδες ανθρώπων υπάρχουν στερεότυπα και γιατί; (έγχρωμοι, μετανάστες, γυναίκες, ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρίες σωματικές ή νοητικές ή με ψυχικές ασθένειες, διαφορετικοί θρησκευτικά, διαφορετικοί εθνικά, σωματοτυπικά ή εμφανισιακά, με διαφορετική μαθησιακή επίδοση κ.λπ.). Κατάθεση προσωπικών εμπειριών.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Δίνονται Καινοδιαθηκικά χωρία, στα οποία ο Χριστός καταργεί τα στερεότυπα της εποχής Του (Λκ. 7, 36-50· 10, 25-37· 18, 9-14, Μτ. 9, 10-13, Ιω. 4, 27· 9, 1-3, Μκ. 10, 13-16). Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομαδοσυνεργασία επεξεργάζονται τα παραπάνω κείμενα και συζητούν για τη στάση του Χριστού απέναντι στα στερεότυπα και κατά πόσο αυτή επηρεάζει τη σημερινή Εκκλησία.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Μελέτη περίπτωσης»: Παρουσιάζονται στην τάξη διάφορα θεολογικά ρεύματα και πρόσωπα που αντιστάθηκαν στα στερεότυπα. Η επεξεργασία γίνεται σε ομαδοσυνεργασία, που έχει προγραμματιστεί και προετοιμαστεί από πριν (Φεμινιστική θεολογία/Μαύρη Θεολογία: Θέσεις και εκπρόσωποι. Εναλλακτικές προτάσεις: Elisabeth Behr-Sigel, Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ, π. Αθηνάγορας Λουκατάρης - Κέντρο Προστασίας Ανηλίκων Ρομ Ιεράς Μητροπόλεως Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως - Κλήμης Πυρουνάκης - Δίκτυο Στήριξης Φυλακισμένων και Αποφυλακισμένων Γυναικών, και Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, π. Στρατής Δήμου – Αγκαλιά κ.ά.).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν χωρία από την Αγία Γραφή (Γαλ. 3, 28, Μτ. 7, 12) ή ποίημα (Ζάγουρα, 2017) για τα στερεότυπα στη θρησκεία ή στην κοινωνία. Καταγράφονται σύντομες σκέψεις σε χαρτιά που κολλάνε στον πίνακα. Διαβάζονται και ακολουθεί συζήτηση.

3.3 Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΕ ΕΝΑ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- προσδιορίζουν τη θρησκευτική διάσταση της πολυπολιτισμικότητας στη σύγχρονη εποχή,
- εκτιμούν τη χριστιανική θέση για τον «θρησκευτικά έτερο» και τον «ξένο»,
- αναδεικνύουν τρόπους ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων με βάση το ευαγγελικό μήνυμα.

Δείκτες Αξιολόγησης

- Θεώρηση της πολυπολιτισμικότητας με θρησκευτικά κριτήρια.
- Εκτίμηση της χριστιανικής διδασκαλίας για τη θρησκευτική ετερότητα.
- Ανάδειξη τρόπων ειρηνικής συνύπαρξης και αποδοχής της ετερότητας.

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Προκλήσεις και δυσκολίες σε θέματα συμβίωσης και αποδοχής ανάμεσα σε ανθρώπους με διαφορετικές θρησκευτικές και αξιακές αναφορές.

Νοηματοδοτώντας:

Η οικουμενική μαρτυρία της χριστιανικής διδασκαλίας με βάση τις χριστιανικές αρχές της αποδοχής και του σεβασμού της προσωπικής ετερότητας, της ανοικτότητας, της ελευθερίας, της αγάπης. Η διαλεκτική και κριτική στάση της χριστιανικής θεολογίας απέναντι στην πολιτιστική και θρησκευτική ποικιλομορφία του σύγχρονου κόσμου.

Αναλύοντας:

Η ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων και η αποδοχή της θρησκευτικής διαφορετικότητας. Ιεραποστολή και προσηλυτισμός.

Εφαρμόζοντας:

Η διαπολιτισμικότητα ως πρόκληση.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking): Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι» και «Σκέψου, Συζήτησε ισότιμα, Μοιράσου (TPPS)»: Προβάλλεται φωτογραφία συνύπαρξης πολιτισμών. Οι μαθητές/μαθήτριες αποσαφηνίζουν διαστάσεις και δυσκολίες της συνύπαρξης σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα ανθρώπων με διαφορετικές θρησκευτικές αναφορές και αξίες.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Σύγκριση βιβλικού κειμένου με έναν μετασχηματισμό του»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομαδοσυνεργασία παρατηρούν θρησκευτικούς πίνακες και εικόνες με θέμα την Πεντηκοστή (π.χ. 1. Έργο του Θεοφάνη του Κρητός, 2. Μινιατούρα χειρογράφου από λειτουργικό βιβλίο, 3. Έργο του Μάρκου Καμπάνη, 4. Σύγχρονο βιτρό σε Ευαγγελική Εκκλησία, 5. Έργο του Εμίλ Νόλντε, 6. Έργο του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, 7. Έργο του Λαζάρου Μπαστιάνι, 8. Τρίπτυχο επιστύλιο τέμπλου).

Τα συγκρίνουν με το κείμενο των Πράξεων των Αποστόλων για την Πεντηκοστή (2, 1-41) και απαντούν σύντομα στο ερώτημα: «Ποια η σχέση της πολυπολιτισμικότητας με τη γενέθλια ημέρα της Εκκλησίας;». Στη συνέχεια με ιστοεξερεύνηση μέσω διαδικτύου (αν υπάρχει η δυνατότητα) ανακαλύπτουν τις Ορθόδοξες Εκκλησίες ανά τον κόσμο (αμιγώς ορθόδοξες, ιεραποστολικά κλιμάκια, διασπορά) και τις επισημαίνουν σε παγκόσμιο χάρτη με αυτοκόλλητα χαρτάκια.

- Εναλλακτικά:

«Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο»: Επεξεργασία θεολογικού κειμένου (ενός ή περισσότερων) για την παγκοσμιοποίηση σε ομαδοσυνεργασία. (π.χ. Παπαλεξανδρόπουλος, 2008, Ιω. Ζηζιούλας, Μητρ. Περγάμου, 2003). Ακολουθεί συζήτηση για τη μαρτυρία της χριστιανικής διδασκαλίας διαχρονικά, με βάση τις χριστιανικές αρχές της αποδοχής και του σεβασμού της προσωπικής ετερότητας, της ανοικτότητας, της ελευθερίας, της αγάπης και της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Τροχιά της μάθησης»: Σε ομαδοσυνεργασία οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται πηγές (π.χ. Βουλγαράκη-Πισίνα, 2016, Απόσπασμα ομιλίας Μητρ. Νιγηρίας Αλέξανδρου, Βιβλικά χωρία για την οικουμενικότητα της ιεραποστολής). Επιπρόσθετα, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προβάλλει αποσπάσματα ντοκιμαντέρ που παρουσιάζουν ιεραποστολικές προσπάθειες (π.χ. «Αληθινά σενάρια», ΕΤ 3: π. Θεμιστοκλής Αδαμόπουλος στη Σιέρα Λεόνε, ή Μητρ. Καμερούν ή Μαδαγασκάρη κ.ά. – φωτογραφικό υλικό από ιεραποστολικές προσπάθειες, απόσπασμα ταινίας «The Mission» ή «Ενώπιον Θεών και ανθρώπων», βιογραφίες ιεραποστόλων – π. Κοσμάς Γρηγοριάτης, π. Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος κ.ά.). Ακολουθεί συζήτηση για τη σχέση ή μη της ιεραποστολής με τον προσηλυτισμό και τη δυνατότητα ειρηνικής συνύπαρξης πολιτισμών, θρησκευτικών κοινοτήτων και αξιών.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σύγκριση κειμένων»: Δίνονται σε ομάδες δύο κείμενα σχετικά με τη διαπολιτισμικότητα, για να συγκρίνουν οι μαθητές/μαθήτριες τις απόψεις των συγγραφέων (π.χ. Βουλγαράκης, 2007, Βουλγαράκη-Πισίνα, Ε., 2016, Παπαθανασίου & Κουκουνάρας-Λιάγκης, 2020). Στο τέλος κάθε μαθητής/μαθήτρια καταγράφει μια σκέψη σχετικά με την διαπολιτισμικότητα σε ένα αυτοκόλλητο χαρτί και το κολλάει σε παγκόσμιο χάρτη που έχει αναρτηθεί.

3.4 Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΩΣ ΑΣΚΗΣΗ ΑΓΑΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - συσχετίζουν τον διάλογο με την άσκηση της χριστιανικής αγάπης, - διερευνούν δυνατότητες και δυστοκίες διαλόγου μεταξύ Εκκλησιών και μεταξύ θρησκειών στη σύγχρονη εποχή. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιολόγηση του διαλόγου ως κύριου στοιχείου προσέγγισης, αμοιβαίας κατανόησης, συνεργασίας και άσκησης της αγάπης εντός της Ορθόδοξης Εκκλησίας. - Αποτύπωση των δυσκολιών-προβλημάτων και των δυνατοτήτων στην προσέγγιση μεταξύ χριστιανικών Εκκλησιών και μεταξύ άλλων θρησκειών στη σύγχρονη εποχή. 	<p>Βιώνοντας: Ο διάλογος ως στοιχείο προσέγγισης και κατανόησης.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Διαχριστιανικός διάλογος.</p> <p>Αναλύοντας: Το σύγχρονο αίτημα της καταλλαγής και της ειρηνικής συνύπαρξης. Η υπέρβαση του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας στον Χριστιανισμό, οι δυνατότητες και τα όρια του διαλόγου.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Προτάσεις διαλόγου για την ενότητα του κόσμου.</p>
		<p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Έντεχνος Συλλογισμός (Artful thinking): Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται με το παραπάνω μοτίβο εικόνες (π.χ. 1. Κώστα Λαβδά, Selfie, 2. Χρήστου Κεχαγιόγλου, Διάλογος) και ακολουθεί συζήτηση με θέμα: «Ο διάλογος ως στοιχείο προσέγγισης και κατανόησης».</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Επεξεργασία κειμένου με καθοδηγητικές ερωτήσεις» και «Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking): Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι» και «Δάσκαλος σε ρόλο»: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρισμένοι σε ομάδες διαβάζουν κείμενα με θέμα τη συμμετοχή των Ορθοδόξων στο διαχριστιανικό διάλογο (Βονηγ, 2005, Κάλλιστος Γουέαρ, Επίσκοπος Διοκλείας, 2004). Έπειτα, με βάση το παραπάνω μοτίβο (Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι) επεξεργάζονται φωτογραφίες από συναντήσεις εκπροσώπων Εκκλησιών ή Θρησκευμάτων (π.χ. Οικ. Πατριάρχη Αθηνάγορα Α΄ και Πάπα Παύλου ΣΤ΄ το 1964, Οικ. Πατριάρχη Βαρθολομαίου και Πάπα Φραγκίσκου στην Κωνσταντινούπολη το 2014 κ.λπ.) και καταγράφουν τις απαντήσεις τους. Στη συνέχεια, θέτουν τα ερωτήματά τους στον/στην εκπαιδευτικό, που, υποδύεται τον/την δημοσιογράφο που είχε παραστεί σε αυτές τις ιστορικές στιγμές. Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει απαντήσεις και θέτει απορίες που προωθούν τη</p>

συζήτηση.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Μετασηματισμός κειμένου»: Επικαιροποίηση (σύνδεση με κάποιον επίκαιρο προβληματισμό ή συμβάν σχετικό με τον διάλογο στη θρησκεία) και αξιοποίηση με σύντομη απόδοση θεολογικού κειμένου (Άγιος Νεκτάριος, 1974, ή Κοινή Δήλωση Πάπα Φραγκίσκου και Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στα Ιεροσόλυμα στις 25-5-2014) ως είδηση σε εφημερίδα ή επιστολή σε έναν φίλο/μια φίλη κ.λπ.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Κολλάζ»: Δημιουργία πόστερ (ψηφιακού ή έντυπου) με τίτλο «Ο Διάλογος ως έκφραση αγάπης» το οποίο να περιλαμβάνει: φωτογραφίες, λεζάντες, σύντομα κείμενα, (αγιογραφικά, π.χ. Ιω. 17, 21), πορίσματα διαλόγων, σκίτσα, στατιστικά, μηνύματα-προτάσεις των ίδιων των μαθητών κ.ά. Ανάρτηση στην ιστοσελίδα ή σε εμφανές σημείο του σχολείου.

3.5 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΟΣΜΙΚΕΥΣΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αποκωδικοποιούν τις αλλαγές που επιφέρει η εκκοσμίκευση στη θρησκεία και στη θρησκευτικότητα, - εκτιμούν τις θέσεις της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης για την εκκοσμίκευση. 	<ul style="list-style-type: none"> - Προσδιορισμός της εκκοσμίκευσης και της επιρροής της στην θρησκευτική ταυτότητα και θρησκευτικότητα. - Εκτίμηση των θέσεων της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την εκκοσμίκευση. 	<p>Βιώνοντας: Το φαινόμενο της εκκοσμίκευσης στη σύγχρονη πραγματικότητα.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Ορθόδοξη παράδοση και εκκοσμίκευση.</p> <p>Αναλύοντας: Οι συνέπειες της εκκοσμίκευσης στην Εκκλησία.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Επιχειρήματα και γεγονότα που σχετίζονται με την εκκοσμίκευση και την κριτική στάση απέναντί της.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p>

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Σκέψου, Συζήτησε ανά 2 και ανά 4, Μοιράσου (TPSS)»: Με τη βοήθεια κειμενικού υλικού (Παπαγεωργίου, 2007, Πέτρου, 2017) οι μαθητές/μαθήτριες συζητούν σε ομάδες, αρχικά ανά 2 και έπειτα ανά 4, για την έννοια και τις διαστάσεις της εκκοσμίκευσης στις σύγχρονες κοινωνίες. Ακολουθεί παρουσίαση στην ολομέλεια και συζήτηση.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Εφημερίδα τοίχου»: Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν βιβλικά και πατερικά χωρία που αναφέρονται στη ζωή των Χριστιανών στον κόσμο (*Προς Διόγνητον επιστολή*, Ρωμ 12, 2, Α΄ Θεσ. 5, 21 κ.λπ). Στη συνέχεια, δημιουργούν σε ομάδες ένα φύλλο εφημερίδας με τίτλο «Οι Χριστιανοί στον κόσμο», αξιοποιώντας τα παραπάνω κείμενα. Οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις εφημερίδες τους. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα κολλάει πάνω στην εφημερίδα των άλλων ομάδων χάρτινες λωρίδες με λέξεις ή φράσεις που φανερώνουν τρόπους με τους οποίους εκκοσμικεύεται -αναιρείται το βιβλικό- πατερικό πνεύμα της ζωής των χριστιανών στον κόσμο.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο και Χιονοστιβάδα»: Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν θεολογικό κείμενο σχετικό με την εκκοσμίκευση (Μπαθρέλλος, 2016), γράφουν μια σκέψη με αφορμή το κείμενο και τη μοιράζονται. Συζήτηση για τις συνέπειες της εκκοσμίκευσης σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Αντιγνώμίες»: Οι μαθητές/μαθήτριες επιχειρηματολογούν για τη θέση των θρησκευτικών συμβόλων ή του θρησκευτικού όρκου στον δημόσιο χώρο.

3.6 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΘΕΪΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να: - εξετάζουν το φαινόμενο της αθεΐας ως	- Προσδιορισμός του φαινομένου της αθεΐας. - Ανάλυση μορφών αθεΐας που εκδηλώνονται ως	Βιώνοντας: Οι έννοιες της απιστίας και της δυσπιστίας. Οριοθέτηση της έννοιας της αθεΐας ως κοσμοθεωρίας και ως στάσης ζωής. Νοηματοδοτώντας:

άρνηση/απόρριψη του Θεού,
- διακρίνουν την επίδραση της αθεΐας σε διαμόρφωση πεποιθήσεων, ιδεολογιών και αξιών.

κοσμοθεωρία και ως στάση ζωής.
- Ανάλυση αθεϊστικών θέσεων με θρησκευτικούς όρους.

Συμπεριφορές και στάσεις ζωής που προσδιορίζονται από την επιλογή της αθεΐας.

Αναλύοντας:

Θέσεις της Εκκλησίας για τις αθεϊστικές τάσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Εφαρμόζοντας:

Η αμφιβολία ως στοιχείο της πίστης.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Ομαδοσυνεργασία» και «Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο». Οι μαθητές/μαθήτριες διαβάζουν αποσπάσματα από τα ακόλουθα κείμενα: 1) Το ποίημα «Οι απόντες» του Γ. Θέμελη (1961), 2) Συνέντευξη του Ρ. Ντόκινς (Βημαγazine - 2007), 3) «Αδελφοί Καραμαζόφ» του Φ. Ντοστογιέφου (1990). Στη συνέχεια, εκφράζουν γνώμες και τοποθετούνται

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Στρογγυλή τράπεζα»: Εξετάζονται δειγματικά παραθέματα με αθεϊστικές θέσεις και προβληματισμούς (Φώυερμπαχ, 1811, Μάρξ, 2004). Διερευνώνται προσεγγίσεις της πρακτικής και της θεωρητικής αθεΐας. Τα συμπεράσματα της επεξεργασίας συζητούνται.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Σύγκριση κειμένων». Οι μαθητές/μαθήτριες ερευνούν χωρία και κείμενα στα οποία αναφέρονται θέσεις εκπροσώπων της θρησκείας καθώς και αθεϊστικές τάσεις (απόσπασμα κειμένου του Σχολικού Βιβλίου Β' Λυκείου, ΔΕ 23, Μπερντάγιεφ, 1967, Κρίστεβα, 2010, Μ. Μπρεχτ, Σταμούλης, 2016, Α' Ιω. 4, 20) και καταγράφουν ομοιότητες και διαφορές. Στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με θέμα: «Μπορεί να αναπτυχθεί διάλογος μεταξύ Χριστιανών και άθεων;».

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Γραφή σεναρίου». Με βάση την τεχνική «αρχή, μέση ή τέλος» οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν να γράψουν την αρχή ή τη μέση ή το τέλος ενός σεναρίου εμπνευσμένου από το θέμα και Αγιογραφικά χωρία (Μτ 17, 20 και Μκ 9, 24).

3.7 ΤΟ ΑΣΥΜΒΑΤΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΗΘΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διακρίνουν τα αίτια και τις μορφές του θρησκευτικού φανατισμού, - κρίνουν τη θέση του Χριστιανισμού για την υπέρβαση του φανατισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση του θρησκευτικού φανατισμού ως πολυεπίπεδου φαινομένου. - Αξιολόγηση των αιτιών και των συνεπειών του θρησκευτικού φανατισμού. - Διατύπωση τρόπων υπέρβασης του φανατισμού με βάση τη θέση του Χριστιανισμού για τον φανατισμό. 	<p>Βιώνοντας: Φαινόμενα φανατισμού.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Περιπτώσεις θρησκευτικού φανατισμού. Τα αίτια και η διαδικασία γέννησης του θρησκευτικού φανατισμού.</p> <p>Αναλύοντας: Διαφορά πίστης και φανατισμού. Η θέση του Χριστιανισμού.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Επιχειρηματολογία για την αντιμετώπιση του φανατισμού.</p>
		<p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Σκέψου-Συζήτησε-Μοιράσου (TPS)». Οι μαθητές/μαθήτριες εντοπίζουν και καταγράφουν εκδηλώσεις φανατικών συμπεριφορών, που έχουν παρατηρήσει στο περιβάλλον τους.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας Ομαδοσυνεργασία – «Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Με αφορμή ένα σκίτσο (π.χ. Ζαμπίκος), οι μαθητές/μαθήτριες καταγράφουν μια δική τους λεζάντα και συζητούν περίπτωση θρησκευτικού φανατισμού που τους δίνεται (π.χ. η περίπτωση του Αγ. Ακακίου του Ασβεστοχωρίτη) με το μοτίβο «πέντε π και ένα γ».</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Ομαδοσυνεργασία» και «Ρόλος στον τοίχο»: Δίνονται κατ' επιλογή στις ομάδες κείμενα σχετικά με τον θρησκευτικό φανατισμό (π.χ. Σχολικό Βιβλίο Θρησκευτικών Β' Λυκείου, ΔΕ 21, Γιαννουλάτος, 2010 & 2015, Στογιάννος, 2011, Ιγνάτιος, Μητροπ. Δημητριάδος, 2015, Θερμός, 2005, Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής, Μπέγζος, 2011, Μασσούκας, 1993). Οι μαθητές/μαθήτριες υπογραμμίζουν μία βασική ιδέα και την παρουσιάζουν στην ολομέλεια. Στη συνέχεια «Ρόλος στον</p>

τοίχο»: Ένας φανατικός θρησκευόμενος. Τι σκέφτεται, ποια τα συναισθήματα για τη θρησκευτική του κοινότητα (μέσα στο περίγραμμα), τι σκέφτεται και ποια τα συναισθήματα για τους πιστούς μιας άλλης κοινότητας (έξω από το περίγραμμα). Στη συνέχεια, οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να φτιάξουν την ταυτότητά του (όνομα, ηλικία, μόρφωση, επάγγελμα, ασχολίες, κ.λπ.). Ακολουθούν οι ερωτήσεις: Τι παρατηρείτε; Ποιο είναι το προφίλ του φανατικού θρησκευόμενου; Γιατί γίνεται φανατικός; Τι του λείπει και τι ψάχνει στον φανατισμό;

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Δάσκαλος σε ρόλο». Ο/Η εκπαιδευτικός υποδύεται έναν φανατικό συμμαθητή/μία φανατική συμμαθήτρια. Οι μαθητές/μαθήτριες τού/τής περιγράφουν πώς αισθάνονται και ποιες δυσκολίες αναφύονται στις μεταξύ τους σχέσεις. Θέτουν ερωτήματα, διερευνούν τα κίνητρά του/της και επιχειρηματολογούν, με βάση όσα έμαθαν στο προηγούμενο στάδιο του μαθήματος, προσπαθώντας να τον/την αποτρέψουν από αυτή την επιλογή.

3.8 Ο «ΔΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΔΟΥΛΕΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αξιοποιούν τη χριστιανική διδασκαλία για την υποδούλωση στο κακό στην προσέγγιση φαινομένων εξάρτησης, - διατυπώνουν προτάσεις με χριστιανικά κριτήρια για την αντιμετώπιση σύγχρονων φαινομένων δουλείας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ερμηνεία των εννοιών «εξάρτηση» και «υποδούλωση» ως προς την «εν Χριστώ» ελευθερία. - Διατύπωση προτάσεων με χριστιανικά κριτήρια για την αντιμετώπιση σύγχρονων φαινομένων δουλείας. 	<p>Βιώνοντας: Σύγχρονες μορφές εξάρτησης και δουλείας.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Σύγχρονες μορφές εξάρτησης με χρήση θρησκευτικών όρων.</p> <p>Αναλύοντας: Σχέσεις εξάρτησης, σχέσεις ελευθερίας στον Χριστιανισμό.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Θεολογικά επιχειρήματα για την αντιμετώπιση σύγχρονων φαινομένων δουλείας.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα» με τη λέξη δουλεία/εξάρτηση και με αφορμή εικόνες και μαρτυρίες.</p>

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου (TWPS)». Οι μαθητές/μαθήτριες νοηματοδοτούν τον όρο «δούλος/δούλη του Θεού» με τη βοήθεια αγιογραφικών αναφορών στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη και στα μυστήρια της Εκκλησίας (π.χ. Γεν. 26, 24, Εξ. 32, 11.13, Α΄ Βασ. 8, 22-23, Ιω. 15, 14-15, Τιτ. 1, 1, Γαλ. 1, 10 κ.λπ., «Βαπτίζεται ο δούλος/δούλη του Θεού..., μεταλαμβάνει... νυμφεύεται...», κ.ά.) και θεολογικών κειμένων (βλ. Σχολικό Βιβλίο Θρησκευτικών Γ΄ Λυκείου, ΔΕ 4, Μαντζαρίδης, 1991, Καλλιακμάνης, 1993). Στο τέλος συγκρίνουν τον όρο με τη σημασία της λ. δούλος/δούλη, όπως δίνεται σε κάποιο λεξικό (π.χ. Λεξικό της κοινής νεοελληνικής).

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking) - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Προβάλλεται εικόνα (π.χ. R. Lentz, *Ο Χριστός στο περιθώριο*, η εικόνα μπορεί να εξετασθεί μαζί με το σχόλιο της Β. Γώγου). Συζήτηση για το θέμα «πάθη/απελευθέρωση» με βοηθητικό θεολογικό κείμενο (π.χ. Νικόδημος Αγιορείτης, 2008, Ware, 1982).

- Εναλλακτικά:

«Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου (TPS)». 1. Ιωβηλαίο έτος (Λευιτ 25, 8-55). Ποια αντίληψη υπάρχει πίσω απ' αυτήν την εντολή; Ποιες δυνατότητες προσωπικές και κοινωνικές ανοίγονται;

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Μελέτη περίπτωσης» - «Μια σύγχρονη μορφή δουλείας: εξάρτηση και υποδούλωση στο Διαδίκτυο». Οι μαθητές συζητούν για το φαινόμενο. Εντοπίζουν αίτια και συνέπειες στην καθημερινότητά τους και προτείνουν τρόπους «θεραπείας» και απεξάρτησης, ως κατ' εξοχήν πράξεις ελευθερίας συνδέοντάς τες με τη ορθόδοξη θεολογική αντίληψη περί ελευθερίας.

Θ.Ε. 4. ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ**4.1 Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ**

Προσδοκώμενα
Μαθησιακά Αποτελέσματα

Δείκτες Αξιολόγησης

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- Αναφορά των

Βιώνοντας:

να:

- αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκευτικότητας των αρχαίων Ελλήνων,
- διακρίνουν πτυχές της αρχαίας ελληνικής θρησκείας.

χαρακτηριστικών της θρησκευτικότητας των αρχαίων Ελλήνων.

- Διάκριση της διαφοράς του προτύπου που πρότεινε η θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων από αυτό του Χριστιανισμού.

Ίχνη της θρησκείας των αρχαίων Ελλήνων στο σήμερα.

Νοηματοδοτώντας:

Πτυχές της θρησκευτικότητας των αρχαίων Ελλήνων.

Αναλύοντας:

Η μονοθεϊστική αντίληψη των μεγάλων φιλοσόφων.

Εφαρμόζοντας:

Διατύπωση θέσεων επάνω σε σύγχρονες εκφάνσεις της αρχαίας ελληνικής θρησκείας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος συλλογισμός»: Με αφορμή μια υποθετική επίσκεψη στον Παρθενώνα οι μαθητές/μαθήτριες «παρατηρούν, σκέφτονται και αναρωτιούνται» με βάση την παράσταση από το ανατολικό αέτωμα «Η γέννηση της Αθηνάς», διερευνώντας έννοιες που σχετίζονται με την αρχαιοελληνική θρησκεία και έχουν επιζήσει στη σημερινή εποχή (π.χ. θεοί, μοίρα, ναοί, μαντεία κ.ά.)

2η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Τροχιά της μάθησης»: Οι μαθητές/μαθήτριες, χωρισμένοι/ες σε έξι ομάδες, προσεγγίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκευτικότητας των αρχαίων Ελλήνων, σημειώνοντας ένα στοιχείο που θεωρούν ως το πιο σημαντικό. Γίνεται συζήτηση με ερωτήσεις εμπέδωσης.

3η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Εκτίμηση-Υποστήριξη-Διερώτηση» προσαρμοσμένο σε γραπτό κείμενο: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες, με τη βοήθεια σχετικού κειμένου, καλούνται να επεξεργαστούν το ζήτημα του μονοθεϊσμού των μεγάλων φιλοσόφων.

4η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου»: Οι μαθητές/μαθήτριες με βάση όσα έχουν μάθει παίρνουν θέση πάνω στο κείμενο της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Μελέτης Αρχαιολατρίας-Νεοειδωλατρίας.

-Εναλλακτικά:

«Επ' αυτού θα είχα να πω»: Με βάση τα όσα έμαθαν, οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση πάνω σε ένα ζήτημα: «Στην αρχαία ελληνική θρησκεία μπορεί ο άνθρωπος να γίνει θεός;» ή «Ο άνθρωπος

δεν μπορεί να ξεφύγει από τους αιώνιους νόμους που διέπουν τη ζωή του, π.χ. μοίρα», αιτιολογώντας την άποψή τους.

4.2 ΤΑ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά των αφρικανικών θρησκειμάτων, - διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες της αφρικανικής θρησκευτικότητας - επισημαίνουν τη συμβολή της θρησκείας στη διαμόρφωση της αφρικανικής ψυχοσύνθεσης 	<ul style="list-style-type: none"> - Διατύπωση των χαρακτηριστικών των αφρικανικών θρησκειμάτων. - Προσδιορισμός της θρησκευτικής ζωής των πιστών στα αφρικανικά θρησκέυματα. 	<p>Βιώνοντας: Γνώσεις και εμπειρίες γύρω από σύγχρονα ζητήματα πνευματισμού.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Βασικά χαρακτηριστικά των αφρικανικών θρησκειμάτων.</p> <p>Αναλύοντας: Προσέγγιση των ιδιαιτεροτήτων της αφρικανικής θρησκευτικότητας.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η αφρικανική θρησκευτικότητα ως στοιχείο της αφρικανικής ψυχοσύνθεσης.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Έντεχνος συλλογισμός» (Artful Thinking) με το μοτίβο των «Δημιουργικών ερωτήσεων»: Οι μαθητές/μαθήτριες, στην ολομέλεια της τάξης ή σε μικρές ομάδες, καλούνται να αναπτύξουν τις δικές τους ερωτήσεις, με την τακτική της ιδεοθύελλας (brainstorming) σχετικά με το θέμα: «Πνευματισμός» ή «Μέντιουμ». Εναλλακτικά μπορεί να παρουσιαστεί μια σχετική εικόνα/φωτογραφία. Στο τέλος μπορεί να γίνει επιπλέον συζήτηση λίγων λεπτών, γύρω από μία ή δύο επιλεγμένες ερωτήσεις, που αυξάνουν το κίνητρο των μαθητών/μαθητριών για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος, το οποίο πραγματεύεται η ενότητα.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο»: Δίνεται στους/στις μαθητές/μαθήτριες ή διαβάζεται από τον/την εκπαιδευτικό το κείμενο του Ninian Smart «Προγονολατρία». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να τοποθετηθούν απέναντι σε αυτό, συγκρίνοντας με αυτά που ήδη γνωρίζουν και συσχετίζοντας το περιεχόμενό του με την αφρικανική θρησκευτικότητα. Προτεινόμενα μοτίβα: Τι</p>

παρατηρώ; τι σκέφτομαι; Επικουρικά μπορεί να αξιοποιηθεί μια ανάλογη εικόνα αφρικανικού λατρευτικού τελετουργικού.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Συμμετοχή σε συνέδριο» και «Δάσκαλος σε ρόλο»: Μοιράζονται στους/στις μαθητές/μαθήτριες τα βασικά στοιχεία της αφρικανικής θρησκευτικότητας, για να προετοιμάσουν σκέψεις και ερωτήσεις (ατομικά ή ομαδικά), με βάση τα μοτίβα: α) «Αυτό που διάβασα και για το οποίο θα ήθελα μια περαιτέρω επεξήγηση είναι: ...» και β) «Κάτι που διάβασα και μου προκάλεσε αντίδραση είναι: ...». Ο/Η εκπαιδευτικός μπαίνει στον ρόλο ενός περιηγητή, που καλείται να παρουσιάσει, σε ένα συνέδριο σχετικό με την αφρικανική θρησκευτικότητα, όσα αποκόμισε κατά την παραμονή του κοντά σε αφρικανούς ιθαγενείς. Οι μαθητές/μαθήτριες συγκροτούν τους συνέδρους και καταθέτουν τις σκέψεις και τις ερωτήσεις τους.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ρόλος στον τοίχο»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να γράψουν σε αυτοκόλλητα χαρτάκια (post-it) ένα στοιχείο που, σύμφωνα με όσα έμαθαν, προσδιορίζει τη θρησκευτική ζωή ενός πιστού στα αφρικανικά θρησκευτικά, και στη συνέχεια να το κολλήσουν μέσα στο ανθρώπινο περίγραμμα που έχει σχεδιαστεί. Οι απαντήσεις διαβάζονται στην ολομέλεια.

-Εναλλακτικά:

«Συμφωνώ-Διαφωνώ»: Διαβάζονται κάποιες προτάσεις και οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση, ανάλογα με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν: (ενδεικτικά: 1) Οι ιεροδιάμεσοι με την επικοινωνία τους με τα πνεύματα επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων. 2) Στα αφρικανικά θρησκευτικά στα πνεύματα αποδίδεται η αιτία της εγκατάλειψης του κόσμου από τον δημιουργό θεό. 3) Σε όλες τις αφρικανικές εθνότητες τα θρησκευτικά έχουν μια ενιαία μορφή. 4) Ο δημιουργός θεός στα αφρικανικά θρησκευτικά θεωρείται ότι βρίσκεται πολύ κοντά στους ανθρώπους. 5) Τα θρησκευτικά της αφρικανικής ηπείρου έχουν πολυθεϊστικό χαρακτήρα).

4.3 Ο ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ

Προσδοκώμενα
Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

Δείκτες Αξιολόγησης

- Διατύπωση των βασικών γνωρισμάτων του

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Όψεις της καθημερινότητας με ιδιαίτερη θρησκευτική σημασία και προέλευση.

- αναγνωρίζουν τα βασικά γνωρίσματα της θρησκείας των Εβραίων και της πορείας εξέλιξής της
- διακρίνουν τη διαφοροποίηση του Ιουδαϊσμού από τον Χριστιανισμό.

Ιουδαϊσμού και της ιστορικής πορείας του.

- Αποτύπωση της διαφοροποίησης του Ιουδαϊσμού από τον Χριστιανισμό.

Νοηματοδοτώντας:

Η ημέρα του Σαββάτου στον Ιουδαϊσμό.

Αναλύοντας:

Προσέγγιση βασικών γνωρισμάτων Ιουδαϊσμού.

Εφαρμόζοντας:

Διάκριση διαφοροποίησης Ιουδαϊσμού και Χριστιανισμού.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Σκέψου, Συζήτησε ανά 2 και ανά 4, Μοιράσου (TPSS)»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να σκεφτούν και να προβληματιστούν σχετικά με την προέλευση και τη σημασία των λέξεων «Παρασκευή» και «Σάββατο». Ακολουθεί παρουσίαση των ιδεών από κάθε τετράδα σε όλη την τάξη.

2η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ανάλυση κειμένου» και «Ρόλος στον τοίχο»: Οι μαθητές/μαθήτριες, πρώτα μέσα από σχετικό κείμενο, προσεγγίζουν θεολογικά το προηγούμενο θέμα, σημειώνοντας δύο λέξεις/φράσεις, που παραπέμπουν σε συγκεκριμένο θρησκευτικό περιεχόμενο. Στη συνέχεια καταγράφουν σε ένα ανθρώπινο περίγραμμα ένα συναίσθημα και μια σκέψη ενός πιστού Ιουδαίου, σχετικά με την ημέρα του Σαββάτου: «Όταν γιορτάζω το Σάββατο αισθάνομαι...» (μέσα στο περίγραμμα), «Η μέρα του Σαββάτου σημαίνει για μένα...» (έξω από το περίγραμμα). Αυτά που έγραψαν οι μαθητές/τριες διαβάζονται και σχολιάζονται στην ολομέλεια.

3η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ειδικοί ανάμεσά μας»: Δίνονται σε ομάδες των μαθητών/μαθητριών τα βασικά στοιχεία της Ιουδαϊκής θρησκείας. Κάθε μαθητής/μαθήτρια προσεγγίζει ατομικά για λίγα λεπτά ένα θέμα, υπογραμμίζοντας βασικές λέξεις κλειδιά και συνοψίζοντας το συνολικό περιεχόμενο σε δύο προτάσεις. Έπειτα ως «ειδικός» παρουσιάζει στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας του αυτά που εκείνος έμαθε. Στο τέλος γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με ερωτήσεις εμπέδωσης.

4η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ομαδικός διάλογος (μοντέλο σύσκεψης της τάξης)»: Με αφορμή σχετικό κείμενο αλλά και όσα έχουν μάθει, οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν μία σκέψη τους και στη συνέχεια διαλέγονται με

θέμα: «Τελικά σε τι διαφέρει ο Ιουδαϊσμός από τον Χριστιανισμό;».

4.4 ΤΟ ΙΣΛΑΜ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωρίζουν τις βασικές διδασκαλίες, την πορεία εξέλιξής μέχρι σήμερα και τις διαφορετικές τάσεις (Σουννιτικό-Σηιτικό) και τον μυστικισμό του Ισλάμ, - αντιλαμβάνονται τα σημαντικότερα στοιχεία της λατρείας του Ισλάμ και της σημασίας του για τον πιστό. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναφορά των διδασκαλιών του Ισλάμ και των τάσεων του. - Αξιολόγηση της σημασίας που έχει η λατρεία στη ζωή των πιστών στο Ισλάμ. 	<p>Βιώνοντας: Σύγχρονες όψεις ισλαμικής θρησκευτικότητας.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Βασικές διδασκαλίες του Ισλάμ.</p> <p>Αναλύοντας: Ιστορική εξέλιξη και τάσεις του Ισλάμ.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Σταχυολόγηση των σημαντικότερων στοιχείων του Ισλάμ και της σημασίας του για έναν πιστό του Ισλάμ.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Έντεχνος συλλογισμός» (Artful Thinking) με το μοτίβο «Βλέπω-Ισχυρίζομαι-Αναρωτιέμαι»: Με αφορμή εικόνες (ποδοσφαιριστές που προσεύχονται ή σχετικό κείμενο) οι μαθητές/μαθήτριες προσεγγίζουν σύγχρονες εκφάνσεις της ισλαμικής θρησκευτικότητας.</p> <p>2η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Τροχιά της μάθησης»: Οι μαθητές/μαθήτριες ανακαλύπτουν δημιουργικά στοιχεία από την ιστορία και τον ιδρυτή του Ισλάμ, τις βασικές διδασκαλίες του Κορανίου και τους πέντε στύλους.</p> <p>3η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Οι μαθητές/μαθήτριες προσεγγίζουν την εξέλιξη του Ισλάμ μέχρι σήμερα και εντοπίζουν τις διαφορετικές τάσεις που ισχύουν στους κόλπους του.</p>

4η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Γράφουμε επιστολή»: Οι μαθητές/μαθήτριες, στηριζόμενοι/ες σε όσα έμαθαν, στέλνουν ένα σύντομο μήνυμα σε έναν μακρινό φίλο/μία μακρινή φίλη τους, καταγράφοντας τρία στοιχεία της θρησκείας του Ισλάμ που τους άγγιξαν περισσότερο και ένα στοιχείο το οποίο τους προκάλεσε κάποιο προβληματισμό. Οι καταγραφές των μαθητών/μαθητριών διαβάζονται στην τάξη για συζήτηση και στοχασμό.

-Εναλλακτικά:

«Μελέτη περίπτωσης»: Οι μαθητές/μαθήτριες, με βάση τα όσα έμαθαν σχετικά με το Ισλάμ, καλούνται να καταγράψουν μια συνηθισμένη ημέρα ενός πιστού μουσουλμάνου/μίας πιστής μουσουλμάνας. Τι συνηθειές έχει, τι φροντίζει να κάνει, τι αισθάνεται, τι φοβάται ή τι σκέψεις κάνει σχετικά με τη θρησκεία του.

4.5 Ο ΙΝΔΟΥΙΣΜΟΣ**Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες****Προσδοκώμενα
Μαθησιακά Αποτελέσματα**

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- αναγνωρίζουν τις βασικές διδασκαλίες και τη σύνθεση του Ινδουισμού,
- εξηγούν στοιχεία της λατρείας του Ινδουισμού,
- διακρίνουν σύγχρονες πτυχές του Ινδουισμού και την πορεία εξέλιξής του.

Δείκτες Αξιολόγησης

- Περιγραφή των βασικών διδασκαλιών του Ινδουισμού.
- Εξήγηση του ρόλου της λατρείας στη ζωή των πιστών στον Ινδουισμό.

Βιώνοντας:

Σύγχρονες εκφράσεις ινδουιστικής προέλευσης.

Νοηματοδοτώντας:

Ο Ινδουισμός ως σύνολο θρησκευτικών παραδόσεων.

Αναλύοντας:

Βασικά στοιχεία της ινδουιστικής λατρείας.

Εφαρμόζοντας:

Όψεις του σύγχρονου Ινδουισμού.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες**1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας**

«Ιδεοθύελλα» με βάση τις λέξεις: «Αβατάρ» και «Μετενσάρκωση»: Καταγράφονται στον πίνακα οι

απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών και ομαδοποιούνται.

-Εναλλακτικά:

«Έντεχνος Συλλογισμός» με το μοτίβο

«Παρατηρώ - Σκέφτομαι - Αναρωτιέμαι»: με αφορμή εικόνες ινδουιστικών θεοτήτων.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία – επεξεργασία κειμένου»: Οι μαθητές/μαθήτριες αναζητούν στο κείμενο τις έννοιες που διαπραγματεύτηκαν προηγουμένως και γράφουν τις σκέψεις τους με βάση τα μοτίβα: α) «Αυτό που διάβασα και για το οποίο θα ήθελα μια περαιτέρω επεξήγηση είναι: ...» και β) «Κάτι που διάβασα και μου προκάλεσε έκπληξη είναι: ...». Ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις εμπέδωσης.

-Εναλλακτικά:

«Συμφωνώ-Διαφωνώ»: Διαβάζονται κάποιες προτάσεις και οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση, ανάλογα με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν: (ενδεικτικά: 1) Ο Ινδουισμός είναι μια συμπαγής θρησκευτική διδασκαλία. 2) Τη μορφή στην οποία θα μετενσαρκωθεί κάθε άτομο την καθορίζει ο θεός. 3) Ένας Ινδουιστής πιστεύει ότι ανήκει σε πολυθεϊστική θρησκεία. 4) Τα κείμενα που ονομάζονται «Βέδες» αποτελούν τις ιερές γραφές του Ινδουισμού. 5) Σε κάποιες ινδουιστικές παραδόσεις ο Θεός έχει ανθρωπομορφική ύπαρξη που διαθέτει προσωπικά χαρακτηριστικά, όπως θέληση, σκέψη και πάθη.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Γράφω ημερολόγιο»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν κείμενο σχετικό με τα βασικά στοιχεία της λατρείας των Ινδουιστών και γράφουν τις σκέψεις τους ξεκινώντας ως εξής: «Σήμερα επισκέφτηκα έναν Ινδουιστή στο σπίτι του. Αυτά που μου έκαναν εντύπωση από όσα έκανε στο πλαίσιο της έκφρασης της θρησκευτικής του πίστης ήταν:...». Συζήτηση με βάση τις καταγραφές των μαθητών.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σχοινί της μπουγάδας»: Με αφορμή σχετικά κείμενα ή και όσα οι μαθητές/μαθήτριες έμαθαν για τη σύγχρονη ινδουιστική θρησκευτικότητα, καλούνται να καταγράψουν μια σκέψη τους πάνω στο θέμα: «Αυτό που μου προκάλεσε εντύπωση μαθαίνοντας για τον Ινδουισμό ήταν...». Οι καταγραφές διαβάζονται στην ολομέλεια.

-Εναλλακτικά:

«Δημιουργία συνέντευξης»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να προετοιμάσουν τρεις ερωτήσεις που υποθετικά θα έκαναν σε έναν Ινδουιστή, θέλοντας να γνωρίσουν καλύτερα τη θρησκεία του

και τις λατρευτικές του συνήθειες. Στη συνέχεια, ανά δύο οι μαθητές/μαθήτριες ανταλλάσσουν τη συνέντευξη που ετοίμασαν και απαντούν με τον δικό τους τρόπο στις ερωτήσεις που έχουν μπροστά τους. Οι καταγραφές διαβάζονται στην ολομέλεια της τάξης.

4.6 Ο ΒΟΥΔΙΣΜΟΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - περιγράφουν την ιστορική εξέλιξη του Βουδισμού και στοιχεία από τη ζωή του ιδρυτή του, - αναγνωρίζουν τις βασικές πτυχές από τη διδασκαλία του Βουδισμού, - κρίνουν τη φιλοσοφική και ψυχολογική διάσταση της πρότασης του Βουδισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> - Περιγραφή των διδασκαλιών και της ιστορικής εξέλιξης του Βουδισμού. - Διατύπωση συλλογισμών για τη φιλοσοφική και ψυχολογική διάσταση του Βουδισμού. 	<p>Βιώνοντας: Σύγχρονες εκφράσεις βουδιστικής αναφοράς.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Βασικές πτυχές της διδασκαλίας του Βουδισμού.</p> <p>Αναλύοντας: Ιστορική εξέλιξη και διαφορετικές τάσεις του Βουδισμού.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Διατύπωση συλλογισμών για τη φιλοσοφική και ψυχολογική διάσταση του Βουδισμού.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ιδεοθύελλα» με βάση τις λέξεις: «Κάρμα» και «Νιρβάνα»: Καταγράφονται στον πίνακα οι απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών και ομαδοποιούνται.</p> <p>-Εναλλακτικά: «Έντεχνος Συλλογισμός» με το μοτίβο «Παρατηρώ - Σκέφτομαι - Αναρωτιέμαι»: με αφορμή εικόνες του Βούδα ή βουδιστών μοναχών.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Ομαδοσυνεργασία – επεξεργασία κειμένου»: Οι μαθητές/μαθήτριες αναζητούν στο κείμενο τις έννοιες που διαπραγματεύτηκαν προηγουμένως και γράφουν τις σκέψεις τους με βάση τα μοτίβα: α) «Αυτό που διάβασα και για το οποίο θα ήθελα μια περαιτέρω επεξήγηση είναι: ...» και β) «Κάτι</p>

που διάβασα και μου προκάλεσε έκπληξη είναι: ...». Ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις εμπέδωσης.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Μέσα από σχετικά κείμενα οι μαθητές/μαθήτριες προσεγγίζουν ερευνητικά τα στοιχεία για την ιστορική εξέλιξη και τον ιδρυτή του Βουδισμού, και εντοπίζουν τις διαφορετικές τάσεις που επικρατούν στους κόλπους του. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με ερωτήσεις εμπέδωσης.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Επ' αυτού θα είχα να πω»: Με βάση τα όσα έμαθαν αλλά και τη δική τους προσωπική αντίληψη, οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση πάνω σε ένα ζήτημα από τη διδασκαλία του Βουδισμού, π.χ. «Ο άνθρωπος για να φτάσει στην ολοκλήρωσή του θα πρέπει να πάψει να επιθυμεί ή να μισεί» ή «Η ύπαρξη είναι πόνος», αιτιολογώντας την άποψή τους.

4.7 Η ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εξηγούν τις βασικές διδασκαλίες της θρησκείας και της φιλοσοφίας των Κινέζων, - προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Κομφουκιανισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> - Εξήγηση των βασικών διδασκαλιών των θρησκειών των Κινέζων. - Περιγραφή των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του Κομφουκιανισμού 	<p>Βιώνοντας: Πραγματικότητες του κόσμου με αντιθετικό χαρακτήρα.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Βασικές διδασκαλίες του Ταοϊσμού.</p> <p>Αναλύοντας: Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Κομφουκιανισμού.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Έκφραση των βασικών διδασκαλιών της θρησκείας και της φιλοσοφίας των Κινέζων.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας</p>

«Ιδεοθύελλα»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να σκεφτούν και να καταγράψουν πραγματικότητες του κόσμου, στον χώρο ή στον χρόνο, που έχουν αντιθετικό χαρακτήρα (π.χ. καταστάσεις, συναισθήματα, ενέργειες κ.λπ).

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία - Επ' αυτού θα είχα να πω»: Οι μαθητές/μαθήτριες προσεγγίζουν σχετικό κείμενο για τον Ταοϊσμό και στη συνέχεια παίρνουν θέση με αφορμή τη φράση: «Ο άνθρωπος πρέπει να συμμορφώνεται με την ορισμένη λειτουργία και δομή του κόσμου, αλλιώς η φύση αντιδρά επικίνδυνα». Στο τέλος της συζήτησης γίνονται ερωτήσεις εμπέδωσης.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Δουλεύοντας με κείμενο»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται κείμενο για τον Κομφουκιανισμό, καταγράφοντας τη δική τους θέση πάνω στις εξής προτάσεις: «Υστερα από όσα διάβασα για τον Κομφουκιανισμό: α) κατάλαβα περισσότερο ότι ..., β) ένιωσα έκπληξη όταν ..., γ) θα ήθελα να ήξερα για ποιο λόγο ... Οι απαντήσεις διαβάζονται στην ολομέλεια και συζητούνται.

-Εναλλακτικά:

«Σιωπηρό ερέθισμα με αφορμή τη φράση»: «Ο ιδανικός άνθρωπος σύμφωνα με τον Κομφουκιανισμό». Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να σκεφτούν και να συζητήσουν τη δική τους άποψη.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Δημιουργώντας γρίφους»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται, με βάση όσα έμαθαν, να δημιουργήσουν τρεις γρίφους/ερωτήσεις, που θα έχουν τη λύση τους σε κάποιες από τις διδασκαλίες του Ταοϊσμού ή του Κομφουκιανισμού, προσδιορίζοντας κάποια από τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα. Στη συνέχεια, κάθε μαθητής/μαθήτρια θα πάρει τους γρίφους/ερωτήσεις που κάποιος άλλος έχει δημιουργήσει, προσπαθώντας να δώσει απάντηση σε αυτούς. Στο τέλος, κατόπιν αιτιολόγησης, επιλέγονται οι πιο εύστοχοι και οι πιο αποτελεσματικοί από αυτούς.

-Εναλλακτικά:

«Γράφω στο ημερολόγιο»: Οι μαθητές/μαθήτριες καταγράφουν τις σκέψεις τους ξεκινώντας ως εξής: «Σήμερα επισκέφτηκα έναν θρησκευόμενο Κινέζο. Αυτά που μου έκαναν εντύπωση από όσα μου είπε για τη θρησκεία του ήταν:...».

4.8 Η ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:
- αναγνωρίζουν την παραδοσιακή θρησκεία των Ιαπώνων και τη λατρεία τους,
 - αναλύουν τη σχέση της φιλοσοφίας τους με τη θρησκευτική ζωή.

Δείκτες Αξιολόγησης

- Αναφορά στα χαρακτηριστικά της παραδοσιακή θρησκείας και λατρείας των Ιαπώνων.
- Ανάλυση της σχέσης της φιλοσοφίας τους με τη θρησκευτική ζωή.

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Θρησκευτικές εκφράσεις στη ζωή του έθνους.

Νοηματοδοτώντας:

Το «Αυτοκρατορικό Σίντο» και η σημερινή ιαπωνική θρησκευτικότητα.

Αναλύοντας:

Σύγχρονη ιαπωνική λατρεία και πολυθεϊστική θρησκευτικότητα.

Εφαρμόζοντας:

Έκφραση των βασικών πιστεύω της ιαπωνικής θρησκείας και της σχέσης τους με τη θρησκευτική ζωή.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι»: Παρουσιάζονται εικόνες από δύο σημαίες. Οι μαθητές/μαθήτριες τις επεξεργάζονται με το προτεινόμενο μοτίβο.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Ομαδοσυνεργασία – τοποθέτηση με αφορμή κείμενο»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν το σχετικό κείμενο και καλούνται να απαντήσουν για τη σχέση που μπορεί να υπάρχει ανάμεσα στις σημαίες και τη θρησκευτικότητα των Ιαπώνων, καθώς και για τον λόγο που οι Ιάπωνες επέλεξαν την απεικόνιση του ήλιου στη σημαία τους.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Ομαδοσυνεργασία - Δουλεύοντας με κείμενο»: Οι μαθητές/μαθήτριες αφού μελετήσουν σχετικό κείμενο για τον πολυθεϊστικό χαρακτήρα της ιαπωνικής θρησκευτικότητας, καλούνται να μπου ρόλο και να συνθέσουν με συντομία τα λόγια που θα μπορούσε ένας θρησκευόμενος Ιάπωνας να απευθύνει προς κάποια ιαπωνική θεότητα (επιλέγονται ενδεικτικά τέσσερα διαφορετικά πρόσωπα: ένας μαθητής στις τελευταίες τάξεις του σχολείου, ένας πατέρας τριών παιδιών, ένας συνταξιούχος αγρότης, μία εργαζόμενη γυναίκα σε πολυεθνική εταιρία). Οι απαντήσεις

διαβάζονται στην ολομέλεια όπου γίνεται σύντομη αιτιολόγησή τους.

-Εναλλακτικά:

Οι μαθητές/μαθήτριες ανακαλύπτουν ομοιότητες ανάμεσα στις σιντοϊστικές γιορτές και στις αντίστοιχες εικόνες.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Σύνταξη κειμένου»: Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να μπουν σε ρόλο και να καταγράψουν τις σκέψεις τους στην παρακάτω συνθήκη: «Ένας Χριστιανός ταξιδεύει για πρώτη φορά στην Ιαπωνία. Εκεί μαθαίνει πράγματα που δεν ήξερε σχετικά με τον Σιντοϊσμό και τη σχέση της φιλοσοφίας του με τη ζωή των Ιαπώνων. Στο ημερολόγιό του σημειώνει μία θρησκευτική διδασκαλία που του έκανε εντύπωση, καθώς και μία σκέψη σχετικά με όσα συνάντησε και είδε. Εάν ήσασταν στη θέση του, τι θα γράφατε στο ημερολόγιό σας;». Οι απαντήσεις διαβάζονται στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση και αιτιολόγηση των απαντήσεων.

-Εναλλακτικά:

«Επ' αυτού θα είχα να πω...»: Σύμφωνα με όσα έμαθαν, οι μαθητές/μαθήτριες εκφέρουν τις τοποθετήσεις τους με αφορμή τη φράση: «Ο Ιάπωνας γεννιέται σιντοϊστής και πεθαίνει Βουδιστής». Ακολουθεί γύρος συζήτησης για εμβάθυνση και τελική τοποθέτηση.

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Χριστιανισμός και σύγχρονος κόσμος

Τίτλος τάξης

**Γενικές
Επάρκειες**

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

1. Να προσεγγίζουν κριτικά σύγχρονα κοινωνικά, επιστημονικά και ηθικά ζητήματα με κριτήρια βασισμένα στην ηθική διδασκαλία και τις παραδόσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας.
2. Να αξιοποιούν τις θέσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας απέναντι σε προβλήματα και προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας σε παγκόσμια και τοπική διάσταση.

3. Να διερευνούν τη σύνδεση του χριστιανικού οράματος για τη μεταμόρφωση της ζωής και του κόσμου με τη σύγχρονη διανόηση και τον πολιτισμό.

Θ.Ε. 1 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

1.1 ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό Υλικό (ισχύει για όλες τις ενότητες της τάξης)
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - προσεγγίζουν με χριστιανικά κριτήρια τη σχέση επιστήμης και πίστης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιολόγηση των σχέσεων επιστήμης και πίστης με χριστιανικά κριτήρια. 	<p>Βιώνοντας: Η αξία της επιστήμης στη σύγχρονη σκέψη.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η θέση της επιστήμης και της Ορθόδοξης θεολογίας στην κατανόηση του κόσμου.</p> <p>Αναλύοντας: Σχέση επιστήμης και θεολογίας.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Σύγχρονα ζητήματα από τη σκοπιά της επιστήμης και της θρησκείας.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες 1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Χιονοστιβάδα»: Οι μαθητές/μαθήτριες στοχάζονται στο ερώτημα «πώς θα ήταν ο κόσμος χωρίς την ιατρική και τις</p>	<p>Παραγωγή νέου, πρωτότυπου και συμβατού με το παρόν ΠΣ εκπαιδευτικού υλικού, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης φιλοσοφίας και μεθοδολογίας του, με βάση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • βιβλικά, πατερικά και ιστορικά κείμενα από την Ορθόδοξη εκκλησιαστική παράδοση, • αξιοποίηση θεολογικών, λογοτεχνικών, λαογραφικών, ιστορικών, φιλοσοφικών, κοινωνιολογικών, ψυχολογικών και άλλων επιστημονικών κειμένων και δοκιμίων, • αξιοποίηση ποιητικών, καλλιτεχνικών, μουσικών έργων και βυζαντινών ύμνων • αξιοποίηση ιστορικών μνημείων και έργων τέχνης, καθώς και ποικίλου εικαστικού και φωτογραφικού υλικού, • αξιοποίηση αποσπασμάτων και αναφορών από τον Τύπο, • αξιοποίηση των ΤΠΕ και εν γένει των πολυμεσικών εκπαιδευτικών εργαλείων (εικόνα, ήχος, διαδίκτυο),

ανακαλύψεις της;».

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο» και «Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου (TWPS)»: Οι μαθητές/μαθήτριες εκφράζουν απόψεις πάνω σε θεολογικό κείμενο (π.χ. Αγίου Λουκά, Αρχιεπισκόπου Κριμαίας)

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Μετάδοση βίντεο»: Προβάλλεται βίντεο με θέμα «Επιστήμη και Εκκλησία» (π.χ. Μητρ. Μεσογαίας Νικολάου ή κείμενο Μητροπολίτη Περγάμου Ιω. Ζηζιούλα, 2002). Στη συνέχεια οι μαθητές/μαθήτριες συμπληρώνουν φύλλο εργασίας σχετικό με τους προβληματισμούς που τίθενται.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας»: Πείραμα CERN. Οι μαθητές/μαθήτριες παρουσιάζουν την κεντρική ιδέα του πειράματος και την αξιολογούν από επιστημονική και θεολογική σκοπιά (απαιτείται έρευνα σε ομαδοσυνεργασία από πριν).

- αξιοποίηση των σύγχρονων και κατάλληλων για κάθε θεματική ενότητα στρατηγικών μάθησης. Στο ίδιο πλαίσιο είναι επίσης δυνατό να αξιοποιηθούν κατάλληλα επεξεργασμένα ή προσαρμοσμένα:
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από παλαιότερα εγκεκριμένα διδακτικά υλικά (βιβλία και λογισμικά) του ΥΠΠΕΘ/Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από το Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων Φωτόδεντρο: <http://photodentro.edu.gr/lor>
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από το Οπτικοακουστικό Αρχείο της ΕΡΤ: <https://archive.ert.gr/>
- στοιχεία και εκπαιδευτικά αντικείμενα από Συλλογές Πολιτισμικών Φορέων.

1.2 ΗΘΙΚΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- διατυπώνουν ηθικά κριτήρια

Δείκτες Αξιολόγησης

- Διατύπωση ηθικών κριτηρίων με βάση τη χριστιανική ηθική

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Η τεχνολογία στην καθημερινότητα του σύγχρονου ανθρώπου

Νοηματοδοτώντας:

με βάση τη χριστιανική ηθική διδασκαλία, για τη χρήση της τεχνολογίας.

διδασκαλία για τη χρήση της τεχνολογίας.

Το ανθρώπινο πρόσωπο της τεχνολογίας. Ηθικά κριτήρια χρήσης της τεχνολογίας.

Αναλύοντας:

Η θέση του Χριστιανισμού στη χρήση της τεχνολογίας

Εφαρμόζοντας:

Κριτική θέση απέναντι στη θεοποίηση ή δαιμονοποίηση της τεχνολογίας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Υπέρ και κατά»: Tablet ή βιβλίο; - Μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή προσωπική συνάντηση; Ενσύρματο τηλέφωνο ή smart phone; Κεριά ή ηλεκτρικό φως; Θερινό σινεμά ή home cinema; Μετρητά ή πιστωτική κάρτα;

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Προβολή βίντεο»: Απόσπασμα από ταινία (π.χ. Μοντέρνοι Καιροί, ή Ταξίδι στην Άγρια Φύση, ή Ζωντανή Μετάδοση, ή Minority Report κ.λπ.) Οι μαθητές/μαθήτριες συμπληρώνουν φύλλο εργασίας με ερωτήσεις όπως: «Ποιο πρόβλημα που αφορά τις συνθήκες της σύγχρονης ζωής θέτει ο σκηνοθέτης;», «ποια ηθικά κριτήρια και προϋποθέσεις θα έκαναν τη ζωή των πρωταγωνιστών πιο ανθρώπινη;» κ.λπ.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Στοχασμός για ερωτήματα»: Στοχασμός, σημείωση σκέψεων και συζήτηση με αφορμή θεολογικό κείμενο σχετικό με την τεχνολογία και θεολογία (π.χ. Κυριαζόπουλου Σπ., 1965, ή Μπέγζου Μ., 2009, ή Μπεκριδάκη Δ., 2010, ή Ζιάκα, Θ., 2002).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Θετικό - Αρνητικό»: Οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση διατυπώνοντας επιχειρήματα σε θέσεις όπως:

1. Η τεχνολογία έκανε αφύσικη τη ζωή μας. Ο σωστός τρόπος ζωής είναι κοντά στη φύση, στα πρότυπα των παππούδων μας.
2. Η τεχνολογία κάνει τη ζωή μου και τις σχέσεις μου ευκολότερες.
3. Είναι σημαντικό να έχει κάποιος ό,τι πιο μοντέρνο κυκλοφορεί στον χώρο της τεχνολογίας: Αν βγήκε μια νέα έκδοση της παιχνιδιομηχανής μου ή του κινητού μου πρέπει οπωσδήποτε να την αποκτήσω κι εγώ.
4. Η τεχνολογία παραβιάζει την ιδιωτικότητά μας. Είναι ο Μεγάλος Αδελφός στη ζωή μας.
5. Δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου χωρίς τεχνολογία: Αν δεν έχω ίντερνετ ή κινητό δεν μπορώ να κάνω τίποτα.

6. Η Τεχνολογία με αποξενώνει απ' τους άλλους και τον Θεό.

-Εναλλακτικά:

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking): Αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω»: Οι μαθητές/μαθήτριες διαμορφώνουν αξιολογικές κρίσεις με αφορμή μια γελοιογραφία σχετική με τα κοινωνικά δίκτυα.

1.3 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναλύουν τη χριστιανική θεώρηση σε ηθικά διλήμματα εφαρμογών της γενετικής στον άνθρωπο και στη φύση, - εκφράζουν απόψεις με χριστιανικά κριτήρια για εξελίξεις της γενετικής. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση των ηθικών διλημάτων για εφαρμογές της γενετικής στον άνθρωπο και τη φύση από χριστιανική σκοπιά. - Κριτική θεώρηση των εξελίξεων της γενετικής με βάση τη χριστιανική διδασκαλία. 	<p>Βιώνοντας: Ηθικοί προβληματισμοί για εφαρμογές Γενετικής Μηχανικής.</p> <p>Διερευνώντας: Γενετική Μηχανική και ανθρώπινα δικαιώματα.</p> <p>Αναλύοντας: Θέσεις του Χριστιανισμού για τις εφαρμογές της Γενετικής Μηχανικής.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Σύγχρονοι χριστιανοί επιστήμονες και ζητήματα Γενετικής Μηχανικής.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Κύκλος της συνείδησης»: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε δύο ομάδες και μελετούν κείμενα για Γενετική και την Ηθική της εποχής της Γενετικής (π.χ. Σαντέλ, 2011, σχολ. βιβλίο Βιολογίας Γ' Λυκ., 2014). Στη συνέχεια εκφράζουν ηθικούς προβληματισμούς με την τεχνική του κύκλου της συνείδησης.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Παραγωγή κάρτας γνώσεων σε Ομαδοσυνεργασία»: Δίνεται κείμενο σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη Βιοϊατρική (π.χ. κεφ. IV και V από τη Σύμβαση Οβιέδο, 1997). Οι</p>

μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη και ταξινομούν τις εφαρμογές της Γενετικής Μηχανικής σε σχέση με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Επεξεργασία κειμένου με καθοδηγητικές ερωτήσεις»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες επεξεργάζονται θεολογικά κείμενα που περιέχουν θέσεις του Χριστιανισμού για τη Γενετική Μηχανική (π.χ. ιστοσελίδα του Κέντρου Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας, Μητρ. Μεσογαίας Νικολάου, 2007).

4η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ερωτήσεις προς ειδικούς»: Πραγματοποιείται παιδαγωγική επίσκεψη, ή επικοινωνία μέσω skype, ή καλείται στην τάξη ειδικός επιστήμονας ή θεολόγος σχετικός με τα ηθικά διλήμματα Γενετικής Μηχανικής.

-Εναλλακτικά:

Οι μαθητές/μαθήτριες προσεγγίζουν επιστημονικό κείμενο προβληματισμού για τις εφαρμογές της μοριακής Γενετικής (π.χ. Γιαμβριάς, 1997). Ακολουθεί καθοδηγούμενος διάλογος και αξιολόγηση των απαντήσεων με χριστιανικά κριτήρια.

1.4 ΟΙΚΟ-ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:
- προσεγγίζουν τις θέσεις του Χριστιανισμού για το φυσικό περιβάλλον και την ευθύνη του ανθρώπου απέναντι σε αυτό,
 - διατυπώνουν συλλογισμούς

Δείκτες Αξιολόγησης

- Ερμηνεία της διδασκαλίας του Χριστιανισμού για το περιβάλλον και την ευθύνη του ανθρώπου απέναντι σε αυτό.
- Ανάπτυξη των θέσεων των εκπροσώπων της Εκκλησίας για τη διατύπωση οικουμενικών λύσεων σε

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Βιώνοντας:

Φυσικό περιβάλλον και οικολογική καταστροφή.

Νοηματοδοτώντας:

Οικο-θεολογία: Η ευθύνη των χριστιανών για το περιβάλλον.

Αναλύοντας:

Δράσεις εκπροσώπων του Χριστιανισμού ως προς το οικολογικό ζήτημα.

Εφαρμόζοντας:

Ο άνθρωπος ως φύλακας του περιβάλλοντος.

για τον ρόλο των εκπροσώπων της Εκκλησίας σε ζητήματα διαφύλαξης του φυσικού περιβάλλοντος,

οικολογικά ζητήματα.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking): Δημιουργικές ερωτήσεις». Προβολή φωτογραφιών με περιβαλλοντικά θέματα, αιογραφιών εμπνευσμένων από τη Γένεση ή αποσπάσματος ντοκιμαντέρ/ταινίας. Θεωρήσεις των μαθητών/μαθητριών για τη σχέση ανθρώπου και δημιουργίας, την περιβαλλοντική κρίση και τον παράγοντα οικονομία-κέρδος.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Επιλογή και υπομνηματισμός αφορισμών»: Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν ανά ζεύγη (TPS) αποφθέγματα Αγίων και χριστιανών θεολόγων (π.χ. Ισαάκ Σύρος, Κάλλιστος Ware, 2007, Κοσμάς ο Αιτωλός, Άγιος Πορφύριος) που αναφέρονται στο περιβάλλον.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Μελέτη περίπτωσης»: Ο «Πράσινος Πατριάρχης»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομαδοσυνεργασία μελετούν τους σκοπούς, τη θεματολογία των εν πλω συμποσίων και της Κοινής Διακήρυξης της Βενετίας (Πάπας Ιωάννης Παύλος Β΄ και Οικ. Πατριάρχης Βαρθολομαίος, 2002), προβληματίζονται για την αποτελεσματικότητά τους και το παγκόσμιο μήνυμά τους, τη σημασία της συμμετοχής πολλών θρησκευτικών ανδρών και γυναικών, εκπροσώπων των παγκοσμίων θρησκειών του κόσμου.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Επιτόπια μελέτη ζητήματος»: Ανάλυση πρωτοβουλιών για ευαισθητοποίηση και δράσεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος με την ενεργή συμμετοχή μαθητών και μαθητριών, αλλά και ειδικών (π.χ. ανακύκλωση, αναδάσωση, εθελοντική δασοπροστασία, καθαρισμός παραλίας κ.λπ.) με αναφορά στην ευθύνη των Χριστιανών για το περιβάλλον.

Θ.Ε. 2 Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

2.1 ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑ

Προσδοκώμενα
Μαθησιακά Αποτελέσματα

Δείκτες Αξιολόγησης

Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

- προσδιορίζουν τις θέσεις του Χριστιανισμού για τον πλούτο, τη φτώχεια και την ιδιοκτησία,
- αναδεικνύουν κριτήρια για την ατομική και συλλογική ευθύνη των χριστιανών στη διαχείριση του πλούτου.

- Προσδιορισμός θέσεων του Χριστιανισμού για τον πλούτο, τη φτώχεια και την ιδιοκτησία.
- Έκφραση επιχειρημάτων, με χριστιανικούς όρους, για ζητήματα διαχείρισης του πλούτου.

Βιώνοντας:

Κοινωνικές διαστάσεις του πλούτου και της φτώχειας.

Νοηματοδοτώντας:

Ο Χριστιανισμός απέναντι στη φτώχεια, τον πλούτο και την ιδιοκτησία.

Αναλύοντας:

Ο ρόλος της Εκκλησίας στην αντιμετώπιση κρίσιμων κοινωνικών καταστάσεων.

Εφαρμόζοντας:

Ατομική και συλλογική ευθύνη των Χριστιανών για το φαινόμενο της φτώχειας.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος Συλλογισμός (Artful Thinking). Συνδέοντας, Επεκτείνοντας, Προκαλώντας και Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου (TWPS)»: Προβολή αποσπάσματος ντοκιμαντέρ ή σκίτσων που απεικονίζουν τις διαφορές πλούσιων και φτωχών (π.χ. «Αλληλεγγύη: Το αντίδοτο στη φτώχεια», σκίτσα του Pawel Kuczynski, ή του Quino κ.ά.). Οι μαθητές/μαθήτριες εκφράζουν σκέψεις σχετικά με τη φτώχεια και τον αθέμιτο πλουτισμό.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Η Τροχιά της μάθησης - Ομαδοσυνεργασία»: Οι μαθητές/μαθήτριες επεξεργάζονται με φύλλα εργασίας Βιβλικά και Πατερικά κείμενα και εικόνες σχετικές με τον πλούτο, την ιδιοκτησία, τη φτώχεια και την κοινωνική ανισότητα (π.χ. Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου, Μεγάλου Βασιλείου, το παράδειγμα της «Βασιλειάδας», Μτ 6, 19-21, Λκ 16, 19-31, Σειρ. 13, 15-16, Ιωβηλαίο έτος, Παλλάδιος, Παπαθανασίου & Κουκουνάρας-Λιάγκης, το έργο τέχνης Christ in the breadline του Eichenberg, 1950, κ.λπ.). Ακολουθεί παρουσίαση των σκέψεων και συζήτηση.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Μελέτη περίπτωσης»: π. Στρατής Δήμου και η προσφυγική κρίση στη Λέσβο, ή π. Αντώνιος Παπανικολάου και «Κιβωτός του κόσμου», ή π. Θεμιστοκλής Αδαμόπουλος στη Σιέρρα Λεόνε, ή άλλες ιεραποστολικές προσπάθειες σε χώρες του τρίτου κόσμου.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Ιστοεξερεύνηση μέσω διαδικτύου ή επιτόπια μελέτη ζητήματος»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομαδοσυνεργασία συμπληρώνουν φύλλο εργασίας καθώς επισκέπτονται εκκλησιαστικά ιδρύματα (π.χ. Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο Αρχιεπισκοπής Αθηνών, συσσίτια της Εκκλησίας), ιστοσελίδες Μητροπόλεων ή ενοριών, παίρνουν συνέντευξη από τον ιερέα της ενορίας τους και

ενημερώνονται σχετικά με το φιλανθρωπικό τους έργο, που αφορά ευπαθείς ομάδες. Οργανώνουν συλλογή τροφίμων για την ενίσχυσή τους.

2.2 Η ΗΘΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διερευνούν με χριστιανικά κριτήρια τα ηθικά ζητήματα που σχετίζονται με την εργασία και τις εργασιακές δομές και σχέσεις, - διακρίνουν τις θέσεις του Χριστιανισμού σχετικά με την εργασία. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση θρησκευτικών και ηθικών παραμέτρων στην εργασία, στην ανεργία, στην απασχόληση και στην εργασιακή εκμετάλλευση. - Παρουσίαση θεωρήσεων της εργασίας στον Χριστιανισμό. 	<p>Βιώνοντας: Ηθικά ζητήματα σε εργασιακά ζητήματα.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Εργασία και αεργία με χριστιανικά κριτήρια.</p> <p>Αναλύοντας: Το χριστιανικό ηθικό πλαίσιο στα εργασιακά ζητήματα.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η ευθύνη των Χριστιανών για τα ζητήματα που αφορούν στην εργασία.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Σύγκριση κειμένων» και «Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ (άρθρα 23-25). Στη συνέχεια διαβάζουν άρθρα από τον ημερήσιο Τύπο ή παρακολουθούν βίντεο που αφορούν σύγχρονες περιπτώσεις δυσμενών συνθηκών εργασίας (π.χ. σε εργοστάσια στην Κίνα, Ινδία, Αμερική κ.λπ. ή σε ευρωπαϊκές αλυσίδες καταστημάτων κ.ά.). Ακολουθεί συζήτηση.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Αξιολογική επιλογή κειμένων»: Ερμηνεία των όρων «εργασία» και «αεργία» μέσα από Αγιογραφικά χωρία, πατερικά κείμενα και αποσπάσματα από το Γεροντικό (π.χ. Β' Θεοσ. 3, 10, Μτ. 5, 16, Ιακ. 2, 17, Α' Θεοσ. 4, 11, Γέν. 2, 15, Παροιμίες 6, 6-11, Αββάς Αμμωνάς, Ιωάννης ο Χρυσόστομος, 1ος λόγος στο «Ασπάσαθε Πρίσκιλαν και Ακύλαν»).</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας</p>

«Μαρκάρισμα και υπογράμμιση κειμένου»: Υπογραμμίζονται τα σπουδαιότερα σημεία, έννοιες-κλειδιά θεολογικού κειμένου σχετικού με την εργασία (π.χ. Σινόπουλου, 1997, Σ. Μπουλγκάκωφ, 1964).

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Γράφουν επιστολές»: Αξιοποιώντας τα κείμενα που επεξεργάστηκαν σε προηγούμενα στάδια οι μαθητές/μαθήτριες σε ομαδοσυνεργασία συντάσσουν επιστολή που θέτει τα ηθικά πλαίσια συνθηκών εργασίας και που απευθύνεται στη Διεύθυνση μιας τοπικής βιοτεχνίας ή βιομηχανικής μονάδας ή αλυσίδας καταστημάτων, ξεκινώντας με τη φράση που ήταν γραμμένη στο ναζιστικό στρατόπεδο συγκέντρωσης Νταχάου: «Arbeit macht frei» (= Η εργασία απελευθερώνει).

2.3 Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναδεικνύουν τις διαστάσεις της Ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας για τη συμβίωση των ανθρώπων, τις σύγχρονες μορφές της και τη μοναξιά των ανθρώπων και ιδιαίτερα των νέων, που τη βιώνουν έντονα στην περίοδο της ανάπτυξης, - αξιολογούν με χριστιανικά κριτήρια τις δυνατότητες συμβίωσης των ανθρώπων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Παρουσίαση της χριστιανικής διδασκαλίας για τη μοναξιά και τη συμβίωση των ανθρώπων στο ζευγάρι, στην οικογένεια, στην κοινότητα και στους νέους/στις νέες. - Αξιολόγηση των κριτηρίων συμβίωσης σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία. 	<p>Βιώνοντας: Όψεις μοναξιάς.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Αναζήτηση του νοήματος της συμβίωσης στον θεσμό του γάμου και της οικογένειας.</p> <p>Αναλύοντας: Η χριστιανική διδασκαλία για τη συμβίωση των ανθρώπων. Κοινωνία και σχέσεις προσώπων.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η υπέρβαση της μοναξιάς των ανθρώπων.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες 1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Στο σκοινί της μπουγάδας». Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν σε χαρτάκια δύο θετικές και δύο αρνητικές πλευρές της προσωρινής τους συμβίωσης με τους συμμαθητές/τις συμμαθήτριές τους κατά τη διάρκεια μονοήμερης ή πολυήμερης εκδρομής ξεκινώντας με «Αισθανόμουν υπέροχα με την παρέα μου όταν...» και «Αισθάνθηκα μοναξιά όταν...». Ζητείται να μη φέρνουν σε δύσκολη</p>

θέση άλλους/άλλες. Στη συνέχεια, τα κρεμάνε με μανταλάκια σε σκοινί. Ακολουθεί σύντομη συζήτηση.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Επιλογή και υπομνηματισμός αφορισμών»: Δίνονται σε φύλλο εργασίας αγιογραφικά χωρία (Γέν. 2, 18) ή αποφθέγματα πατερικά σχετικά με τον γάμο (Ιω. Χρυσόστομος) ή κάποια ευχή από την Ακολουθία του Μυστηρίου του Γάμου. Οι μαθητές/μαθήτριες σε дуάδες ξεχωρίζουν ένα απόσπασμα, το σχολιάζουν σύντομα και αιτιολογούν την επιλογή τους.

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Σιωπηρό ερέθισμα με κείμενο»: Ο/Η εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα απόφθεγμα από τη χριστιανική γραμματεία σχετικά με τη συμβίωση (π.χ. Αββά Ματώη, Παπαθανασίου & Κουκουνάρας-Λιάγκης). Κάθε μαθητής/μαθήτρια καλείται να σημειώσει σε χαρτί μία σκέψη. Ακολουθεί συζήτηση.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

«Μανιφέστο με αντικείμενα»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε дуάδες σχηματίζουν κύκλο. Στο μέσο του κύκλου τοποθετούνται διάφορα σχολικά αντικείμενα (ψαλίδι, κόλλα, μολύβι, συνδετήρας, γόμα, τετράδιο, χάρακας, πινέζες, διαβήτης, μαρκαδόροι, αυτοκόλλητα χαρτάκια κ.λπ.). Κάθε дуάδα με τη σειρά προχωράει στο μέσο του κύκλου, διαλέγει ένα αντικείμενο και λέει: «για να σταματήσεις να νιώθεις μόνος/η μπορείς να...»(κάνεις κάτι με ό,τι δηλώνει το αντικείμενο που επιλέγουν, π.χ. με το ψαλίδι «να κόψεις τις αρνητικές σκέψεις που σε απομακρύνουν από τον συνάνθρωπο»).

2.4 Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να: - αξιολογούν το επαναστατικό μήνυμα του Χριστού και τη σημασία του για τον άνθρωπο και τον κόσμο,	- Αξιολόγηση του επαναστατικού μηνύματος του Χριστιανισμού και της σημασίας του για τον άνθρωπο και τον κόσμο. - Κριτική με χριστιανικά	Βιώνοντας: Η έννοια της επανάστασης σε διαφορετικές καταστάσεις. Νοηματοδοτώντας: Η χριστιανική επανάσταση απέναντι σε κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές καταστάσεις. Αναλύοντας:

- αναλύουν με χριστιανικά κριτήρια ζητήματα επανάστασης και ριζοσπαστικής αλλαγής.

κριτήρια των προκλήσεων και προσκλήσεων για επανάσταση και ριζική αλλαγή.

Το επαναστατικό κήρυγμα του Χριστού.

Εφαρμόζοντας:

Επαναστατικά χαρακτηριστικά του πιστού στην προσωπική και κοινωνική του ζωή.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking), η Αρχή, η Μέση και το Τέλος»: Εικόνες (έργα τέχνης ή φωτογραφικό υλικό) με την έννοια «επανάσταση» (π.χ. φωτογραφίες απ' την φοιτητική εξέγερση στην Τιεν αν μεν, Μάης του '68, πίνακας όπως *Η Έξοδος του Μεσολογγίου* του Βρυζάκη, *Η Ελευθερία οδηγεί το λαό* του Ντελακρουά κλπ). Σε ομαδοσυνεργασία οι μαθητές/μαθήτριες συνθέτουν σύντομη ιστορία χρησιμοποιώντας όποια φωτογραφία ή πίνακα θέλουν βάζοντάς τα ως αρχή, μέση, ή τέλος της διήγησής τους.

2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας

«Μελέτη περίπτωσης»: Φύλλο εργασίας με κείμενο και ερωτήσεις σχετικά με θρησκευτική προσωπικότητα που αντιτάχθηκε στο πολιτικό σύστημα της εποχής του (π.χ. Άγιος Λουκάς ιατρός στο περιστατικό όπου αφαιρέσαν την εικόνα απ' το χειρουργείο, ή Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής εναντίον Ηρώδη, ή Μάρτυρες που δεν θυσίαζαν στον αυτοκράτορα).

3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας

«Αξιολογική επιλογή κειμένων»: Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομαδοσυνεργασία μελετούν περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Χριστός αντιπαρατάχθηκε στις αρχές και τον νόμο. Η κάθε ομάδα μελετά διαφορετικό Αγιογραφικό χωρίο (π.χ. Μτθ. 23, 3-32, Ιω. 2, 13-16 & 9, 1-3, 13-16, Μκ 2, 23-28, Ιω. 4, 7-9, 27) ή κείμενο (π.χ. Άγ. Νικόλαος Βελιμίροβιτς, Παπαθανασίου & Κουκουνάρα-Λιάγκη) με φύλλο εργασίας.

4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας

Προβάλλεται ο πίνακας «Revolution Christ» ή «Η εκδίωξη των εμπόρων του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου». Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν σε αυτοκόλλητα χαρτάκια λέξεις ή φράσεις που σκέφτονται αυθόρμητα βλέποντας το έργο και τα αναρτούν στον πίνακα. Στη συνέχεια αποφασίζουν ομαδοσυνεργατικά ποιες τρεις από τις λέξεις ή φράσεις που γράφτηκαν περιγράφουν καλύτερα την επανάσταση σε προσωπικό και ποιες τρεις σε κοινωνικό επίπεδο.

ΘΕ 3: ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

3.1 ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - εξετάζουν την προσωπική και παγκόσμια διάσταση που έχει το αίτημα της ειρήνης στον χριστιανισμό, - εκτιμούν τις πρωτοβουλίες και ενέργειες των Χριστιανών για την παγκόσμια ειρήνη. 	<ul style="list-style-type: none"> - Διατύπωση θεολογικών επιχειρημάτων για την επίτευξη της προσωπικής και παγκόσμιας ειρήνης. - Ανάλυση των θέσεων του Χριστιανισμού για την ειρήνη. - Διατύπωση επιχειρημάτων για την ευθύνη του Χριστιανού αλλά και τις πρωτοβουλίες της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την ειρήνη. 	<p>Βιώνοντας: Η ειρήνη σε προσωπικό και παγκόσμιο επίπεδο.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η χριστιανική διδασκαλία για την επικράτηση της παγκόσμιας ειρήνης. Οι βιβλικές καταβολές της αδιάλυτης σχέσης ειρήνης-δικαιοσύνης.</p> <p>Αναλύοντας: Οι πρωτοβουλίες της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την για την ειρήνη στον κόσμο. Αναζήτηση της ατομικής και συλλογικής ευθύνης για την παγκόσμια ειρήνη.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η προσωπική και κοινωνική ευθύνη των Χριστιανών για το όραμα της παγκόσμιας ειρήνης.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες</p> <p>1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου (TWPS)»: Δίνεται η φράση του Αγίου Σεραφείμ του Σάρωφ «Απόκτησε την εσωτερική ειρήνη και χιλιάδες άνθρωποι γύρω σου θα σωθούν» ή/και ένα ποίημα για την ειρήνη (π.χ. Βρεττάκος, 1981). Οι μαθητές/μαθήτριες, αφού το διαβάσουν, γράφουν δύο ορισμούς: «Η ειρήνη μέσα μου είναι...», «Η ειρήνη γύρω μου είναι...».</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Πέντε π και ένα γ (5W1H)»: Επεξεργασία σε ομαδοσυνεργασία κειμένου της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, 2016: «Η αποστολή της Ορθόδοξου Εκκλησίας εν τω συγχρόνω κόσμω».</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Μελέτη περίπτωσης με Σκέψου, Συζήτησε Ισότιμα, Μοιράσου (TTPS)»: Άγιος Σωφρόνιος Ιεροσολύμων: Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν τις ιστορικές συνθήκες</p>

		<p>και την απόφαση του Αγίου Σωφρονίου να παραδώσει τα Ιεροσόλυμα στους Άραβες το 638.</p> <p>-Εναλλακτικά: 8^η παράγραφος της Κοινής Δήλωσης του Πάπα Φραγκίσκου και του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου. Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν τις ιστορικές συνθήκες της Κοινής Δήλωσης στα Ιεροσόλυμα το 2014. Παρουσίαση στην ολομέλεια και συζήτηση.</p> <p>4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας «Graffiti»: Κατασκευάζονται σε ομαδοσυνεργασία πλακάτ με συνθήματα ή μηνύματα για την ειρήνη, όπως νοσηματοδοτείται από την Αγία Γραφή και τη χριστιανική διδασκαλία γενικότερα.</p>
--	--	---

3.2 Η ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αξιολογούν το όραμα της Εκκλησίας για την επικράτηση της δικαιοσύνης, - δικαιολογούν με θεολογικούς όρους την ανάληψη προσωπικής ευθύνης στην επιδίωξη της δικαιοσύνης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιολόγηση της σημασίας του οράματος της εκκλησίας για δικαιοσύνη. - Τεκμηρίωση με θεολογικούς όρους της προσωπικής ευθύνης απέναντι σε ζητήματα δικαιοσύνης. 	<p>Βιώνοντας: Υπάρχει δικαιοσύνη στον σύγχρονο κόσμο;</p> <p>Νοσηματοδοτώντας: Οι διαστάσεις του προβλήματος της αδικίας στην εποχή μας από ηθική, κοινωνική και θρησκευτική σκοπιά.</p> <p>Αναλύοντας: Η χριστιανική διδασκαλία για τη δικαιοσύνη και την κοινωνική δικαιοσύνη. Ηθικά κριτήρια για την απονομή δικαιοσύνης.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Η ευθύνη του Χριστιανού απέναντι στο όραμα για έναν δίκαιο κόσμο.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες 1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Ρόλος στον τοίχο»: Στον πίνακα ο/η εκπαιδευτικός κολλάει δύο χάρτινα περιγράμματα ανθρώπων, ο ένας είναι κάποιος που αδικεί και ο άλλος ο αδικημένος. Οι μαθητές/μαθήτριες σε δυάδες γράφουν</p>

	<p>σε αυτοκόλλητο χαρτάκι ποιος είναι ο πρώτος και ένα συναίσθημά του ή χαρακτηριστικό του και τα αντίστοιχα για τον δεύτερο (π.χ. 1ος/η = Εργοδότης που δεν πληρώνει/ υπερόπτης - 2ος/η = Υπάλληλος που δεν πληρώνεται/ οργή ή 1ος/η= Οδηγός που παρκάρει πάνω σε πεζοδρόμιο/ αδιάφορος – 2ος/η = ΑΜΕΑ/ ανυπεράσπιστος-η). Τα χαρτάκια τα κολλάνε μέσα σε κάθε περίγραμμα. Κάθε μαθητής/μαθήτρια διαβάζει όσα γράψαν οι υπόλοιπες δυάδες. Συζητούν στο τέλος ποιο είναι το δίκαιο σε κάθε περίπτωση.</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Επ' αυτού θα είχα να πω»: Δίνεται κείμενο που αφορά τις κοινωνικές και ψυχολογικές παραμέτρους της έλλειψης δικαιοσύνης (π.χ. Καραγιάννης, 2010). Οι μαθητές/μαθήτριες σημειώνουν σε φύλλο εργασίας τις σκέψεις τους και συζητούν.</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Το σκοινί της μπουγάδας»: Δίνονται θεολογικά κείμενα για τη δικαιοσύνη (π.χ. Μητρ. Λεμεσού Αθανασίου, 2016, ή Παπαθανασίου, 2001, ή Μαυρόπουλου, 2015). Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν τα σχόλιά τους. Ακολουθεί συζήτηση.</p> <p>- Εναλλακτικά: «Τροχιά της μάθησης»: Οι μαθητές/μαθήτριες μετακινούνται σε ομάδες από σταθμό σε σταθμό, μελετούν τις πηγές και συμπληρώνουν φύλλο εργασίας. Κάθε σταθμός έχει γραπτά ή πολυτροπικά κείμενα που παρουσιάζουν διαφορετικές όψεις της χριστιανικής διδασκαλίας για τη δικαιοσύνη [πχ. 1ος σταθμός: Αποσπάσματα Καινής Διαθήκης για τη δικαιοσύνη, 2ος: Αποσπάσματα Παλαιάς Διαθήκης για τη δικαιοσύνη, 3ος: Αγιογραφία Μέλλουσας Κρίσης, 4ος: ΜΡ3 ή Δοξαστικό της Ε΄ Κυριακής των Νηστειών «Ουκ έστιν η Βασιλεία του Θεού...» μαζί με κείμενο και μετάφραση, 5ος: Η κοινοκτημοσύνη των πρώτων χριστιανών ως υπόδειγμα δικαιοσύνης 6ος: Οι Άγιοι μιλάνε για δικαιοσύνη (π.χ. Άγιος Κοσμάς Αιτωλός) κ.λπ.]</p> <p>4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας «6 καπέλα της σκέψης (Ed. de Bono)»: Δίνεται σενάριο από πραγματική ή φανταστική περίπτωση αδικίας. Οι μαθητές/μαθήτριες προτείνουν λύση και εργάζονται σε ομαδοσυνεργασία ανά χρώμα καπέλου:</p> <p>Άσπρο καπέλο: Παραθέτει τα γεγονότα και τις απαραίτητες πληροφορίες. Μαύρο καπέλο: Αξιολογεί τους κινδύνους, τα πιθανά προβλήματα και τις δυσκολίες. Πράσινο καπέλο: Οι εναλλακτικές προτάσεις για την επίλυση της αδικίας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Κόκκινο καπέλο: Εκφράζει τη διαίσθηση για την αντίδραση απέναντι στην προτεινόμενη λύση.</p>
--	---

	Κίτρινο: Η αισιόδοξη πλευρά. Οι θετικές πλευρές της ιδέας/λύσης. Μπλε καπέλο: Η γενική επισκόπηση της κατάστασης, η χρυσή τομή σε όλα τα παραπάνω.
--	---

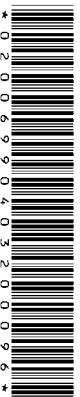
3.3 Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αξιολογούν προσεγγίσεις της ευτυχίας, - αναλύουν τη χριστιανική θεώρηση της ευτυχίας και της υπαρξιακής ανάγκης του ανθρώπου για την κατάκτησή της. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση της χριστιανικής θεώρησης της ευτυχίας και της υπαρξιακής ανάγκης του ανθρώπου για την κατάκτησή της. 	<p>Βιώνοντας: Αντιλήψεις για την έννοια της ευτυχίας.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Ο αγώνας του σύγχρονου ανθρώπου για την αναζήτηση της ευτυχίας. Αποτιμήσεις με χριστιανικά, ηθικά κριτήρια.</p> <p>Αναλύοντας: Η χριστιανική διδασκαλία για την ευτυχία.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Κριτήρια για την επίτευξη της προσωπικής και συλλογικής ευτυχίας.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες 1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Έντεχνος συλλογισμός (Artful Thinking)- Δημιουργικές ερωτήσεις με Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου (TWPS)»: Προβάλλονται φωτογραφίες ανθρώπων σε διάφορες στιγμές – ορόσημα στη ζωή τους (π.χ. φοιτήτρια που παίρνει πτυχίο, νεαρός που προσλαμβάνεται σε εταιρία, νεόνυμφοι, μητέρα με νεογέννητο, γυναίκα που κάνει πλαστική εγχείρηση κ.λπ.). Ο/Η εκπαιδευτικός θέτει ερωτήσεις που αφορούν τα εικονιζόμενα πρόσωπα: «Πώς οραματίζεται την ευτυχία;», «Τι θα μπορούσε να ανατρέψει τα όνειρά της/του;», «Εάν συμβεί αυτή η ανατροπή μπορεί να είναι ευτυχισμένη/ος και γιατί;» κ.λπ.</p> 2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Ακούγοντας: Δέκα επί δύο»: Οι μαθητές/μαθήτριες ακούνε δύο φορές τραγούδι σχετικό με την ευτυχία και τη δυστυχία (π.χ. Θεοδωράκη Μ. – Λειβαδίτη Τ. «Την πόρτα ανοίγω...»). Αφού

		<p>καταγράψουν δέκα λέξεις και τις δύο φορές, ακολουθεί συζήτηση: «πώς βρίσκεις την ευτυχία μέσα στη δυστυχία και τον πόνο;».</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Συντάσσουν σειρά θέσεων»: Σε ομαδοσυνεργασία και με φύλλο εργασίας επεξεργάζονται τους Μακαρισμούς (Μτ. 5, 1-11) και απόσπασμα από την Προς Διόγνητον επιστολή και συζητούν: «ποιος είναι ο πραγματικά ευτυχισμένος με χριστιανικά κριτήρια;».</p> <p>4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας «Θετικό- Αρνητικό»: Διαβάζονται από τον/την εκπαιδευτικό αποφθέγματα περί ευτυχίας. Οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν θέση και επιχειρηματολογούν (π.χ. Άγιος Πορφύριος, π. Γ. Ραπτόπουλος κ.ά.).</p>
--	--	---

3.4 ΕΛΠΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δείκτες Αξιολόγησης	Προτεινόμενη Μέθοδος – Προτεινόμενες Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αξιολογούν την ελπίδα του Χριστιανισμού για τη μεταμόρφωση του κόσμου εδώ και τώρα, - διατυπώνουν συλλογισμούς και προτάσεις για την αναγκαιότητα προσωπικού και συλλογικού αγώνα για τη μεταμόρφωση του κόσμου. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιολόγηση της χριστιανικής διδασκαλίας για τη μεταμόρφωση του κόσμου και της σχέσης της με τη σύγχρονη ζωή. - Ανάλυση προτάσεων για δράσεις με στόχο τη μεταμόρφωση/ανακαίνιση του κόσμου. 	<p>Βιώνοντας: Η ελπίδα για έναν καλύτερο κόσμο σήμερα και αύριο.</p> <p>Νοηματοδοτώντας: Η ελπίδα για τη μεταμόρφωση του κόσμου στον Χριστιανισμό.</p> <p>Αναλύοντας: Η αναγκαιότητα προσωπικού και συλλογικού αγώνα των Χριστιανών για τη μεταμόρφωση του εαυτού και του κόσμου.</p> <p>Εφαρμόζοντας: Προτάσεις δράσεων για τη μεταμόρφωση των ανθρώπων και του κόσμου στο παρόν και στο μέλλον.</p> <p>Προτεινόμενες Δραστηριότητες 1^η δραστηριότητα-Βιώνοντας «Απεικονίσεις με φαντασία»: Οι μαθητές/μαθήτριες εκφράζουν σκέψεις, αισθήματα και ιδέες με</p>

ΕΘΝΙΚΟ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΚαποδιστριαύ 34, Τ.Κ. 104 32, Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210 5279000
Κείμενα προς δημοσίευση: webmaster@eti.gr

	<p>χρώματα, σχήματα, σύμβολα και λέξεις πάνω στο θέμα: «Πώς οραματίζομαι έναν καλύτερο κόσμο;».</p> <p>2^η δραστηριότητα-Νοηματοδοτώντας «Κοιτάζοντας: Δέκα επί Δύο και Ανάγνωση φωναχτά»: Προβάλλεται μία εικόνα εμπνευσμένη από το κατά Ματθαίον 17, 1-19. Αφού οι μαθητές/μαθήτριες γράψουν δέκα λέξεις, ο/η εκπαιδευτικός εκφωνεί την αγιογραφική περικοπή. Ακολουθεί συζήτηση σχετικά με το χριστιανικό όραμα της μεταμόρφωσης του κόσμου.</p> <p>3^η δραστηριότητα-Αναλύοντας «Σύγκριση κειμένων με Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»: Δίνονται θεολογικά κείμενα, βρίσκονται ιδιαιτερότητες και κοινά στοιχεία (π.χ. π. Σωφρόνιος Σαχάρωφ και περιστατικό Αγίου Σεραφείμ Σάρωφ με Μοτωβίλωφ). Επεξεργασία με φύλλο εργασίας και τελικό θέμα συζήτησης: «Τι χρειάζεται να κάνουμε για τη μεταμόρφωση του εαυτού και του κόσμου».</p> <p>4^η δραστηριότητα-Εφαρμόζοντας «Επιτόπια μελέτη ζητήματος»: Οι μαθητές/μαθήτριες με αφορμή κείμενα (π.χ. Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, 1963) αναζητούν μια φιλανθρωπική δράση (π.χ. συσσίτιο, γηροκομείο κ.λπ.) και οργανώνουν μια επίσκεψη με σκοπό τη γνωριμία του έργου και την εθελοντική προσφορά.</p>
--	---

Η αριθμ. 99058/Δ2/13-06-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 2105/Β'/19-06-2017) καταργείται.

Η ισχύς αυτής της απόφασης αρχίζει από το σχολικό έτος 2020-2021.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 4 Μαρτίου 2020

Η Υφυπουργός

ΣΟΦΙΑ ΖΑΧΑΡΑΚΗ